

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SANDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Éves ábrázolás 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Apponyi a jobboldalon.

Budapest, június 23.

(s.) Az olyan tetőtől talpig nemes egyéniség, amilyen a gróf Apponyi Alberté, gyakran szolgálat nyilvános szereplésében olyan momentumokat, amelyeknek megítélésében szóhoz jut az esztétika is. És ez ráillik Apponyinak nemcsak szónoki művészetére, hanem egész politikai mivoltára, amelynek nemes tónusa ellenállhatatlanul megkapja és rokonszenvre készíti még leghevesebb politikai ellenfeleit is. Ma azonban ez a nemes és művészi egyéniség valami egészen szokatlan élvezetben részesítette a fórum küzdelmének figyelmét szemlélőit. Ez a mai élvezet — a legnemesebbek, a legmagasabbrendűek közül való — sokáig emlékeztetésben lesz a politika minden finom ínyű gourmetjának. Apponyi ma jelent meg a küzdőhomokon először a kormány színeivel, ma lépett ki először, mint a kormány táborának harcoló katonája. A multkor csak a zászlót láttuk kezében, amelyet meglobogtatott a nemzet színe előtt, hogy lássa az országot, milyen tisztán, milyen ép-ségben, milyen hűséggel viszi be azt a zászlót az új seregbe, amelybe a maga csapatját bevezette, az új zászló árnyékába, amelynek hűséget esküdött. Ma megvillant kezében a bajvivő nehéz kardja; első csatáját vívta meg az új seregben, az új zászlóért, de a régi fényes fegyverzetben. És amint ő hű maradt régi hitéhez, mikor új hűségeskütt tett, azonképpen hű maradt hozzá hadi szerencséje is.

Diadalmas bajvívás volt ez. De legelsőbben is és mindenekfölött szép. Egy nagyszabású ember, aki két évtizednél nagyobb időn át töltött be vezérszerepet az ellenzéken, először szólal meg a kormányt támogató többség soraiban. És ekkor az első szava az, hogy ugyanazt mondhatja, amit ellenzéki vezér korában mondott. Valljuk meg, hogy

a politikában, amelyben annyi a hipokrizis, annyi a nem szép megalkuvás, nem minden ellenzéki multu férfiúnak adatott meg ez a lehetőség. És főképpen nagy ritkaság az olyan ellenzéki vezér, aki hatalomra, vagy a hatalom közelébe jutva, joggal mondhatja el, hogy aki kíváncsi az argumentumaira, az olvassa el ellenzéki vezér korában elmondott beszédét s abban meg fogja találni ma is érvényes minden argumentumát. Aki egy negyedszázados ellenzéki pályafutás után a kormány táborában küzdve, perbe szólíthatja a saját lelkiismeretét, bizony-bizony szerencsés ember az az ember. Gróf Apponyi Albert ilyen ember.

Az ilyen ember ajkáról föltétlen bizonyító erejű tanuságtételként hangzik az a kijelentés, amely a kormány álláspontjának tökéletes korrektségét vallja, a kormány javaslatában a legszigorubb közjogi lelkiismeret megtestesítőjét üdvözi. És hogy még nagyobb nyomatéka legyen ennek az abszolút hitelű vallomásnak, azt is módjában volt hozzátennie gróf Apponyinak, hogy Széll Kálmán javaslata még jobban, még teljesebben domborítja ki azt a közjogi felfogást, amelyet Apponyi hirdetett. Hangsúlyozván a lényegnek abszolút azonosságát, nemes önmegtadással beismeri, hogy a formában Széll Kálmán még szerencsésebb. És ez a férfias beismerés mindennél jobban fokozza a mai ünnepies tanuságtétel értékét és jelentőségét.

Mindeneket lebilincselő szépséggel, mindeneket legyőző erővel és mindeneket meggyőző igazsággal volt teljes ez a mai beszéd. Hatalmas erővel és igazsággal mutatott rá arra a föl sem becülhető gyarapodásra, amelylyel jogaink biztossága megnövekedett az által, hogy a kormány nemcsak ebben a mostani javaslatban juttatta szabatos és világos kifejezésre az országnak alkotmányos alaptörvénybe foglalt szabad rendelkezési jogát, hanem előbb

őregbitette az alkotmányos szabadság garanciáit azzal, hogy a nemzeti akarathat a képviselőválasztásokban való szabad nyilvánulását lehetővé tette; azután megszerezte a gazdasági önállóság gyakorlati érvényesülésének azt a fontos alapfeltételét, amely a gazdasági közösség lejáratát a nemzetközi szerződések lejáratával egy időpontra helyezte. A kormány és vele Apponyi is a gazdasági közösségnek, vagy — mint Apponyi szabatosabban kifejezte — a szabadforgalomnak hű és mégis elkövetett mindent, hogy szabadon érvényesülhessen az ellenkező irányzat is, amely a gazdasági különválást vallja céljául. Ez a politika nemcsak teljesen lojális és szigoruan igazságos, hanem még a közösség híveinek szempontjából is a lehető leghelyesebb; nemcsak törvénytörő, hanem célszerű is. Mert ezzel, sőt épp ezzel van biztosítva a gazdasági közösség alapján való legelőnyösebb berendezkedés, az ország érdekeinek a szabadforgalom keretében lehető legteljesebb érvényesülése is.

Ezen a lojális és igazságos állásponton tessék megküzdeni a két irányzatnak. Tessék agítani az önállóság híveinek a maguk álláspontja érdekében; tessék kifejteni a maguk közgazdasági programját azon az alapon olyan teljesen, amilyen teljesen kifejtette a kormány a vámközösség alapján a magáét. Ez a nyolc év, amelyre az állandóságot biztosítja Széll Kálmán javaslata, ennek az agítációnak a legalkalmasabb ideje; és egyuttal időt és módot nyújt arra is, hogy az önállóság megvalósítása is a reális lehetőségek sorába lépjen. De tessék ezt tenni azzal a komolysággal, amelyet az ilyen életbevágó fontosságú kérdések megkövetelnek és ne azzal a hányó-veti felületességgel, amelylyel Komjáthy Béla és Barta Ödön nekirontott Széll Kálmán vivmányainak és a mostani helyzetet rosszabb-

T Á R C A.

Sarah mint Hamlet.

— A Budapesti Napló eredeti tarcája. —

Írta: Ivánfi Jenő.

London, június 21.

El voltam készülve a legrosszabbra, mikor ma este az Adelphi-színház nézőterén helyet foglaltam. Nem érhetett csalódás.

Soha lehetetlenebb művészi vállalkozást még nem láttam, mint ezt — az immár európai hírre vergődött — furesaságot, amit ma Sarah Hamletje néven ismer a világ.

És a földkerekség mindenféle nyelven megírják az újságok: „Sarah sikere Hamletben, Párisban, Londonban, itt-ott, mindenütt.”

Ez több, mint lelkiismeretlenség, ez több, mint a közönség megtévesztése: ez Shakespearen elkövetett vakmerő sérelem, ez merénylet a komoly színpadi művészet ellen.

Nem menti az a körülmény sem, hogy a vállalkozás nem új sem Párisban, sem Londonban. Párisban a Théâtre historique-ban a hatvanas években adták először Hamletet az öreg Dumas átdolgozásában, az eredeti szöveg lényeges meghamisításával és Hamletet asszonyi játszotta. Londonban pedig Sarahnak már 4 vagy 5 elődje is volt; a híresebbek: Janette Steer, Milly Palmer, Alice Marriott. Sőt Amerikában is kísértettek a lady Hamletek Mrs. Hamblin és Mrs. Shaw személyében.

Nos, ez a legnagyobb művészeti lehetetlenség.

Hogy — asszony, művésznő férfiruhát öltön a színpadon, férfit ábrázoljon, hogy megfoszsa magát a legbecesebbtől, ami művészetében megnyilatkozhatik: nőiességének ősereditéségtől, ez a gondolkodás józansága ellen bizonyít és a művészi becsvágy aberrációjára vall. Honnan vegyen férfikarakterhez egy asszony színeket, hangokat, mozdulatokat, milyen forrásból merítse érzelmeit, gondolatait. Hiszen a férfi szerelme, — bármilyen ifjú férfi is (ha különben nincsenek lelkében, fizikumában abnormitások) csak másképp nyilatkozik meg, sőt lényegében is más, mint a leányé vagy asszonyé! Hamlet fiú szeretete, mely a gyöngédségből a fájdalom, a férfias harag, a vérszomjas bosszúvágy végzetes szélsőségeibe nő, csak más, mint egy leánygyerekeknek apja iránt érzett szerelethez?! Hát hogyan akarja mindezt egy asszony az igazság meggyőző erejével kifejezni?

Az a finom csipkekendő, amelyet Sarah időről-időre elővesz, hogy mint Gautier Margit megtörülje vele ajkát, orrát, szemét, Hamletben veszedelmes hat és képes a legművészebb dolgokat egy pillanat alatt neveltségessé tenni. Mi eszálhatta Sarahra erre a lehetetlen vállalkozásra?! Talán azt a félsikert akarta kiegészíteni, amelyet a Musset Lorenscacciojával aratott és ennek sok a közös vonása Hamlettel?

Nem hiszem, hogy ilyen nemes intenció vezette volna.

Boecánatot kérek, ha tévedek, de minden körülmény arra vall, hogy Sarah az a közönségszándék vezette, hogy egy művészeti furesaság törébe csalja az embereket.

Párisban a Renaissance-színháznak már nem volt közönsége, meg kellett próbálkozni az

új Sarah-színházzal. Ez sem vált be. D'Annunzio „Holt városa” fényes kudarcra végződött. Világhódító körutra kell indulni! De nincs darab, nincs szerep. A régi repertoírokat már kívülről tudják az ismert világrések minden zugában.

Próbáljunk szerencsét Hamlettel!

Ez a magyarázat, de egyuttal vád is, amelyre még olyan nagy művésznőnek, mint Sarah, sincs mentsége.

Párisban, ahol sem a közönség, sem a kritika nem ismeri igazán Hamletet, megeshetett ez az abszurdum. De hogy itt Londonban, Shakespeare hazájában, megbotránkozás nélkül fogadja a közönség és kritika ezt a csínytet, az az angol irodalmi és művészeti viszonyok szomorúságára vall.

Az egyik angol kritikus így vigasztalódik: „Sarah Párisban — vulgarizálta Hamletet, Beerboom Tree Londonban az öreg Dumast. Nem vethetünk egymás szemére semmit.” — De igen! mert a csere nem ér föl egymással, a „Trois mousquetaires” angol dramatizálása nem jelent annyit, mint a Sarah Hamletje.

De tegyük föl, hogy belépve a színházba, semmit sem tudunk arról, hogy Sarah asszony. Nézzük, milyen hatást tesz reánk ez a Hamlet.

Igénytelen megjelenésű, beteges gyerek áll előttünk, aki gyöngédségében bármennyire megható legyen is, sokkal jelentéktelenebbnek, sokkal értelenebbnek látszik külsőben és lelkitartalomban, semhogy képesnek tartsuk őt filozófiai elmélyedésre, számító önuralomra és mindenekfölött arra az energikus, öntudatos haragra, amelyre elhatározza magát. Cselekvésének, beszédjének külső formája lépten-nyomon meghazudtolja azt, amit mond. A karakter fölépítésében biztosan in-

nak próbálta feltüntetni annál, amelyből ezek a vívmányok a kibontakozást jelentik. Igazán helyesen nevezte Apponyi *szinvákságnak* a politikai ítélőképességnek azt az eltompulását, amely nem látja meg, mekkora haladást tettünk meg az ischli klauzulától a mostani állapotokig. Nevezhette volna rosszabb néven is; nevezhette volna könnyelműségnek is; sőt nevezhette volna rosszindulatnak, hiszen az, aki a kormánynak nemcsak érdemét nem látja, hanem még intencióit is gyanúsítja; aki Széll Kálmánról azt meri mondani, hogy nem akarja komolyan igénybe venni azokat a biztosítékokat, amelyeket elszánt, kemény küzdelemmel szerzett meg az országnak: abban hiányzik nemcsak a iudicium, hanem a jóhiszeműség is.

A közgazdasági elvek harcában egyenlő fegyverekkel kíván küzdeni gróf Apponyi Albert. Az egyenlően tisztá meggyőződések fegyverével. Az ország jogaihoz és érdekeihez való egyenlő ragaszkodással, amely irányára eltérhet, de végső céljára egy. És egymás meggyőződésének egyenlő tiszteletével, egymás álláspontjának egyenlő megbecsülésével is. Az ilyen harctól nem félt Apponyi az általa képviselt irányzatot sem politikai ellenfeivel, sem Ausztriával szemben. Mi pedig az ilyen harctól az ország igazainak, féltett javainak diadalmas megővését várjuk, akármelyik irány érvényesüljön is.

Ennek a harcnak volt egyik nevezetes fegyverténye gróf Apponyi Albert mai szónoklata. És a szónoklat impozáns külső sikerének élénk visszhangja kél majd az országban. A nemzet újabb jelentkezését fogja benne látni a magyar politikai élet új korszakának, amelyhez annyi boldog várakozás, egy jobb jövőnek biztató reménye fűződik.

Csetepaté Sima Ferenc miatt.

Budapest, június 23.

Sima Ferencről ma kiderült, hogy nagyobb galibát tud a parlamentben csinálni, mikor nincs ott, mint amikor ott van. Szenteselek bőbeszédű képviselője sokszor volt már izgalmas jelenetek szerzője a képviselőházban; de izgalmasabbulnak soha, mint ma, holott pedig jelen sem volt. A csetepaté Sima Ferencnek esődyügyéből fakadt az az ülésnek nagyobbik felét teljesen lefoglalta. Valóságos vihar tombolt a kérdés körül s alkalmat adott az ellenzéknek az igazság nevében tett rekriminációkra, a többségnek

dul, eleinte nyugodtan, csaknem hidegen analizál, de a döntő pillanatokban ideges, nyugtalan, erőtlen lesz, a legmélyebb komplikációk között fölületesen száguld el és minden igazságot halomra dönt a külső hatásért.

Aztán lépten-nyomon csupa tévedés! A szellem megjelenése neki közömbös, úgy szól hozzá, mintha várta volna, mintha tudta volna már régen, hogy jön és a szövegéből gondosan törülve van minden szó, amely arra vall, hogy a tünemény egész valójában megrázta Hamletet. Mikor Horatiót és Marcellust titoktartásra esketi, a szellem „esküdjetek!” szavára mindkét kísérője riadtan a földre zuhan, csak ő áll mereven és hidegen. A királlyal való jelenetben, mikor megölte Poloniust, anyját lerántja az ágyából, a földön vonszolja és Hamlet nemes, fájdalmas, lesújtó haragja helyett az ideges szenvedély legbestialisabb hangjait halljuk.

Még egyet!

Sarah újra lefordította magának a darabot — *prózában*.

Ez azt jelenti, hogy mikor Hamletre vállalkozott, nemcsak nőiségéből akart kivetközni, de szakítani óhajtott a francia színpad évszázados tradícióival, meg akarta tagadni — *saját művészi múltját*. — Ez is lehetetlennek bizonyult. A próza dacára dikciójának ugyanaz a ritmusa és zenéje volt, mintha Phaedra, vagy Donna Sol verseit szavalta volna.

Legdieséretebb az egész előadásban a darab kiállítás, mise-en-scèneje, amely gondosabb, tökéletesebb, mint a Théâtre Françaisé. Sok új és jó dolog van benne. A szöveg is, — bár sok helyen hiányos, — jobb, mint az, amelyet a Comédie-ben játszanak.

arra, hogy az új kormányzati szellemet eklatáns módon érvényesítse, a szabadelpárt egy töredékének pedig arra, hogy bizonyos mértékben tüntetést kíséreljen meg a régi rendszernek hagyományai mellett. Szóval, bőven jutott ki a Háznak pikáns helyzetekből, az idegfeszítő izgalomból és egyéb váratlan dolgokból.

Sima Ferenc csödben van. A törvény szerint ha csödbe jut egy képviselő, 48 óra múlva le kell mondania mandátumáról s ha ezt nem teszi, az összeférhetlenségi bizottság azonnal összeül, és kimondja a képviselői megbízás megszűnését. Így rendelkezik a törvény. A házszabály pedig, amely szintén törvényerejű, a 135-ik szakaszban megállapítja az összeférhetlenségi bizottság eljárásának jogszabályait. E szerint, ha összeférhetlenségi eset jelentetett be egy képviselő ellen, a bizottság elnöke a képviselőt megidézni tartozik. S ha vagy az idézés nem volt kézbesíthető, vagy az illető képviselő meg nem jelent, akkor a Ház elnöke nyílt ülésen jelentkezésre szólítja fel a képviselőt és csak ha e felhívásnak 30 nap alatt nem tett eleget, akkor dönthet a bizottság az érdeklőt képviselő meghallgatása nélkül.

Mi történt már most a Sima-ügyben? Az összeférhetlenségi bizottság az elrendelt csödről szóló hivatalos jelentés vétele után megidézte Sima Ferencet. A kézbesítés közjegyző útján nem sikerült, tehát a szentesi járásbírószólítottatott fel az idézés kézbesítésére. A járásbírószólítottatott tett a bizottságnak, hogy a kézbesítés szabályszerűen megtörtént. A bizottság nem tartotta szükségesnek annak a megvizsgálását, mit értett szabályszerű kézbesítésen a járásbírószólítottatott, hogy az idézés Sima Ferenc kezéhez adott át, avagy csupán a polgári perrendtartás szerint való kézbesítést, amely a címzett távollétében úgy történik, hogy a hatósági közeget az iratot két tanu jelenlétében a címzett lakására kifüggeszti. A bizottság egyáltalán nem ment bele a házszabályoknak idézett eljárási módzatába. Ugy okoskodott, hogy jogerős csödb esetén a törvény szerint azonnal össze kell ülnie s minden további procedura nélkül semmiesnek kell kimondania a mandátumot.

Mások — még pedig nem csupán az ellenzékben, hanem a szabadelpártiak túlnyomó többsége is — helytelennek találták a bizottság az eljárását. Szerintük a törvény úgy értelmezendő, hogy csödb esetén az összeférhetlenségi bizottság azonnal köteles ugyan összeülni, tartozik továbbá a mandátum megszűnését is kimondani, de ezt már nem rövid uton, hanem a házszabályok 135. §-ában előírt eljárási módzat szemmel tartása mellett.

Ebből a kontroverziából támadt a kínos eset, amely a lehető legkellemetlenebb hangulatba vitte a Házat. Tuzes szóváltások, orosz izü incidensek, sürű és hosszas félreértések után a Ház végre olyan határozatot hozott, mely a bizottságnak a mandátum megsemmisítéséről szóló ítéletét visszautasította s a bizottságot felszólítja, hogy derítse ki a kézbesítés módját s az eredményhez képest esetleg procedáljon a házszabályoknak 135. §-a szerint.

E pontnál kilépünk a krónikás szerepéből s bírálatot mondunk a dolog jogi oldaláról. A két felfogás úgy áll egymással szemben, ahogy jeleztük. Melyiknek van igaza? Ugy hiszszük mind a kettőben megvan a jóhiszeműség, az igazság pedig éppen úgy lehet az egyikben, mint a másikban. A bizottság felfogása mellett az szól, hogy a törvény a bizottságnak azonnali összeülést rendel el s tehát feltehető, hogy a csödbbejutott képviselő mandátumának haladéktalan megszűnését akarja ezzel biztosítani. Viszont a másik felfogás mellett az szól, hogy a törvény nem mondja ki, hogy a képviselőnek csödbbejutása esetén a házszabályok 135. §-ában foglalt eljárási módzat mellőzendő. Itt kétségtelenül homály és hézag van jogrendünkben.

Mindazáltal az a benyomásunk, hogy a bizottság nem volt következetes. Ha úgy értelmezte a törvényt, hogy a házszabályok által előírt eljárás csödb esetén nem kötelező, akkor minek idézte maga elé Sima Ferencet? Hiszen ha azonnal össze kell ülnie a bizottságnak s azonnal ki

kell mondania a mandátum érvénytelenségét, akkor semmi szüksége nem volt sem Sima megidézésére, sem az idézés kézbesítésére. Ha áll az, hogy jogérvényesen csödbe jutott képviselő 48 óra után azonnal megfosztandó mandátumától, akkor a bizottság helytelenül járt el, mikor nemcsak maga elé citálta Simát, hanem két határnapot is tüzött neki a megjelenésre. Nézetünk szerint itt történt a hiba. Mert ha úgy járt el a bizottság, hogy Sima a törvényes 48 óra után is képviselő maradhatott, akkor már ezzel magával eltérés történt a törvénynek betűszerint vett értelmétől s akkor bizony maga a bizottság adott valószínűséget annak a felfogásnak, hogy az eljárásban a házszabályok 135. §-a alkalmazandó. Az idézés és a kézbesítés vagy szükséges, vagy nem. Ha szükséges, valószínűleg a házszabályokban előírt általános eljárás szerint kell történnie; ha pedig nem szükséges, akkor minek ment bele a bizottság az idézésbe és a kézbesítésbe?

Nem tehetünk róla, de nekünk az az érzésünk, hogy a bizottság eljárásában némi félszég van. Azt a felfogást igenis értjük, mely a törvény után indul s figyelmen kívül hagyja a házszabályt. S értjük azt a másik felfogást is, mely a törvény rendelkezését kissé rugalmas magyarázattal ugyan, de összhangba igyekszik hozni a házszabályokkal. De mit tett a bizottság? Abból indult ki, hogy Sima mandátumát azonnal meg kell semmisíteni, mivel így kívánja a törvény, — de mégis csak négy hét múlva semmisítette meg. És abból indult ki, hogy felesleges minden idézés és kézbesítés, — de azért mégis idézett és kézbesített, csakhogy nem azon a módon, ahogy a házszabály követeli. A baj tehát abból keletkezett, hogy a bizottság a saját álláspontjára is csak félig helyezkedett.

Mi a Ház határozatát teljesen korrektnek tartjuk. A bizottság ingadozásáról nem is szólva, két ellentétes felfogás állott egymással szemben, amelyeknek mindegyike egyformán lehet jogosult vagy jogosulatlan. A különbség kettejük között csak az, hogy az egyik felfogás rideg, a másik szabadelvű. Már pedig ilyen fontos közjogi kérdésekben, mint amilyen egy képviselő megbízás megszűnése, a közszabadság érdekében mindig a tágabb értelmezést kell elfogadni.

Ez a mi véleményünk a dologról.

Ki hitte volna erről a teljesen megszégyentült parlamentről, hogy idilli esendjét izgatót jelenetek s alig elfojtható botrányok fogják felverni? Pedig ez a esoda ma megese. Az alkalmat erre a Sima Ferenc csödbügye szolgáltatta. Az ellenzék nagy erővel ment neki a kérdésnek. Előbb felolvastatta az összeférhetlenségi bizottság iratait s ezeket mindenféle gunyos és heves kiáltásokkal kísérte.

Aztán olyan vitát rögtönzött, amilyent három hónap óta nem látott ez a Ház. Elsőnek Ugron szólalt fel a maga tüzes modorában. A bizottság tagjait kopóknak mondta, akik vadásztak, a helyett, hogy igazságot tettek volna. Nagy zugás keletkezett erre a jobboldalon, a melyet csakis egy erőlyes elnöki megintés tudott lecsillapítani. Ugron heves hangon folytatta, politikai üldözést vetett a bizottság szemére s végül indítványt nyújtott be, mely a bizottság határozatát szabályszerű tárgyalás végett kívánta visszautasítani.

Ugron beszéde alatt nagy izgatottság uralkodott az egész Házon. A szélső-jobb, ahol a Bányi és Tisza hívei ülnek, idegesen feszengett, Horánszky a miniszterelnökhöz sietett, Plósz Szilágyi mellé telepedett; Hieronymi, Emmer, gróf Csáky Albin buzzgón lapozgatták a házszabályokat, apró csoportok verődtek mindenfelé össze s az arcokon komoly aggodalmak árnyéka jelent meg.

Ugron után Horánszky szólalt fel. Nyugodt hangon, de határozottan beszélt. A vitából kivonta a bizottság ítéletének érdemleges tartalmát, mint amely a házszabályok szerint végérvényes. De reklamáta a Ház számára azt a jogot, hogy megvizsgálja, vajjon helyesen alkalmazta-e eljárásában a házszabályokat a bizottság. Nagy mozgás közben fejtegette az eljárás helyessége felől érzett kételyeit s a végül indítványt nyújtott be, amely a jelentés visszaküldését javasolja oly meghagyással, hogy a bizottság a házszabályok 135. §-ának szigorú megtartása mellett annak rendelkezéseihez képest járjon el.

A szélsőjobbot kivéve az egész Ház helyesléssel fogadta ezt a beszédet. Az ellenzékől Barta Odön sietett is kijelenteni a Horánszky javaslatában való megnyugvását.

Ezután Ragályi Béla, a bizottságnak egyik tagja, okolta meg röviden az ítéletet de a szélső-

bal haragosan zúgolódott s alig akarta meghallgatni.

Közben nőttön-nőtt az izgalom, amely még jobban fokozódott, mikor Plósz igazságügyminiszter emelt szót. Ideges figyelemmel leste az egész Ház a kormány állásfoglalását. Plósz röviden és okosan beszélt. Felderítőnek mondta azt a körülményt, vajjon Sima kezéhez kézbesített-e az idézés. Ilyen értelemben kívánta a bizottsághoz visszautasítani a jelentést, szintén azzal a meghagyással, hogy aztán az eredményhez képest a 135. §. alapján járjon el a bizottság. Ismét a szélső-jobbot kivéve zajos éljenzésbe tört ki az egész Ház. Az új szellem megállotta első próbáját, ez az úrjesség vett erőt a gyülekezeten. Az ellenzék üjronggott, de örült a kormánypártnak zóme is ennek az állásfoglalásnak, amely olyan gyökeresen üt el a Bánffy-korszak irányzatától.

Most aztán rendbe is jött volna minden, ha a szélső-jobb némely hevesverű alakja nem kezd zúgolódni. A leglármásabb Pulszky Ágost volt, aki hangosan demonstrált, erősen verte a padot és dübölt sápadtan fakadt ki a történet ellen. S itt egy válságos pillanat következett. Szólásra jelentkezett Gajári Ödön. A Ház eleinte azt hitte, hogy olajat fog a tüzre önteni, de kelemesen csalódott. Ugy látszik, azért szólalt fel, hogy lecsitítsa szűkebb baráti körét. Kijelentette, hogy elfogadja a visszaküldést, de más megokolással és egy kikötéssel. Döntő motívumul azt vallotta, hogy meg akarja mutatni, mennyire őszintén kívánja a politikai békét. Kikötése pedig az volt, hogy a Háznak e határozata ne jelentse bizalmatlanságot a bizottság iránt.

Most Széll Kálmán szólalt fel, akit a Ház tiszteltteljes csendben hallgatott meg. Röviden és szabatosan szólott. Hozzájárult az igazságügyminiszter indítványához s a maga részéről is hangsúlyozta, hogy e határozatnak nem lehet semmi éle a bizottság ellen. A Ház őszinte és meleg helyesléssel fogadta ezt a kijelentést.

Most már a szavazásra került volna a sor, de itt újra felmerült egy incidens. Az elnök csupán a Horánszky javaslatát kívánta szavazásra bocsátani, mire Szilágyi Dezso azt az óhaját fejezte ki, hogy bocsáttassék szavazás alá Plósz miniszter indítványa is. Szerinte különbség van a két javaslat között. Horánszky helytelennek véli a történet kézbesítés módját, holott a miniszter a kézbesítés mikéntjét csupán kiderítőnek mondja. E fölött ismét megindult egy kis vita, aminek folyamán Plósz miniszter irásban is benyújtotta javaslatát, amelynek felolvasása után Horánszky a saját indítványát visszavonta. Így aztán megtörténhetett a szavazás. Csaknem az egész Ház hozzájárult Plósz indítványához. Csupán a szélsőjokban maradt tíz-tizenkét képviselő ülve, közöttük Pulszky Ágost, Zeyk Gábor, Vörös László, Heltai Ferenc és Lévai Lajos. Az ülésnek erről a részéről a következőkben számolunk be:

Csődbe jutott képviselő.

Apáthy Péter, az összeférhetlenségi bizottság elnöke: T. képviselőház! (Mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) Sima Ferenc ellen csőd-ügy jelentett be. E bejelentést a Ház igen t. elnöke azt tette az összeférhetlenségi bizottsághoz; az összeférhetlenségi bizottság érdeemben határozott, *öt szóval egy ülésben*, — elnök nem szavazván — elhatározta, elmisszer *Sima Ferenc megbízatását megszüntetnie nyilatkozza ki. Az erre vonatkozó jegyzőkönyvet az összes iratokkal együtt van szerencsém tisztelettel betérjeszteni.* (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: A házszabályokhoz kérek szót. T. Ház! A házszabályok 135. §-a rendel, hogy a Ház összeférhetlenségi bizottságának jelentését tudomásul veszi: tudomásul pedig csak olyan dolgot vehetünk, amely teljesen helyes és a házszabályoknak megfelelően intéztetett el. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Az összeférhetlenségi bizottság a jelen esetben a házszabályoknak 135-ik §-át nem tartotta meg. A 135-ik szakasz a következőket mondja. (Olvasás.) Ha a bizottság értesített annak elnöke, a kifogásolt képviselőnek, vagy a bejelentés eszközölőjének 15 nap alatt kézbesíteni nem tudja, vagy az idő alatt az érdekeltek nem jelentkezők, bejelent az a képviselő elnökének, aki nyílt ülésben felhívja az érdekelteket, hogy kifogásaik és védekezésük céljából harminc napon belül az összeférhetlenségi bizottságnál jelentkezzenek. (Élénk mozgás a szélsőbaloldalon.)

Köztes, hogy az összeférhetlenségi bizottság megelőzőleg egy ülést hívott össze, amely ülésen nem jelentek meg határozatképes számmal. Most kérdés az, hogy azon üléstől fogva letelt-e azon 15 nap, amely 15 napi határidőt a tárgyalásra kitűzti tartozik. Továbbá kérdés az, hogy a bizottság elnöke a kifogásolt képviselőnek kézbesítette-e azon értesítést, hogy mikor fog a tárgyalás megtartatni? Kérdés az, hogy az értesített képviselő megjelent-e? Ha meg nem jelent, miért nem tetették a Ház elnökének jelentést, hogy az 30 napi határidőre felszólította? (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kérek ezekre nézve az összeférhetlenségi bizottság elnökétől felvilágosításokat. Fenntartom magam-

nak, hogy további észrevételeimet ahhoz képest megtegyem. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Halljuk a melléleteit!*)

(Hiba a kézbesítés körül.)

Elnök: Felolvastatja a jelentést. (Folytonos zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Kivánnak még valamit felolvasatni?

Ugron Gábor: Kivánom, olvassék fel, hogy miként történt a kézbesítés, azon szabályszerű kézbesítés a járásbírósg által?

Visontal Soma: Halljuk a kézbesítési vényt!

Polozner Jenő: Halljuk az összes melléleteket!

Elnök: Fel fognak olvastatni az összes melléletei a jegyzőkönyvnek.

Barta Ödön: A régi emberek vannak a bizottságban! A régi szellem uralkodik! (Nagy zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek! (A jegyzők felolvasnak a melléleteket. Folytonos zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Felindulás vesz erőt rajtam. (Derűltésg jobbfelől. Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Szűgyeljék magukat ilyen nyomorult dolgokért! (Mozgás és zaj jobbfelől.)

Ne lármázzanak, hanem szűgyeljék magukat! (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Mozgás jobbfelől.)

Elnök (csenget.): Csendet kérek! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Szűgyen, gyalázat!)

Polozner Jenő: Jog, törvény és igazság! (Mozgás és zaj a jobboldalon. Egy hang a szélsőbaloldalon: Bánffy szelleme él közöttük most is!)

Ugron Gábor: Angliában egyszer egy Wilkes nevű képviselő a hatalom üldözni kezdett. Üldözte azért, mert bírálta a hatalom embereit, de választókerületére elég erős volt arra, hogy annak a Wilkesnek, akárhányszor semmisítették meg megbízó levélét, újból kezébe adta azt. És ebből a haréből és küzdelemből a szólásszabadság kelt ki Angliában. Itt nálunk is ez a jelen összeférhetlenségi bizottsági ítélet egy új korszaknak, kell, hogy kezdetét megvessze. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Véget kell, hogy vessünk az igazságtalanságnak; (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és véget az üldözésnek. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) A képviselőhöz a maga bizottságába *ne kopókat tegyen, hanem bírálókat.* (Helyeslés, tetszés és taps a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Igaz van! Nagy zaj és felkiáltások jobbfelől: Rendre! Rendre!*)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Igaz van! Halljuk! Rendre!*)

Kérem a képviselőt, hogyha ítéletben és hasonlókban a képviselőhöz bizottsága tagjainak eljárását bírálja is, kifejezéselében a *parlamentárius* magatartás ragaszkodjék.

Ugron Gábor: *Itt igazságot kell szűgyeltetni, (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) nem pedig üldözést rendezni.* (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Micsoda ez az összeférhetlenségi bizottság eljárása? Az első lépéstől fogva végig helytelen és jogtalan.

En nem Sima Ferencet védelmezem, és a képviselőhöz jogát védelmezem. (Nagy zaj a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! balfelől.) ugy amint a nep Wilkes esetében nem az egyént, nem annak hibáit, hanem a jogot és a szólásszabadságot védelmezte.

Visontal Soma: Nem voltak önké mindíg olyan skrupulusok a többi inkompatibilitási esetekben. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: A házszabályoknak 135-ik §-a azt mondja: Ha a bizottság értesített annak elnöke a kifogásolt képviselőnek, vagy a bejelentés eszközölőjének 15 nap alatt kézbesíteni nem tudja, ...

Elsőzör nem is a Ház elnöke próbálta a tárgyalásra kitűzött idézést kézbesíteni a képviselőnek, hanem az összeférhetlenségi bizottság jegyzője, tehát megsértették a házszabályt, mert az összeférhetlenségi bizottság elnökének távollétében történt és az egyik üléstől, amely meghiusult, a másik ülésg legálább is 15 napnak kell eltelni, hogy 15 nap alatt azon ülés kitűzésétől az idézés kézbesíthető legyen. Kérdés, hogy ezen 15 nap megtartott-e? Továbbá kérdés, hogy milyenek kell lenni annak az értesítésnek? Egy táviratnak? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Botrány!)

Itt van, t. Ház, a botránynak fényes, jellemző vonása, hogy a távirat nem is a képviselőhöz intézik, hanem a tömeggondnokhoz. Az az ember, aki csődbe jutott, elveszté a maga vagyoni ügyei felett való rendelkezési jogát, de politikai jogai és közjogi állása felett miként rendelkezhetik egy tömeggondnok? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mit tartozik az a tömeggondnokra, hogy az illető férfi képviselő-e, vagy nem képviselő? A rendes bíróságok ítéletei és határozatai arra valók, hogy megvédelmezzék a hitelezők jogait a csődrejtartás értelmében; de hát miféle szükség van arra, hogy egy tömeggondnoknak kézbesítessék az idézést? Hiszen a házszabályok világosan azt rendelik, hogy a bizottságnak elnöke kézbesíti az idézést az illetőnek, nem pedig a tömeggondnok, mert ha képviselői is a tömeggondnok Sima Ferencet és a hitelezők érdekeit vagyoni ügyekben, de nem képviselhetik politikai és közjogi állása tekintetében.

Mánnich Aurél: *Levelet is mindig a tömeggondnok bontja fel!*

Ugron Gábor: Önké helyeselni tudták ebben a képviselőházbán általános megbotrányozásra a levéltitok megsértését: csodálom, hogy most utabban is-

mét azzal állnak elő. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Hozzá vannak már szokva! Nagy zaj, Elnök csenget.)

Mit mond a házszabály? Ha a kézbesítés 15 nap alatt meg nem történt, vagy ha ezen idő alatt az érdekeltek nem jelentkezők, ez bejelentendő a képviselőhöz elnökének, aki nyílt ülésben felhívja az érdekelteket kifogásaik és védekezésük megtétele céljából a jelentkezésre. Tehát a házszabályok azt rendelkezik, hogy az a képviselő itt jelentkezzék. Jelentkezett-e itt Sima Ferenc képviselő? Nem! Képviseleti-e őt az ügyvéd és kinek az ügyvédje, kinek a meghatalmazásából járt el az illető ügyvéd? Sima Ferenc meghatalmazásából. Lehet-e neki Sima Ferencet itt képviselni? De hát ha még Sima Ferenc adná is a meghatalmazást, még akkor sem volna ez kielégítő, mert a házszabályok a személyes megjelenést rendelik el, nem pedig a képviseltetést. A képviselést egyedül csak az összeférhetlenségi eset bejelentőjére nézve áll fenn.

T. Ház! Az ember megbotrányozik azon, hogy jogértéknek látszó emberek elfogadják Sima Ferencet megbízottját közjogi és politikai kérdésben, hogy Sima Ferencet helyettesítse, annak megjelenését olybá veszik, mintha Sima Ferenc maga jelent volna meg. De tovább megyek. Az a kérdés, hogy kézbesített-e Sima Ferencnek az az értesítés, hogy 22-én az összeférhetlenségi bizottság előtt megjelenjék? Nem kézbesítették. Tehát ő neki új határidőt kellett volna kitűzni, vagy a Ház elnökénél kellett volna jelentést tenni. De semmi esetben az ügyet tárgyalni nem volt jogosítva az összeférhetlenségi bizottság és azért ez a házszabályokkal ellentétes. Hiszen Sima Ferencnek kézbesíteni az elnök köteles, nem pedig a tömeggondnok, de ez a kézbesítés meg sem történt Sima Ferencnek, csak e perrendszerű kézbesítés történt meg, kifüggesztették az ajtájn. Közjogi kérdésekben lehetséges-e ilyen kézbesítést, mint következményekkel bírót elfogadni? és ha elfogadjuk is, mint következményekkel bírót, mi következik belőle? Az, hogy a Ház elnökének, mint nem jelentkezőt bejelentés. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

T. Ház! Még ahhoz is hozzá kell, hogy szóljak, hogy mennyire könnyelműen járt el az összeférhetlenségi bizottság, hogy Káldor Gyula ügyvédől meghatalmazást sem kért, hanem egyszerűen elfogadja azt a bejelentést, hogy Simának anyagi ügyében ügyvédje, a szegedi törvényésznél és táblánál őt képviseli. Hiszen elsőzör nincs meghatalmazásnak helye, másodsor a meghatalmazásokról szóló törvénynek megfelelően kellene, hogy kiállítsa legyen a meghatalmazás, nem pedig egy harmadik személy által és akkor is megnevezze, erre a törvényes közjogi esetre, mert magánjogi képviselő közjogi ügyekben senkit sem képviselhet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De hát a házszabály világos természetét elárulja az, hogy a tisztelt összeférhetlenségi bizottság többsége beleegyet abba is, azt mondani, hogy jogerős-e az a csőditelet, mikor arról csak az tudatik, hogy két egyező hozott egyező határozatot és az is előtte áll, hogy felelőbeadás adatot be, melyet az első foku bíróság visszautasított, de amely ellen még mindig lehet felbontani. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Azt kérdelem én, hogy ha a csődrejtartás értelmében lehet is a vagyoni tekintetben és a hitelezők érdekeinek megvédelmezése céljából elrugórt azt, hogy a törvény kimondta azt, hogy két egyező ítélettel szemben a felelőbeadásnak nincs helye, nem következik az, hogy semmisségi eset non fordulhat elő, mert ha a Kuria elé kerül, az az egész eljárást megsemmisíti. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Vagyoni jogi tekintetben a csőd-ügy eljárás nem olyan gyors és szapora, hogy annak következtében, hogy a hitelezők érdekei megvédelmeztetnek, káros következtések támadnak; de már a közjogi kérdésekben minden elhatározás, egyszer és mindenkorra döntő lévén a kuriai ítélet, meg az egész eljárást meg találja semmisíteni, nem fog reparációt nyújtani.

Ennek következtében, t. Ház, én az összeférhetlenségi bizottságnak ezen ítéletét tudomásul nem veszem, *megbotrányozásomat fejezem ki a szabálytalan és helytelen eljárás fölött.* (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) és a következő határozati javaslatot van szerencsém benyújtani. (Olvasás.)

Az összeférhetlenségi bizottság ezen határozata visszautasítatik új, szabályszerű tárgyalás és határozathozatal végett.

(Vissza a bizottsághoz.)

Horánszky Nándor: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Azt gondolom, hogy nincs és nem lehet közöttünk véleményeltérés arra nézve, hogy a képviselőket mandátumának megszüntetése a bizottságok által a legfontosabb kérdések közé tartozik (Igaz! Ugy van!) és így, ha van valami kérdés, amelyben gondossággal vagyunk kötelesek eljárni, ugy ez a kérdés azok közé tartozik, mert itt többé restitúto in integrum-ról szó nem lehet és ha hiba követtetik el, az irreparabilis, a mit pedig, azt gondolom, a Ház legkevésbé sem engedhetne meg. (Ugy van! Ugy van! a közép és a baloldalon.) Előtem egy dolog bizonyos és ebben azután nem értek egyet a tisztelt előttem szólott képviselőtársammal. Az t. i., hogy ha az összeférhetlenségi bizottság által a házszabályok minden rendelkezési, minden kétségen kívül korrekta megtartottak, akkor a dolog lényegében ez a Ház nem határozhat sem,

mit mást, mint hogy a bizottság határozatát tudomásul veszi. Eppen ezért a lényegnek bírálatába beboacsátoknál celtalan, mert ha a lényegben, ismétlem, a bizottság a házszabályokat megtartotta, ebben a Ház nem dűnhet, nem végezhet. Azonban éppen ezért, mert a kérdés igen kényes, azt gondolom, nagyon örökösnek kell a felett, hogy a házszabályok rendelkezései ilyen esetben szigoruan, szorosan és akként tartassanak meg, hogy azok megtartásához a kételynek a legkisebb árnyéka se férjen. (Ugy van! Ugy van! balról és a közepén.) En nekem úgy látszik, hogy a házszabályok 135-ik §-ának rendelkezései tekintetében bizonyos homály forog fenn, vagyis fennforog az a kétség, hogy annak rendelkezései a megidézés és kézbesítés tekintetében megtartattak-e, igen vagy nem? És én mindjárt kimondom egyéni nézetemet, bár óhajtom, hogy a dologra ne tartozzék, hogy a képviselővel addig, míg annak mandátuma megszűntetve nincsen, a bizottsági elnök részéről való érintkezésben és minden megkeresésnél személyesen történjék, mint például a bizottságokba való megidézés vagy más ilyen funkcióknak a teljesítése, mindez nem esik a perrendszéri kezelés fogalma alá, hanem esik a közjogi felfogás azon fogalma alá, amely szerint a képviselő értesítést szükségképpen mindig a Ház bizottságának elnöke vagy a képviselőház elnöke az illetőnek személyéhez teljesíti. Már most azok az értelemelentelenségi bizottság bészbesítési eljárása, mindolyan jelenségek, hogy azokban én azt, hogy a házszabályok rendelkezései szigoruan megtartottak, felfedezni képesek nem vagyok és éppen ezért azt hiszem, hogy a házszabályok 135-ik §-ának teljes korrektséggel elég téve nincsen. (Ugy van! Ugy van! balról és a közepén.) Eppen azért, t. Ház, azt gondolom, hogy miután örökösnek kell ezen kérdésnek kényes természeténél fogva a házszabályok szigorú megtartása felett, a Ház szerintem nem járhat el másképpen helyesen, mint úgy, hogy ha a jelentést visszaküldi a bizottsághoz azzal, hogy a házszabályok 135-ik §-a értelmében járjon el. (Élénk helyeslés balról és a közepén.) Ezzel az ügyem fog in infinitum buzogni; mert ha fennforog az az eset, t. Ház, nem álltom, hogy az illető képviselő ur a kézbesítés és megjelenés tekintetében meg nem található, vagy az elől kitérni akar, nem álltom, de fennforoghat az az eset, hogy másképpen intézheti el ezt a Ház, jelesen akként, hogy ha a képviselő a megidézésre meg nem jelenik, vagy az neki nem kézbesíthető, a Ház elnöke nyílt úton hirdeti azt ki és hívja fel az illető képviselőt a megjelenésre. (Ugy van! Ugy van! balról.) Ennél fogva, t. Ház, én bátor vagyok a Háznak elfogadás végett azt a javaslatot tenni és ezt írásban is benyújtani, hogy küldje vissza a jelentést az összeférhetelenségi bizottsághoz azzal, hogy a házszabályok 135-ik §-a rendelkezéseinek szigorú megtartása mellett, annak rendelkezéseit képest járjon el. (Élénk helyeslés a bal- és a középső baloldalon. Felkiáltások a szélső baloldalon: *Monddjának le mind!*)

Barta Ödön: Hogy a bizottság eljárása mennyire helytelen, azt a házszabályok 135. §-ának 2. bekezdése mutatja a legkélatásabban. Ezt a bizottság teljesen ignorálta. A házszabályok 135. §-ának 2. bekezdése eltérő rendelkezést tartalmaz az első től. Az első az illető megidézést képviselő megidézésére vonatkozik; a másik bekezdés az adatok beszerzéséről szól, a bizottság pedig adatokat szerzett be, mielőtt megidézte volna a képviselőt. A házszabályok megsértésével a kerület is meg van sérve és ezért járul Horánszky javaslatához.

Ragályi Béla: A heves támadásokkal szemben védelmébe veszi a bizottság eljárását. Az 1375: I. t. cikk 7. §-a azt rendel, hogy ha a képviselő oly összeférhetelenségi helyzebe jut, a mely a 4. szakaszban meg van jelölve, a mely 4. §-éppon az 1895. X. t. cikk I. §-ával van kiegészítve, ha ugyanis a képviselő ellen jogérvényes csőd nyitottat, az a képviselő, aki ily helyzetbe jut, tartozik 48 óra alatt mandátumáról lemondani. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Buszák Ferenc: *Bobuia négy hónappal utóbb is volt képviselő!* (Nagy zaj.)

Ragályi Béla: Ha pedig 48 óra alatt le nem mond, abban az esetben az összeférhetelenségi bizottság azonnal összeül és a képviselői mandátumot megszüntetve nyilváníti. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: *Törvényes eljárással!*) Ez vezette a bizottság eljárást.

Plósz Sándor igazságügyminiszter: Tisztelt Ház! A házszabályok 138. §-a értelmében (Halljuk! Halljuk!) a bizottság jelentését a Ház tudomásul veszi. En, tisztelt Ház, abban a nézetben vagyok, hogy ez a feltétlen tudomásulvétel csak arra az esetre áll, ha a bizottság a házszabályokat megtartotta. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ehhez képest, ha formahiba követett el, a Háznak joga van a bizottsághoz visszautasítani az ügyet, vagy felvilágosítást kívánni. Magam is abban a nézetben vagyok, hogy itt egy körülmény felderítésre szorul: az, vajjon Sima Ferencnek saját kezéhez kellően kézbesítetett-e az idézés? A házszabályok 135. §-a ugyanis azt mondja, hogy az összeférhetelenségi bizottság a tárgyalásra határnapot tűz és annak idejéről és helyéről egy a képviselőt, mint a bejelentőt értesíti. Ha azután ez az értesítés nem vezet eredményre, akkor ugyancsak az a szabás előírja az, hogy miként kell történni az értesítésnek, tudniillik itt e Házban. Nézetem szerint tehát itt a perrendtartás szerinti szabályok nem alkalmazhatók az értesítésre nézve. A szóban forgó esetben pedig az iratok szerint az, hogy a járásbíróság a közjegyző által neki kézbesítés végett átadott tanúsítványt miként kézbesítette,

kiderítve nincsen. Ha saját kezéhez kézbesítették, akkor a dolog rendben van, ha azonban a kézbesítés nem így történt, akkor hiányos volt az eljárás.

En azt hiszem, hogy a jelentés a bizottságnak visszaadandó volna azon célból, hogy azon körülmenyt, hogy tudniillik miként lett ezen értesítés kézbesítve, derítse ki és az eredmény szerint járjon el azután a házszabályok 135. §-ának megfelelőleg. (Éljenezés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Visontai Soma: Az igazságügyminiszter felszólalása után, amelyhez teljesen csatlakozok, a további felszólalástól eláll.

Rátkay László: T. képviselőház! Múltotzatott látni, hogy különvéleményem azt mutatja, hogy én az ügy elbírálásánál a t. bizottság többségével ellenkező nézetben voltam. Mindezek következtében, miután a Ház az összeférhetelenségi bizottságnak szerintem, habár hibásan, de jogérvényesen hozott határozatát visszadja, én ebből a következményeket levonom és amidőn azt kívánom és azt óhajtom, hogy az összeférhetelenségi bizottság újra és új szellemben legyen megválasztva, megbízatásomról, a bizottsági tagságról tisztelettel lemondok. (Éljenezés a szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Határozati javaslatomat visszavonom és Horánszky Nándor képviselő ur javaslatához csatlakozom. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(Bizalmi kérdés.)

Gajári Ödön: T. képviselőház! En azt tartom, hogy házszabályaink értelmében a dolog meritumához hozzászólóni egyáltalában nem lehetséges. (Zaj Halljuk! Halljuk!)

Elnök: Csendet kérek! (Zaj.)

Gajári Ödön: Nem követem ennél fogva Ugron Gábor t. barátom példáját, aki iménti egész felszólalásában az ügy érdemére is kiterjeszkedett, hanem maradok tisztán a forma kérdésénél.

A Háznak az a határozata, a mely hozandó volna Ugron Gábor t. barátomnak határozati javaslata folytán... (Zaj.)

Ugron Gábor: *Visszavettem!* (Halljuk! Halljuk!)

Gajári Ödön:... nem egyeb, mint föllibrálás az összeférhetelenségi bizottság jurisdikciójának, amelynek kezébe házszabályaink szerint az ily ügyek végérvényes elintézés céljából le vannak téve. Ez ennél fogva oly precedens, mely alkalmas lehet arra, hogy a bizalmat az összeférhetelenségi bizottságnak jövőben való minden határozata iránt bennünk és a közvéleményben megingassa. Mindazonáltal, tekintettel arra, hogy éppen Sima Ferenc képviselő ural szemben a mult ülésszak folyamán mi arról az oldalról mindig azzal a váddal illetettünk, mintha ő politikai okokból, személyes üldözöttségnek volna kitéve és mintha mi ezt átvitük volna a privát térre is, amely állítás hazugság volt kezdettől fogva, hazugság ma is: (Zaj a szélsőbaloldalon) hogy annak dokumentálását adjuk mi ez oldalról, a kiket Sima Ferenc egyénileg, tisztességünk tekintetében mindenkor a legkíméletlenebb rágalommal illeltet, s hogy dokumentáljuk, mennyire elfogultlannok vagyunk mi (Zaj a szélsőbaloldalon), akik pedig érzékenyek lehetnénk a multban történt vádaskodások miatt, hogy hogy mennyire ösztönelt akadjak azt a társadalmi békét, melyre az országunk oly nagy szükségre van, és mennyire nem bönölgöttünk, hogy a fejlemények miképp és mily indokokból jutottak idáig; részemről hozzájárulok ahhoz, hogy a bizottsághoz Sima ügye visszautasítottassék. De előre is kijelentem, a Ház e határozatáhozatala által sem a bizottság eljárása iránti hitem, sem benn való bizalmam megintatva nincsen. (Zaj a szélsőbaloldalon. Helyeslés jobboldalon.)

Földes Géza: Nehány rövid szóval akar csak reflektálni arra, amit Gajári elmondott. Nem tárgyalunk bizalmi kérdést e bizottsággal szemben, hanem azt, hogy a bizottság a házszabályok értelmében jár-e el, vagy sem? Ha az a bizottság a házszabályok által ruházott hatáskörben úgy járt el, mint a házszabályok előírják: nincs hozzá szavunk és határozatát tudomásul kel vennünk. Tehát csak az a kérdés, megfelelt-e a bizottság a házszabályoknak, midőn az ítéletet hozta? Miután kétségtelen, hogy Sima Ferencet sem szabályszerűen meg nem idézték, sem meg nem jelent: több mint kétségtelen, hogy a házszabályok értelmében harminc nap alatt föl kellett volna hívni, ami meg nem történt. Tiltakozva minden elhomályosítás ellen, miután a házszabályok nem tartattak meg, ajánlja elfogadásra Horánszky határozati javaslatát.

Elnök: A miniszterelnök ur kíván nyilatkozni!

Szell Kálmán miniszterelnök: Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Egy rövid nyilatkozatot óhajtok a tisztelt Ház kegyes engedelmevel ebben a kérdésben tenni. En azt hiszem, hogy a Ház minden ügyében, minden kérdésben, a tanácskozásnak minden tagozásában és ízében a legmagasabban álló tétel az, amit szemünk előtt kell tartani, hogy a házszabályok mindig a legnagyobb pontossággal és szigorúsággal hajtassanak végre. (Élénk helyeslés.)

Kételeyek támadtak az iránt, hogy az összeférhetelenségi bizottság a házszabályokat pontosan, helyesen alkalmazta-e és interpretálta-e? Ebbe a kérdésbe én bele boacsátoknál nem akarok, de miután kételeyek támadtak, gondolom közmegegyezést fog kelteni, ha a t. Ház abba nyugszik bele, hogy ezen kérdésnek felderítése végett az ügy utasításak a bizottsághoz. (Helyeslés.) De kéntelenen vagyok kijelenteni és gondolom az igazságügyminiszter nyílt mondott és az ő felszólalásának pointeje is az és ebben Gajári Ödön t. képviselő ural teljesen egyetérték, hogy ez

a határozata a Háznak nem lehet semmi tekintetben ítélet, véleménymondás az összeférhetelenségi bizottság határozata felett. (Helyeslés a szélső és baloldalon. Ellentmondás a szélsőbaloldalon.) Nem lehet állásfoglalás sem pro, sem kontra; nem lehet bizalmatlansági szavazat. (Helyeslés a baloldalon.) Ezzel a hozzátétellel, ezzel az interpretációval, amely gondolom egészen természetes és szabályszerű, mert ennek a Háznak az összeférhetelenségi bizottság határozatát *revidálni nem lehet és nem szabad*, (Zaj a szélsőbaloldalon.) kérem az ügy visszautasítását az összeférhetelenségi bizottsághoz azon egy speciális kérdés felderítése végett. (Helyeslés.)

(Szavazás.)

Elnök: Bezárja a vitát.

Szavazásra boacsátja Horánszky indítványát.

Ugron Gábor: Az első kérdésnek annak kell lenni, hogy tudomásul veszi-e a bizottság jelentését a Ház? Azután következik csak Horánszky Nándor határozati javaslata.

Elnök: Arra nézve még senki javaslatot nem tett, hogy a jelentés tudomásul vételessék. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Földes Géza: A jelentés kéri a tudomásul vételt! (Zaj zaj.)

Ugron Gábor: Múltotzassék tehát feltenni a kérdést a Horánszky Nándor javaslatára!

Elnök: Ha a Ház ezt elfogadja, akkor a jelentés visszautasít. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Ha el nem fogadtatik, önként következik, hogy megáll a bizottság jelentése. (Hosszantartó zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: *Nem következik!*)

Szilágyi Dezső: *Szól kérek!* (Halljuk! Halljuk!)

T. Ház! En úgy tudom, hogy itt két indítvány tétetett. Az egyik Horánszky Nándor képviselő uré, a másik a miniszteré. Ezek különböznek... (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: *Melyik miniszteré?*) Természetesen az igazságügyminiszteré... Az indítványoknak írásban való beadása sosem volt a Házban megkövetelt szabály. (Helyeslés.) Akárhány tétetett csak szóval s ezeket a forma nem vonta el a szavazás alól. En tehát a kérdés feltételénél arra kérem a t. Ház és a t. Ház elnökét... (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek!

Szilágyi Dezső:... hogy először tegye fel a kérdést Horánszky Nándor képviselő ur indítványára. Ha ez elfogadtatik, el van intézve az ügy. Ha ez nem fogadtatik el, akkor fel fogja tenni a kérdést a miniszter ur indítványára.

Visontai Soma: *Hogy szól az?*

Szilágyi Dezső: Kérem, a képviselő ur teszi talán az egyetlen kivételt, hogy miképpen szól az indítvány. (Derültség jobbról.)

Visontai Soma: De nem adta be írásban! (Zaj.)

Szilágyi Dezső: Még arra is emlékszem és többen emlékeznek, hogy a képviselő ur nyilatkozatot tett, mintha elfogadná a miniszter ur indítványát, tehát nem lehetett, hogy kételkedik az iránt, hogy tett-e a miniszter indítványt? A különbség a két indítvány között az, hogy mind a kettő visszautasítja a jelentést. Horánszky Nándor t. képviselőtársam indítványa, — ha jól fogtam fel a dolgot, — abból a feltételezésből indult ki, hogy a kézbesítés a házszabályoknak meg nem felelően történt.

Horánszky Nándor: *Nem!*

Szilágyi Dezső: A miniszter indítványa semmit nem prookkupál. A miniszter indítványa egyszerűen csak annyit mond, hogy miután a felolvasott iratokból az, hogy a kézbesítés miként történt, nem derül ki, ezen körülmény derítessék fel és amint ez a körülmény tisztába van hozva, a további eljárás kétségtelenül ahhoz alkalmazkodjék. (Általános helyeslés.) En így értettem a miniszter ur indítványát. Ha ezzel Horánszky t. képviselőtársam egyetért, akkor felesleges erről beszélni. Ha különbözik, akkor a szavazás rendje az, hogy először a fölött szavazzanak, amely először adatott be, azután a miniszteré fölött és ha egyik sem fogadtatik el, akkor nincs más hátra, mint hogy a Ház szavazata annyit jelent, hogy tudomásul veszi a bizottság jelentését. (Általános helyeslés.)

Horánszky Nándor: T. Ház! (Halljuk! Halljuk! Nagy zaj.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak! En nem hallok egy szót sem. A nagy zaj miatt az előbb sem értettem az igazságügyminiszter ur indítványát!

Horánszky Nándor: Szavaim értelmének helyreállítása végett kérek szót. Miután kételeyek forognak fenn az iránt, hogy én miből indultam ki, kéntelen vagyok megjelölni azt a felfogást, amelyből kiindultam. Kiindultam abból, hogy az előttünk fekvő materiából, annak összességéből kifolyólag kételey fér a kézbesítés és a megidézés szabályosságához. Ha pedig ehhez kételey fér, akkor az én felfogásom szerint a visszaját a felett, hogy a megidézés, hogyan

és mint történt, nem elégséges, hanem a 135. § értelmében új eljárásra van szükség. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőoldalon.) Én ebből indultam ki és csak ezt akartam az alkalommal klarifikálni. (Helyeslés a szélsőoldalon.)

Visonta: Soma: Személyes kérdésben szól.
Sziliágyi Dezső: T. képviselőház! Én is helyreigazítom szavaimat. Én azt mondtam, hogy kétféle nézet forog még most fenn a Ház elé szóval terjesztett javaslat alakjában. Az egyik azt mondja, procedáljunk úgy, amint t. képviselőtársam, Horánszky Nándor mondja és ezt írásban is beadja. Felállott azután az igazságügyminiszter ur és ő is egy módosított javaslatot. Ezt is indítványként kell tekintenünk, (Zajos helyeslés a jobboldalon.) ha csak ürügyek alatt nem akarjuk kijátszani a kérdés feltételét. (Ugy van! a jobboldalon.) Az én meggyőződése az, hogy ha ez a kérdés nem vétetik fel, elesem annak a lehetőségétől, hogy meggyőződésem szerint szavazzak. És talán sokan vannak így. Én azt mondtam, és azt állítom újból, hogy ilyen formai kérdéseknél a házszabályok nem kívánták az írásbeli indítvány betérjesztését. (Helyeslés a jobboldalon.) Méltóztassék végignézni a Ház naplót, és a mit én, mint állandó gyakorlatot megjelöltem, kitűnik annak minden lapjáról. Nem látom be tehát, miért értelmezték az én szavam úgy, mintha én meg akarnám változtatni az eddigi gyakorlatot? (Tetszés a jobboldalon.)

Ugron Gábor: Kérem felolvastatni a miniszteri indítványt!

Elnök: Mind a két indítványt felolvastatja.

Horánszky Nándor határozati javaslata így szól:

A Ház az összeférhetlenségi bizottság jelentését a házszabályok 135. §-a értelmében foganatja veendő új eljárás céljából a bizottsághoz visszatartatja. (Élénk helyeslés a szélsőoldalon.)

Az igazságügyminiszter javaslata ez:

Határozati javaslat. Beadja dr. Plósz Sándor. A Ház az összeférhetlenségi bizottságnak jelentését visszaadja a végből, hogy azt a körülményt figyelembe véve, vajjon Sima Ferenc a bizottság által kitűzött határról a házszabályok 135. §-a értelmében értesítve lett-e és ehhez képest a 135. § értelmében járjon el. (Általános élénk helyeslés. Felkiáltások a szélsőoldalon: Hissz ez ugyanaz!)

Horánszky Nándor: Meghallván formulázva a t. igazságügyminiszter urnak indítványát, abban én a téli, amelyet magam elé kitűztem, elérve látom, és azért a magam indítványát visszavonom. (Helyeslés a bal- és szélsőoldalon.)

Elnök: Elrendeli a szavazást az igazságügyminiszter indítványára.

A Ház csaknem egyhangúlag fogadta el a határozati javaslatot.

Óriási nyugtalanság közben kóta meg az elnök a szavazás után a szokásos deli szünetet. A folyosón sok csoport képződött megint s mindennél az imént történeteket vitatták. Pulszay most szabad folyást engedett haragjának; karúsan bírálta a kormány állásfoglalását s a ház szavazatát. A vitába belekegyedtek azok is, akik a szavazás elől a jobboldalról kimenekültek volt a folyosóra. Ezek közé tartozott az öreg Liszta is. Eleinte úgy látszott, mintha elkerülhetetlen volna az összekocancások egész sorozata. De csakhamar föllükerekedett mégis a jobbik belátás és urra lett a tömegben a megnyugvás. Pulszkyt elharcolták valahová; a régi rend emberei közül a többi csendes rezignációt kezdett mutatni.

A szünet vége felé még egy szenzáció keletkezett. Híre kelt annak, hogy az összeférhetlenségi bizottság kormánypárti tagjai a Háznak mai szavazata következtében a bizottsági tagságukról le fognak mondani. E hír valóban is bizonyult, de a miniszterelnök kérésére a bizottsági tagjai egyelőre elláttak e szándékuktól. Erről a következő félhivatalos értesítés jelent meg:

Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint, az összeférhetlenségi bizottság tagjai, ugymint Apáthy Péter, Rudnyánszky Béla, László Mihály, Ragályi Béla, Dósa Endre és Benák Károly képviselő, ma a Ház ülése után felkeresték Széll Kálmán miniszterelnököt s mint a szabadelvűpárt és a parlament vezérével közölték, hogy a Házban történtek folytán az összeférhetlenségi bizottságban elfoglalt tagságukról feltétlenül lemondanak.

A miniszterelnök kijelentette a nevezett képviselők előtt, hogy nézete szerint a Ház határozata azon szellemben lett meghozva, amely az ő felszólalásában nyert kifejezést, vagyis hogy nem jelenthette a bizottság eljárásának felülvizsgálatát és az nem bizalmatlanságot, sem állásfoglalást a bizottság tagjaival szemben nem képez, mert az ő vezetése alatt álló többség csak az ő beszédében kifejezett szellemben járult ahhoz.

A bizottság tagjai a miniszterelnök ezen kijelentése folytán, nem akarván neki sem nehézséget, sem kellemetlenséget okozni, lemondási szándékuktól ez idő szerint elállottak.

A szabadelvű-párt klubjának ma este már nyoma sem volt a délelőtti izgalomnak. A hangulat csöndes volt s minden jel azt mutatta, hogy a többség teljes megnyugvással napirendre tért a kínos incidens felett.

A kiegyezés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, június 23.

A képviselőháznak ma zajos és érdekes napja volt. Az ülés első felét a Sima Ferenc eseményéből támadt incidens töltötte be. Erről alább számolunk be teljes részletességgel. A déli szünet után a kiegyezési javaslat tárgyalását folytatta a Ház. Apponyi Albert volt a napirendnek első szónoka. Igen nagy hatással beszélt. Szónoklata polemikusan természetű volt s éles rípszóban részesítette Barta Ödönnek tegnapi fejtegetéseit. A Ház feszült figyelemmel hallgatta a nagy lendülettel előadott szellemes előadást. Beszéde további folyamán Széll Kálmánnak kiegyezési politikáját méltatta Apponyi nagy melegséggel, amely az egész szabadelvűpártot tapsokra ragadta.

Utána Polónyi Géza szólalt föl, loyális hangon támadva a kiegyezési javaslatot.

Az ülés végén a miniszterelnök indítványára azt határozta a Ház, hogy a fogyasztási adókra vonatkozó határozati javaslat felett egy közös általános vitát fog tartani.

(Vicinális vasutak.)

Legedts Sándor kereskedelemügyi miniszter: Benyújt két jelentést és egy törvényjavaslatot. Az első jelentés szól a pancsova—petrovoszeli helyiérdekű vasut tartozékainak egyrészt annak fővonala és temesparti vágánya közt létesítendő összekötő vonal, másrészt a vasut végállomásaként tervezett Pancsova—Temespart állomás tárgyában. Továbbá egy miniszteri jelentés a pancsova—szabai keskenyvágányú helyiérdekű vasútvonal új vasút megépítésének tervezés tárgyában. És végre benyújt egy törvényjavaslatot a nagy-lyudacsi—borsány—tárnócsi helyiérdekű vasut megépítésének tárgyában.

Előző: Az ülés öt percre felidőgyűlést.

Szünet után következik

A Kiegyezésről

első törvényjavaslat tárgyában

(Apponyi beszéde.)

Én most Apponyi Albert: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Milyen a szorongó levő javaslat mellett felelőnk és szavazatomat erre kielégítőnek, dacára annak, hogy a miniszterelnök urnak tegnapi nagy beszéde után az országban letelepedett népek között, tessék ezt ától a meggyőződésből indítva, hogy a parlamenti eljárás helyes eszközökkel az ílel meg, ha a kormány támogató pártján soraiából is felhozhatunk azok az indokok, amelyek szavazatunknál mérvadóak, hogyha a kormány támogató pártjából is hozzájárnának ahhoz, a mi a parlamenti vitáknak az itten történő szavazás előkészítésén kívül második célja: a közvéleménynek informálása erről a helyről. (Helyeslés a jobboldalon.) Beszédem keretéből egyet kizárók. Kizárom a visszatérést azokra a közjogi vitákra, amelyeket kiküzdöttünk akkor, mikor az 1898. I. t.-cikket megalkottuk.

(Közjogi momentumok.)

Én abban a szeszencsés helyzetben vagyok, hogy a Ház asztalán levő kérdésnek közjogi oldalát illetőleg ma, midőn a kormány támogatóknak soraiából szólalok fel, az utolsó hajszálig mindenben ugyan azt mondhatom el és azt tarthatom fenn, a mit akkor mondtam, mikor a volt kormányval szemben a legelőször ellenzéki álláspontot álltam. Mikor az 1898. I. t.-cikket megalkottuk, akkor kifejtettem, hogy az nem vámszövetség, valamint nem vámszövetségi javaslat és a javaslat sem. (Ugy van! a középben.) Akkor kifejtettem, mik az én meggyőződésem szerint a vámszövetségnek közjogi kritériumai, kifejtettem, hogy ezek a közjogi kritériumok nem találhatók fel abban a javaslatban, melyből később az 1898. I. törvények lettek. Nem találhatók ebben a javaslatban sem. Ez a törvényjavaslat az 1898. évi I. törvényekről csak annyiban különbözik, hogy bizonyos közjogi biztosítékok, amelyekre én szülyt fektettem, s melyek e javaslatnak, ez intézkedéseknek közjogi természetét kidomborítják, amelyek akkor az 1898. évi I. törvények megalkotásakor csak képviselőházi és miniszteri nyilatkozatokban nyilvánultak meg, (Halljuk! Halljuk! a baloldalon.) most magának a törvénynek szövegében vannak beiktatva. (Igaz! Ugy van! a középben.) Igaz ugyan, hogy Barta Ödön t. képviselőtársam egy kü-

lönbséget akar kimagyarázni akkori magatartásom közt és azon magatartásom közt, mely a jelen törvényjavaslatához való járulásomban nyilvánul. Nincs közjogi szempontból egy hajszálnyi különbség sem, csak az, hogy ez a törvényjavaslat az én közjogi álláspontomat formailag világosabban domborítja ki, mint amaz. Csak egy mondatra hivatkozott az én t. képviselőtársam, mely az eljárásban némi különbségnek látszatát idézi fel arra, hogy én akkor azt is mondtam, hogy az a törvény, mely véglegesen fogja rendezni — véglegesség ugyan nincs a világon, de amely az állandóság jellegével fogja rendezni Ausztriával való ügyeinket, nem lehet olyan prekárius természetű, mint amilyen az 1898. I. törvényeik volt. Hát ez igaz, t. képviselőház, de ez nem közjogi feltevésem, ez nem közjogi követelmény, hanem ez tisztán egy célszerűségi, opportunusági követelmény. Ha közjogi szempontból meg van engedve olyan törvényt alkotni egy évre, akkor közjogi szempontból meg van engedve azt több esztendőre is alkotni. Célszerűségi, opportunusági szempontból mondtam, hogy nem volna helyes egy ilyen prekárius tartalmu rendelkezést hosszabb időre az állandóság jellegével felruházottan alkotni. Ez tisztán célszerűségi feltevésem és a milyen sulyt helyezek arra — és az én husz éves politikai multamban senki sem fogja annak ellenkezőjét megtalálni, — hogy közjogi feltevésem, közjogi rigorozitásban, a közjogi elveknek alkalmazásában magamhoz mindenkor következetes legyek, éppen úgy nemcsak jogosult, de bizonyos körülmények között kötelezőszerű dolog opportunusági, célszerűségi indokokból vett álláspontokat célszerűségi és opportunusági körülmények változásához képest megváltoztatni. (Igaz! Ugy van! a középben.) Hogy mennyiben áll különben az a parifikáció, amelyre Barta Ödön t. képviselőtársam ezt az ő hozzám intézett apostrofját alapítja, hogy mennyiben nevezhető provizoriumnak ez a javaslat, épp úgy, mint az 1898. I. t.-c., mennyiben bír az állandóságnak több kellékeivel, mintamag, mennyiben nem lehetnehát még azt a célszerűségi alapokon vagyis célszerűségi szempontból kiinduló eltérést sem rá bizonyítani, a felletti is, gondolom, diadalmasan felvehetném a vitát a t. képviselő társammal, de nem tartom szükségesnek. Legyen úgy, hogy egy tisztán célszerűségi szempontból felhozott érv, mely akkor rámlalhat el, ma nem bír rámlalhat el. E felett ne vitalkozunk, ez nem tartozik a dologhoz. A kérdés az, hogy közjogi szempontból azonos-e akkori álláspontom a mostanival? És azt sem t. képviselő társam, sem senki más nem kontroverálhatja. Mert amint mondtam, ha van eltérés, ez csak abban áll, hogy ez a javaslat jobban domborítja ki azokat a közjogi feltevéseket, amelyeknek akkor kifejezést adtam, mint az 1898. I. t.-c. (Helyeslés a középben.) De, t. Ház, éppen azért arra a kontroverziára, melyet akkor kiküzdöttünk, vajjon az önálló rendelkezés okvetlenül a gazdasági közösségnek megszűntetését, vagyis, hogy precízebben szóljak, a szabad forgalomnak megszüntetését jelenti-e vagy nem, hogy az 1867. XII. törvényeknek megfelelő az önrendelkezési jog alkalmazásának ezen formája, mondom, arra a kontroverziára, melyet akkor kiküzdöttünk és amely felett akkor a törvényhozás határozott, arra én többé visszatérni nem akarok. Méltóztatassanak, akiket a dolog érdekelt, akkor elmondott beszédemet újból elolvasni; abban meg fogják találni mindazokat az érveket, amelyeket most is vallok.

(Célszerűség.)

T. képviselőház! Ez a törvényjavaslat miért jó-e? Az adott viszonyokra való tekintettel. Ez az a kifejezés, melyen Komjáthy és Barta Ödön t. képviselőtársam olyan jókedvűen nyargaltak végig. Az adott viszonyok mögött valami be nem vallható körülményt vélelnek látni. Hát, t. Ház, én annak vitatásába, annak elemzésébe nem bocsátkozom, hogy vajjon az adott viszonyok kitételének a multnak némely eszékáiban nem lehetett-e jogral ilyen mellékértelmeztetés, de ma azért jól állhatok, ennek a kifejezésnek semmi más értelme nincsen, mint az, hogy az Ausztriában még mindig fennálló zavaros parlamenti helyzetnél fogva a vám- és kereskedelmi szövetségnek megkötése még mindig lehetetlen és hogy ennek dacára a kormány és a kormány támogató párt abban a meggyőződésben van, hogy a gazdasági közösség megszaktítása ez idő szerint Magyarország gazdasági érdekeinek nem felel meg. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Ennyiből áll az egész. Minthogy az osztrák parlamenti helyzet folytán a gazdasági közösség fenntartására más alak és mód nem kínálkozik, mint hogy a mi előbb bővebben indokolt feltevéseink szerint ez a mód is megfelel a mi közjogunknak, az 1867. XII. t.-c. követelményeinek, tehát ezt a módot ragadtuk meg, ehhez folyamodott a kormány egyszerűen abból a szempontból, mert a gazdasági közösség fenntartását az ország gazdasági érdekeinek szempontjából helyesebbnek tartotta, mint a különválásnak kinondását, és mert erre más közjogi formát ez idő szerint találni nem lehet. (Ugy van! jobboldal és a középben.) Én, t. Ház, engedelmel kérek, hogy ez így van, hogy semmi más indok a jelen esetben nem lappangott és nem lappanghatott, arra nézve az igazolást bírjuk a kormányunk egész eljárásában, bírjuk magában ebben a vitában. Akik a tegnapi napon itt jelen voltak, azok hallották a miniszterelnök ur részéről újból azon hitvallásnak a kifejezését, amelyben én osztozom és nemcsak mátlól fogva, nemcsak azóta, amióta a kormányt támogatni szeszencsem van, de osztozom mindenkor, osztozom akkor is, amikor ellenzéki pártállást foglaltam el. Hallottuk tehát az ő szájából újra a hitvallást az Ausztriával való gazdasági közösségnek fenntartása mellett; de hogyan és miképp hallottuk? Hallottuk megfogalmazást az ottlásoktól, amelyek a gazdasági közösség sok ószinto hívének annak támogatását előbb gyakran — igen — nehézzé és — sanyarúvá tették.

hallottuk annak kiemelésével, hogy ennek a gazdasági közösségnek fenntartása, amár ennek az országnak is érdeke, de még sokkal nagyobb érdeke Ausztriának is. (Igaz! Ugy van! a közepén); halottuk annak kiemelésével, hogy bár ő is, és mi is a közösségnek fenntartását méltányos feltételek mellett az országra nézve előnyöknek tartjuk, mégis azon meggyőződésben élünk, hogy ez az ország, ha azokat a méltányos feltételeket a vámszövetségben elérni nem tudja, saját lábán megáll és gazdasági önállósága alapján berendezkedni és gazdaságát felvirágoztatni, bár nézések közt, de igenis képes. (Élénk helyeslés a közepén és jobboldalon); hogy Magyarországban a helyzetben, hogy magát kegyelemre megadni lenne kénytelen; hallottuk annak loyális beismerésével az ellenpárt felfogásával szemben, hogy az önálló vánterületi berendezkedésnek is vannak számos előnyei is, de vannak hátrányai is és hogy a gazdasági közösség fenntartásának vannak előnyei és hátrányai; de a mi felfogásunk szerint a gazdasági közösség fenntartása túlnyomó előnyökkel és kevesebb hátrányokkal van összekötve. (Élénk helyeslés jobboldalon és a közepén; ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Ez, t. képviselő urak (a szélsőbal fel fordulva) az önk álláspontjával ellenkezik, (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) de ha igazságosak akarunk lenni, kénytelenek megengedni, hogy ez a kérdésnek legelőjárásabb, legméltányosabb és legigazságosabb felállítása. (Igaz! Ugy van! jobboldalon.) hogy ez a kontroverzia határainak egy oly felállítását és kitűzését, amely határokat közt azt kivívhatjuk a nélkül, hogy az ország érdekeinek ártunk és a nélkül, hogy bárkinnek bármilyen indoka lenne a kérdés megvitatásában a tisztán gazdasági érve objektívításának határait elhagyni. (Igaz! Ugy van! a közepén.)

De nem csak ez a nyilatkozat, nem csak gazdasági hitvallásunk e korrek és valóban államférfini tudattal történt körülírása az, ami a jelen helyzetben biztató, hanem biztató az is, hogy ez a kormány, amikor a jelen törvényjavaslatot előkészítette, egyszersmind megszerezte a többi eddig nélkülözött igen fontos gyakorlati előfeltételt annak, hogy az ország a gazdasági önállóság terére tényleg át lépjen, amikor jónak fogja látni, megszerezte annak az elvnek a közjogunkba bevitelével, amelyet nem hiszem, hogy valamikor sikerülni fog abból kitűrőlni, hogy tudniillik Ausztriával megállapított vám- és kereskedelmi szövetség, vagy bármely alakban létesített gazdasági közösségnek lejárata és az idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződések lejáratainak egy terminussal kell bírniuk. (Igaz! Ugy van! a közepén.) Amely kormány a maga existenciáját, a maga fennállását ahhoz kötötte, hogy ezt az elvet keresztülvigye és sértetlenül fenntartsa, és súlyos krízisből érintetlenül megmentse, ez a kormány ezzel bebizonyította, hogy a gazdasági önállóság lehetőségének fenntartása az ő szájában nem pusztán frázis, (Igaz! Ugy van! a közepén.) hogy közjogunknak, hogy Deák Ferenc hagyatékának ez a lényeges része az ő kezében nem értéktelen cifraság, hanem egy valóban élő jog, és valóban fegyver, amelyet az ország hatályosan használhat a maga gazdasági érdekei megővésére. (Helyeslés baloldalon.)

(Az önállós feltételei.)

És engedelmet kérek, ezzel az ország ürendelkezési jogának biztosítását, helyzetünk e tekintetben beállott javulásának minden tényezőjét még nem merítettem ki. Ezzel csak azokat hoztam elő és pedig a legfontosabbakat, melyek közvetlenül a szűnyeg levő kérdéssel függnek össze. De ezzel a kérdéssel épp úgy, mint valamennyi előttünk álló kérdésnek megoldásával összefügg az az általános irányzat, amely a királyi bíraskodásról megalkotott törvénynek létesítésében és a kormány általános kormányzati programjában lel kifejezést, t. i. az, hogy az alkotmányos szabadság garanciái örökbíttassanak és különösen a nemzetnek választási szabadsága, a nemzeti akaratnak a képviselőválasztásnál megnyilvánulása a maga tisztaságában és szabadságában lehetővé váljék és érvényesüljön. És ez, t. ház, ezeknek a nagyfontosságú kérdéseknek helyes megoldásánál egy olyan háttér, melynek értékét nehéz volna túlbecsülni. Ez az egyik, talán leglényesebb alapfeltétele annak, hogy azok a jogok, melyek törvényünkben le vannak rakva, érvényesülhessenek, hogy azoknak mint fegyvereknek érvényesüléséhez a kulcs is a nemzetnek kezébe legyen lőve és hogy azok ne roszadásodjanak használatlanul valami zárt arzenálban. (Élénk helyeslés és éljenek baloldalon.)

T. képviselőház! Ha mindezekkel a jelenségekkel szemben, ha mindezen tények után, amelyekben megnyilvánul, hogy az a kormány és az a párt, melynek hitvallása a gazdasági közösség fenntartása, mégis elkövetett mindent és öntudatosan odairányítja tevékenységét, hogy az ellenkező irányzat is, ha a nemzet úgy akarja, szabadon érvényesülhessen, ha ebben a helyzetben ezzel szemben az a tisztelt párt, mely párt programjának egyik sarkalatos pontja a gazdasági önállóság, ezt az ő programját erőlyesen érvényesíti, megvitatja itt a Háznál és a Házon kívül, törvényes és loyális agitációt indít meg ezen eszmének terjesztése és érvényesítése mellett: az a jogos, tiszteletreméltó tény. Ez az a tér, amelyen önöket loyális küzdelemre felhívjuk és amelyen egyenlő fegyverekkel fogunk küzdeni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) De ha akadnak, akik Magyarország közjogi helyzetének, Magyarország fegyverzetére erősbüdségek ezen alkotó részeit, amelyeket felsoroltam, nem akarják látni, és azon túl, hogy elvi álláspontjukat fenntartják, még azt is akarják feltüntetni, hogy ez a helyzet, amelyet esetlenül bátor voltam, rosszabb, mint az előbbeni: ez csak szívalóságnak vagy elfogultságnak tulajdonítható. (Igaz! Ugy van! baloldalon.)

Madarász József: Maga a 67. szívalóságnak

Gróf Apponyi Albert: Mikor az ischli klauszúrtól egészen eddig az állapotig eljutottunk, mikor aztán e mellett egyáltalában azt a nagy politikai átalakulást láttuk, amely, hogy a parlament vezetésében miként nyilvánult meg, arra az ülés kezdetén volt bizonyosságunk, mikor mindezeket együttesen szemügyre vesszük, akkor talán Barta Ödön t. képviselőtársam meg fogja találni az indokot arra, hogy akkor, mikor csak előszerűségi okok mérlegeléséről volt szó, miért vagyok én hajlandó ma többet kinevelni, mint amennyit hajlandó voltam az előbbeni állapotban — feltéve, hogy többet kineveltek.

A helyzet e nagy vonásaival, ezen, hogy így mondjam, történelmi karakterével szemben Komjáthy és Barta Ödön t. képviselőtársaim, már bocsássák meg, az ő egész elmésségüket arra használják fel, hogy meglehetősen kicsinyes kifogásokat tesznek, melyek nem állanak összefüggésben azzal a nagy elvi kontroverziával, a gazdasági közösség, vagy különválás kérdésével, mert minden érve, mely ennek a megvitatására tartozik, az idő komolyságához, a kérdés nagyságához méltóan és helyesen felhozhatónak tartok. De azokat a kifogásokat, melyek ez intézkedéseknek legtermészetesebb, senki részéről sem tagadtunk inkonzekvenciából, hogy úgy mondjam, hiányból meríthetők, olyannak kell kijelentem, melyek nem teszik rám a kellő komolyság benyomását, annál kevésbé, mert még a maguk terrénnumán, azon apró terrénnumon sem, melyet a mostani nagy átalakulással szemben a t. képviselő urak a vitaközös terülről kiváltak, még ott sem helytálló. Nem akarok ezek egyenkénti cáfolatába bocsátkozni: Komjáthy képviselő ur beszédével szemben ez a miniszterelnök ur tegnapi beszéde után talán már ugys felesleges. Foglakozom tehát Barta képviselő ur beszédével, még pedig azon észrevételeivel, melyek látszólag a legtöbb tartalommal bírnak és a melyekre maga is a legtöbb súlyt helyez.

(Junktim.)

Például igen erősen hangsúlyoz egy kérdést, melyet már a pénzügyi bizottságban felvetett: hogy van-e junktim e törvény és azon kedvezmények között, melyek a fogyasztási adótörvényekben állanak elő a magyar kincstár számára. Hozzáteszi, hogy nagyon érdekes ezt megtudni, mert furcsa helyzetbe jutunk, ha most a törvénnyel megszavazunk s aztán az osztrákok megtagadják azon jogszabályoknak ilyen, vagy olyan alakban való létesítését, melyek a fogyasztási adó terén nekünk előnyöket nyújtanak. Gondolom, inkább az átutalást értem, mint a restitúciót. Hát engedelmet kérek, a törvény figyelmes átvilágasából, más törvényvel való kombinációjából e kételet könnyen felderíthető volna. Mert e törvényjavaslat azt mondja: Érvényben tartatnak azon álláspontok, melyek az 1878: XX. törvények 1—22. cikkelyeinek megfelelnek. Az ötödik szakasz pedig azt mondja: Amennyiben a viszonyosságnak Ausztria nem felel meg, az ország fenntartja magának a körülményekhez képest való intézkedést. Már most az 1879: XX. törvények megállapodásai közt van egy szakasz, mely így szól:

„A só- és dohányjövődék és azon közvetett adók, melyek az ipartermelésre közvetlen befolyással vannak, névszerint a szesz-, sör- és cukoradó mindkét állam területén a szerződés ideje alatt megállapított egyenlő törvények és igazgatási rendszabályok szerint fognak kezeltetni és azok csakis közös egyetértéssel változtatathatók meg.”

E szerint, e törvény alapján is, valami formában Ausztriában a minnek azonos fogyasztási adótörvénynek kell lennie. Hát ha Ausztria azzal a szerződés-törvényvel, melyet mi meg fogunk alkotni és az átutalási eljárásra vonatkozólag itt meghozandó törvényekkel azonos jogszabályt a maga területén nem alkot, nem lépett életbe, ezzel megszegi a viszonyosságot, melyet ez a törvény feltételül tűz ki. (Élénk helyeslés a baloldalon és a közepén.) és akkor egyszerűen a javaslat 5. §-a alapján körülírt eljárást letejtük életbe. (Igaz! Ugy van! baloldalon.) Így néznek ki azok a nyomos ellenvételek, s ez talán a legnagyobb azok közül, melyekkel t. képviselőtársam a jelenlegi állapot végtelen könnyelműségét akarta kimutani. Igaz, azt mondja t. képviselőtársam ez ellen, hogy ezen 5. §. az nem komoly, s mikor igénybevételeknek ideje előkerül, mindenféle kifogást fogunk találni s nem fogunk azzal élni. Erre nem én vagyok hivatva a választ megadni. Hivatkozom arra az önéreztetés hangra, melyely a miniszterelnök ur egy más argumentáció kapcsán felhozott hasonló feltevést visszautasított. Ez a kormány jelét adta annak, hogy a gazdasági önállóságnak lehetővé tételéhez, mely nem az ő programja, mely azonban az ország joga, megteszi a szükséges előkészítő lépéseket. (Igaz! Ugy van! baloldalon.) Ilyen tény után senkinek sincs joga ezzel a kormánnyal szemben azt mondani, hogy az 5. §-ban letejt biztosítékokat nem fogja komolyan igénybe venni. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ha pedig volna olyan kormány, mely nem venné azokat igénybe, ha más kormány váltaná fel ezen kormány helyét és nem teljesítené szabatosan az ezen törvényben ráruházott kötelességeket, akkor tisztelt képviselőtársam meg lehet arról győződve, hogy engem és sokakat nem fog azon kormány támogatói közt találni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

(Viszonyosság.)

Menjünk tovább. A t. képviselőtársam azt kifogásolja, hogy a kormány nem szerezte be és nem terjeszti a képviselőház elé megvitatásra végett azoknak a rendeleteknek szövegét, amelyekkel az osztrák kormány a viszonyosságot az ezen törvényjavaslatban kikötött terén életbe fogja léptetni. Azt mondja tisztelt képviselőtársam, ha már az osztrák kormány beleegyezése volt szükséges a mi törvényünk szövegének megállapításához, akkor mi ne lássuk az

osztrák kormány rendeletének szövegét? Én először azt hiszem, hogy az osztrák kormány beleegyezése nem volt szükséges ezen, az önálló rendelkezés alapján meghozott törvényhez és nem is vétett igénybe. Mindössze annyit történt, hogy a mi kormányunk magának kötelességszerűleg általános tájékozást szerzett arra nézve, hogy a viszonyosságra bizonyos feltételek mellett számíthat-e? Ezt ténny kellett a politikai okosság szempontjából. Ha ennél többet is tesz, akkor a t. képviselőtársamnak lett volna igaza és szerettem volna hallani t. képviselőtársamat, hogyha a mi kormányunk azt teszi, amit ő javasol és idehozva az osztrák kormány megállapításai szerinti rendeleteket, (Derültség a jobb- és baloldalon.) akkor méltán azt mondotta volna: ez burkolt, vagy talán nem is burkolt vámszövetség, ez nem önálló intézkedés. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Ily érvekkel jönni azok részéről, ily követelményekkel fellépni azok részéről, kiknek közjogi skrupulózitása már ebben a javaslatban sem lát valóságos önálló intézkedést, bocsánatot kérek, kételet ébreszt arra nézve, vajjon az illető képviselőtársaim észjárása azokban a nagy keretekben mozog-e, melyeket a jelenlegi helyzet és a jelenlegi feladatok igényelnek, s nem pedig azon a téren marad-e, ahely talán az elmésségnek a kimutatására nagyon hálás, mely azonban a nemzet ügyeinek előbbre vitelére és a közönségtől való felvilágosítására az én felfogásom szerint nem alkalmas. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Polczner Jenő: Akkor miért szaladgáltak a miniszterek Bécsbe?

Gróf Apponyi Albert: Mindezek után, ezen részleteköl bucsuzva, csak egy kéresem van a Háza ezen oldalán ülő t. barátimhoz, — csak egy, de az mindnyájukhoz. Hallottuk ennek a vitának során, hallottuk az 1898. évi I. törvények alkotása alkalmával, hallottuk most is. Olvassuk sajtóujkban azt, hogy kár volt és bűn vagy hibát volt elszalasztani azt a kedvező alkalmat arra nézve, hogy gazdasági önállóságunkat tényleg életbe léptessük. Engedelmet kérek, t. Háza, ne devalválják annyira saját programjukat és annak egy lényeges részét, hogy ezt egy kedvező alkalom alatt becsépszendő valaminek mondják. (Helyeslés jobbról és a közepén. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Elégedjenek meg azzal, hogy megteremtettek előfeltételeit annak, hogy a nemzet azt megvalósíthassa; a mikor a nemzet nem valami alkalommal ürügye alatt, hanem abból az alkalomból, melyet törvényeink számára megteremtettek, szabad elhatározásánál fogva, ha önök a nemzetet meggyőzték programjuk helyességéről, ezt meg fogja ragadni és létesíteni fogja: ez az egyedüli alkalom, a mely a nemzet méltóságának, ezen úgy méltóságának, ezen eszme nagyságának megfelel. (Igaz! Ugy van! jobbról és a baloldalon.) Ilyen alkalmat mi magunk építettünk önök számára a jövőben.

Polczner Jenő: Megesimálta azt már Deák is!

Gróf Apponyi Albert: Megesimálta Deák, — amint már bátor voltam kimutatni — hogy amit abból az alaptól, amelyet Deák lerakott, az idők megromgáltak, az a jelenlegi kormány akciója helyreállította és ami biztosított abból hiányzott, ezzel azt az alkalmat hoztátte.

Polczner Jenő: Ez is meg lesz rongálva!

Gróf Apponyi Albert! Hogy meg lesz rongálva, — amint az én t. képviselőtársam mondja — a jövőben, azt én nem tudom, csak ismétlhetem azt, hogy a jelen kormánnyal szemben ezt a feltevést kifejezni a történet után legalább is elfogultság és igazságtalanság, leendő kormány eljárásával szemben pedig mindegyikünk fogja tudni a kötelességét és eljárását saját meggyőződése szerint szabni. (Élénk helyeslés jobbról és a baloldalon.)

Megvan tehát a tér arra, hogy Magyarország közgazdasági berendezésének alapvető tételei iránt az egyházzal ellenkező nézetek egyenlő fegyverekkel küzdhessenek és én megvallo, ennek a küzdelemnek kimenetelétől a magam meggyőződése szempontjából nem félek. Nem félek azért, mert tisztelt képviselőtársaink, hogy a nemzetet saját gazdasági programjuk számára megnyerjék, még egy nagy darab trümföt kell teljesítenie, amely munka tekintetében mi előbbre vagyunk. Nekünk is, önöknek is, nemcsak az a feladatunk, hogy a közös vánterület jelszava körül vigyük háborút, hanem nekünk is, önöknek is az a feladatunk, hogy megmutassuk a nemzetnek, minő kereskedelmi politikát akarunk folytatni, mi a közös vánterületnek alapján, önök a külön vánterületnek alapján. Mert ennek megmutatása, kiderítése nélkül ezek az általános, az elvi álláspontok vajmi közel állanak s az üres jelszavak nivójára süllyednek. (Helyeslés a jobboldalon és a baloldalon.) Előbbre vagyunk mi, bár nem vagyunk még ott, a hol lennünk kell és a hova — a mint hiszem — a jelen kormány vezetése bizon e fog juttatni. Nem vagyunk ott, hogy akár a kereskedelmi politika terén, akár a fogyasztási adók ügyének megoldása terén egy oly kész munkatálat alhassunk elő, amely — legalább az én hitem szerint — az országnak egy közgazdasági, mint pénzügyi érdekeit kielégíti. Általános ez a beismerés, hogy a jelenlegi autonóm vántarifa Magyarország érdekeinek nem felel meg, általános a beismerés, hogy bizonyos idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződésekben se domborodik ki eléggé Magyarország érdeke és én a magam részéről Komjáthy t. képviselőtársamnak abban az egy kijelentésben teljesen osztozom, hogy a fogyasztási adók terén jelenleg elért reformok az országnak pénzügyi hátrányait kiegyenlíti ugyan, közgazdasági hátrányait azonban nem orvosolták, és hogy itt egy nagy feladat marad fenn, amelyet nekünk hanzak közgazdaságának és különösen földművelésünk érdekeiben a megköntendő vámszövetségnek keretében okvetlenül meg kell oldanunk. (Ugy van! baloldalon.) De azért mégis mondatom, hogy előbbre vagyunk, mert a kereskedelmi politika azon mó-

dosításainak, amelyeket a közös vámterület terén lenni kell, legalább általános irányzatait mégis meg tudjuk jelölni. Tudjuk, hogy azt az excesszív vámvédelmet, mely kizárólag az osztrák iparnak javára a magyar fogyasztó közönséget megterheli, mérsékelni kell. Tudjuk és valljuk, itt hallottuk minden oldalról a közös vámterület hívei közt, hogy paralizálni kell, egyenértékűvé kell tenni Magyarország terményeinek, különösen mezőgazdasági terményeinek védelmét, az osztrák ipar védelmével. (Ugy van! balfelől.)

(Kereskedelmi politika.)

Itt tehát egy kereskedelmi politikának és egy fogyasztási adópolitikának körvonalai az ország előtt már ismeretesek. T. barátaimat azonban a Ház azon oldalán, figyelemzetnem kell, hogy saját eszméiknek ajánlása terén még ennyire sincsenek, mert eddig még körvonalait sem mutatták fel: bizonyára tudják fölmutatni, de nem mutatták föl eddig körvonalait annak a kereskedelmi politikának, amelyet az önálló vámterület esetén Magyarországnak folytatnia kell. És t. képviselőtársaim, ha a kérdést a közvélemény előtt tisztázni és a közvéleményt egy érett, komoly ítéletre képesíteni akarják, ezt a hiányt okvetlenül pótolni kell. Meg kell mutatni, hogy abból a dilemmából, hogy kerülünk ki, hogy vagy az ipari termelésnek gyorsabb előmozdítása céljából védvamos politikát követünk és akkor Magyarországnak kiviteli értékeit sértjük, vagy Magyarország kiviteli értékeinek előmozdítása szempontjából szabad kereskedelmi politikát követünk és akkor az ipari védelemnek terén vajmi követet érünk el.

Polányi Géza: De van egy harmadik is!

Gróf Apponyi Albert: Van egy harmadik is és éppen arra akarok ráteríteni. Kérem, ne méltóztassék engem félreérteni. Én nem mondom, hogy nincs harmadik mód, szóval sem állítom azt, sőt tiltakozom az ellen, mintha én állítanám, hogy nem lehet oly kereskedelmi politikát találni, amely Magyarország gazdasági érdekeit az önálló vámterület esetén is megóvjá: csak azt mondom, hogy ennek a kereskedelmi politikának a kiépítése, már eszmében való kiépítése, annak a szellemi tevékenységnek és annak a politikai feladatnak egy része, mely t. barátainra vár a Ház ezen oldalán. (A szélső baloldalra mutat.) és konstatálom, hogy eddig még vár. Mert Komjáthy t. képviselőtársam ugyan — gondolom egész helyes irányzatban megindulva — azt mondta, hogy sem doktrínér értelemben vett szabad kereskedelmi, sem doktrínér értelemben vett védvamos politikát, hanem tisztán az adott helyzethez — és akkor ez a szó talán önök előtt is kegyelmet nyer — alkalmazkodó kereskedelmi politikát követnénk és hogy szóról-szóra idézem, azt mondja, hogy pl. ő tudná biztosítani, vagy azt hiszi, hogy biztosítani lehetne Magyarország nyers terményfeleslegének számára a németországi piacot és azt mondja: Azért nem is kellene, hogy Németország minden ipari terményének utat nyissunk. Elég volna azon iparokkéket bebecsósítani, melyekre szükségünk van, melyeket nem tudunk előállítani és amelyeknek nincs meg nálunk az előfeltétele. Ezzel szemben bizonyára biztosíthatók a német piacot és bizonyos, hogy feleslegünket legalább nagy részében ott elhelyezhetnők, e mellett iparfejlesztésünknek sem állanak útjában.

Én nem mondom, hogy ez az irányzat — eltekintve a konkrét példától, Németországtól — egészben véve nem helyes; csakhogy ennek keresztülvitele nem olyan egyszerű, hanem nagyon komplikált dolog. Bátor vagyok éppen arra a németországi példára utalni, amelyet t. képviselőtársam idéz, hogy pl. minő eljárás gondolna a német fém- és különösen vasiparral szemben, amelynek számára kiviteli piacok megszerzése Németországnak mindenestre itt elsőrendű érdeke, miután ez Németországnak talán legfontosabb ipara, amely ipar pedig nálunk az osztrák konkurrencia mellett is meglehetősen lendületlen indul, de köve hiszem, hogy egy szabad kereskedelmi politikát Németországgal szemben eltérne. Hat akkor t. képviselőhöz, éppen a t. képviselőtársam példájával jönnek azon dilemmába, hogy vagy nem tudunk piacot nyitni nyerterményeinknek, vagy kénytelenek volnánk oly concessiókat tenni Németország egyik legfontosabb iparának, amelyek egy nálunk már virágzó és föllendült ipart alapjaiban rendítenék meg. Mindezt, t. képviselőhöz, nem abból a célból hozom fel, mintha azt akarnám állítani, hogy egy ily kereskedelmi politika nem konstruálható, hanem annak bizonyítására, hogy egy ily kereskedelmi politikát még meg kell konstruálni és hogy önök egy saját ügyöknek, mint a nemzet ügyének szolgálatát fognak tenni, hogy nagy szemlelmeirejüket és munkásságukat részben arra fordítják, hogy Magyarországnak egy gondolt külön vámterületen létesítendő kereskedelmi politikáját legalább nagyjában a közvéleménynek és a nemzetnek ítélszéké elé állítsák. (Helyeslés a jobboldalon.)

T. képviselőhöz! Mondam előbb, hogy én a közgazdasági elvek terén egyenlő fegyverekkel megküzdendő harcnak kimentetelül nem féltém azt az irányzatot, amelyet mi képviselőnk, de megvallom, nem féltém azt Ausztriával szemben sem. Általánosan el van terjedve az országban az a gondolat, hogy Ausztriában lehetetlen lesz ezután kiegyezést kötni, mert Ausztriában oly áramlatok vannak, Ausztriában Magyarországgal szemben egy oly ellenséges áramlat és indulat van, amely lehetetlenné fog tenni minden más politikát, mint a gazdasági különválást. Hat, tisztelt képviselőhöz, az bizonyos, hogy

a gazdasági közösség fenntartásának akadályai, nem is tekintve a rendkívüli parlamenti helyzetet, amely ott még mindig uralkodik, sokkal inkább Ausztriában, mint Magyarországnak vannak. De ha figyelemmel kísértük azon eseményeket, amelyek most lefolytak, ha figyelemmel kísértük azoknak az alkudozásoknak a fázisait, a megbeszéléseknek a fázisait, amelyek a mi kormányunk és az osztrák kormány között az utolsó időben lefolytak, és a helyzetnek különös természetét folytán, annak folytán, hogy a gazdasági berendezés számos kérdése az ellenzéki pártokkal létrejött paktumhoz volt kötve, mindnyájunknak, a Ház minden oldalának alkalma nyílt kiviteles részletességgel beletekinthetni ezeknek a tárgyalásoknak, ezeknek a megbeszéléseknek egész szövegébe, ha ezeket figyelemmel tekintjük, és figyelemmel tekintjük az osztrák közvéleménynek megnyilvánulásait, azt fogjuk találni, hogy azok a nehézségek, amelyek itt felmerültek, sokkal inkább közjogi és politikai mint közgazdasági természetűek voltak, amiből azután az folyik, hogyha azok a közjogi és politikai akadályok elháríthatók és megszűnnek, akkor a tisztán gazdasági téren való megegyezésnek oly akadályait amelyekről a priori lehetne mondani, hogy azokat legyőzni nem lehet, legalább egyelőre nem látjuk, legalább én nem látom. Ezek a közjogi és közgazdasági akadályok (Zaj. Elnök oszont) állottak abban az eléggé nem sajnálható tényben, hogy Ausztriában bizony a közjogi kérdések döntő köröknek egy része sem, de a közvéleménynek összes áramatai közül egyik nem barátkozott meg utógondolat nélkül azzal, hogy Magyarország azt a közjogi pozícióját, azt az állami önállóságát, amelyet az 1867. kiegyezés számára biztosított, visszavonhatatlanul bírja, hogy hiábavaló minden kísérlet, hogy azon sorba ejtessék, hogyha ezekkel a kísérletekkel szemben Magyarország politikai tényezői helyüket férfiasan megállják. (Zaj.) Ugy van! a jobboldalon.) Látjuk, hogy Ausztriával szemben a legnagyobb nehézség abban a javszéklésben állott, amely az ischli klauzúlnak — hogy rövidség kedvéért ezt a kifejezést használjam — eljöttével ott oly nagy nyugtalanságot okozott. Ha Lajtán-tuli barátaink ezt a kiegyezést, amit ma a Ház asztalán van, amelyet én ma az egyedül lehetségesnek tartok, mely azonban engem tartalmában nem elégik ki teljesen Magyarország közgazdasági érdekei szempontjából, ha ők azt Ausztriára nézve annyira sérelmesnek tartanak, miért rajongnának oly nagyon minden oly intézkedésért, mely ennek tartósságát, sőt felbonthatatlanságát, ha nem is elvileg, de gyakorlatilag biztosítja? (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés balfelől.)

(Az osztrák helyzet.)

Tisztelt Ház! Nem akarok az osztrák belügyi állapotoknak biralataiba bocsátkozni; nincsen jogom hozzá és gondolom, nem felel meg a helyes politikai eljárásnak egy idegen és velünk szövetséges állam belügyeiről akár az egyik, akár a másik tényezőre nézve kárhözható ítéletet mondani, disszertálni. Egyet azonban látnunk már a múltban és ez megnyugtató a jövőre nézve is.

Azok a körök, melyeknek ez a politika tökécsinálás szempontjából jó, egymásra licitálnak Magyarországgal szemben való agitációjukban, egymásra licitálnak annak állításában és bizonyítatlán állításában, hogy Magyarországnak gazdaságilag és pénzügyileg kiaknázza Ausztriát, hogy Ausztria felett nem tudom micsoda jogosulatlan szupremáciát akar gyakorolni és akkor akad itt is, ott is, egyik-másik, aki azt mondja, hogy bizony jobb lesz a gazdasági különválás. De a mint ennek csak lehetősége is a láthatáron mutatkozik, akkor a politikai agitációnak nagyszájúsága megett egyszerű felállnak azok a reális érdekek, melyekre nézve a gazdasági különválás Magyarországtól egy véghetetlen veszélyes válságot jelentene s akkor ezek a reális érdekek bevalloitan, vagy be nem valloitan, burkoltan vagy nyíltan, egyenesen vagy kerülő utakon, de meg tudják találni annak a módját, — néha az agitátorokat tovább engedve beszélni, — hogy ennek az agitációnak foganatja ne legyen, mert nagyon jól tudják azt, a mit a miniszterelnök ur mondott, ha nem is vallják be — nem is követelm, hogy bevallják, a maguk hazája szempontjából helytelenül tennék, ha bevallának, — hogy a gazdasági különválás Magyarországra nézve bizonyos átmeneti rázkódással járna, Ausztria közgazdaságára nézve azonban maradandó és veszélyes eredménye lenne. (Ugy van! Ugy van! jobb- és balfelől.)

Azt mondják a Lajtán-tuli hangok, hogy Magyarország, midőn az örendelkezési jog alapján tartja fenn a gazdasági közösséget, illetéktelenül beleyül Ausztriának belügyébe, azt a jogot is arrogálja magának, hogy Ausztria számára törvényeket alkoss. Bocsánatot kérek, t. Ház, nem hiszem, hogy ebben a teremben volna valaki, nem hiszem, hogy Magyarországnak egyáltalában beszámítható ember legyen, aki ilyen jogot Magyarországnak számára Ausztriával szemben arrogáljon. Egyszerűen előállott egy helyzet is a mi hibakból, midőn az osztrák törvényhozás akcióképtelenné vált.

Ennek a helyzetnek előidézésében nincsen résznünk, ennek a helyzetnek orvoslására nincsen módunk. Azonban a szövetség lejárt, a gazdasági berendezésről valami módon gondoskodni kell. Azt akarták volna t. szomszédaink és az jobban felelt volna meg érdekeinknek, hogy mi, mint hogy Ausztriával szövetséget nem lehet kötni, ebből azt a következtetést vonjuk le, hogy a gazdasági közösség szá-

laít szétszakítsuk? Én azt hiszem, hogy az ischli klauzúlnak való görösös ragaszkodás mutatja, hogy ilyen megoldástól, mely az ő reális érdekeire nézve végzetes lett volna, jobban megijedtek volna, mint bármiól. Ha pedig a gazdasági közösség megszűntetését nemcsak nem akarják, hanem hogy arra minő súlyt fektetnek, azt bizonyítják annak perennálására és kitolásra vonatkozó minden eszmének felhárulása által, hát akkor azután az tegyenek kifogást az ellen, hogy Magyarország azt a gazdasági közösséget, amelyet mi a magunk érdekében tartunk, de amely még nagyobb mértékben az ő érdekeik, fenntartja azon formák közt, amelyek közt azt fenntartani az osztrák parlamenti viszonyok mellett egyedül lehetséges. Legyenek meggyőződve, hogy talán nincs Magyarországnak számottevő politikusa, aki ne üdvözölne örömmel azt a pillanatot, amelyben Ausztriában az alkotmányos gépezet rendes funkciója megint helyreáll, és amelyben azon helyzetbe jövünk, hogy Ausztriának alkotmányos jogait tényleg gyakorló népeivel a maga módja szerint vagy szövetséget kössünk, vagy konstatáljuk, hogy az érdekek felfogásainak kiegyenlíthetetlen ellentétei miatt szövetséget nem köthetünk, és öntudatos kölcsönös akaratallal menünk azután be a gazdasági különválásba. Készakarva használom és hangsúlyoztam ezt a formulát, hogy örömmel üdvözöljük azt a pillanatot, amelyben Ausztriának az alkotmányos jogokat tényleg gyakorló népeivel érintkezhetnünk, mert itt egy nagy szabatos formulát hallok gyakran használni, amely azonban közjogi zavarokra adhatna okot. Azt tudnillik, hogy jelenleg Ausztriában nincs alkotmányosság, amiből azután tényleg folynának következmények, amelyek nemcsak a gazdasági különválásra, hanem az 1867. törvények pragmatikus határozatainak is megintatására vezetnének. De bocsánatot kérek, t. Ház, ez nincs így. Csak annyit van ott, — és ez is elég nagy baj, de ezt ne tulozzuk, — hogy a parlamenti helyzetben beállott nehézségek folytán az alkotmányos gépezet működésében meg van akasztva, de semmi oldalról sem tagadják. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Az nálunk is meg volt akasztva és mégsem mondta ezt senki és nagyon zokon vettük volna, ha velünk úgy bántak volna, mint egy olyan országgal, amelyben nincs alkotmány. Egyetlenegy tényezője az osztrák politikának se vall mást, mint azt, hogy igenis, az alkotmányos intézményeket ott fenn kell tartani és az azok működése elé gördült akadályokat el kell hárítani. Ez a helyzet tehát nem azonos azon helyzettel sem a maga természetében, sem közjogi és egyéb konzekvenciáiban, amely előállott volna, ha az alkotmányosság Ausztriában valóban megszűnt volna és Ausztria az abszolút kormányzattal bíró államok sorába lépett volna.

T. Ház! Ezzel elvezettem azt, amit közvetlenül a napirenden levő tárgyhoz mondani kívántam. Én ismétlem, hogy ezen kérdések megoldásának módjában és e megoldások parlamenti képviseléseinek módjában fényes igazolás láttam annak, hogy mi, akik még rövid idő előtt elenzéki álláspontot foglaltunk el, a Széll-kormányunk támogatására vállalkoztunk és annak pártjába léptünk be. Az Ausztriával szemben fennforgott nehézségeknek hosszabb időre való elhárításával e kormányzat történetének egyik fejezte lezartul. *Lezartul olyan sikerrel, amely siker bennünket biztat.* (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) arra nézve, hogy ez a kormány többi még megoldandó feladataival éppen úgy a maga programjának és a kormány élén álló egyéniségek egyéni presztizsének megfelelő sikereket fog elérni, mint aminket el tudott érni eddigi feladataival. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

T. Ház! Senki, aki elfogulatlanul ítéli meg a helyzetet, nem zárkozhatik el nemcsak a kiegyezési kérdésben, de az ország egész közelében beállott igen nagy javulás és igen biztató jelenségek előtt. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Én kívánom, hogy a t. miniszterelnök urnak, annak a kormányzati rendszernek kiépítésében és a nemzet egész idegrendszerén végig való kifejtésében és érvényesítésében, amelyet ő magának programjával választott, épp oly erős és biztos keze legyen és épp oly fényes sikereket érjen el, mint aminket elért a közgazdasági kiegyezés kérdéseinek megoldásában, amelyet én az adott körülmények között egy fényes és megérdemelt politikai sikernek nyilvánítottam. (Zajos helyeslés a jobb- és baloldalon.) Hogy a t. miniszterelnök ur a belkormányzatnak is ehhez hasonló átídomítását, a mi belügyi helyzetünknek szanasát, a mi bajaink orvoslását, a mi alkotmányos intézményeink megerősödését és az állami kormányzat minden ágának azt az egészséges működését elérhesse, amelyre törekszik, az minden esetre sok nehézséggel fog járni.

Ezen a téren minden esetre minden rekrimáció nélkül, — mert magamat sem veszem ki belőle — sok hiba követettett el az utolsó időkben. Ezeknek a reparációja mindnyájunk részéről, különösen pedig mindazok részéről, kik az ország belállapotának szanasása és a magyar állam kiépítése céljából a kormány támogatására vállalkoztunk, bizonyos egyéni aldozatokat és bizonyos visszalemléskésről való lemondást tesz szükségessé, de én bízom mindenki hazafiaságában ebben a Hazban és ezen a Hazon kívüli is, hogy minden egyéni keserűséget el fognak fogyni, ha azt látják, hogy az ország ügyei jobban mennek. (Élénk helyeslés a jobb és baloldalon.) És ezért az én csekély támogatásomat ezen a téren is a kormányunk bizalommal felajánlva, a törvényjavaslatot a részletes tárgyalásul elfogadom.

ELSŐ MAGYAR VARRÓGÉP- és KERÉKPÁRGYAR RÉSZV. TARS.
ADRIA KERÉKPÁROK városi raktára, a legelőkelőbb és legnagyobb zárt kerékpáriskolája. ANDRÁSSY-UT 69. a Plasztikonban

(Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzik a jobb és baloldalon. A szónokot számosan üdvözlék.)

(Személyes kérdés.)

Barta Ödön: Személyes kérdésben azt feleli, hogy ő mindenkor tisztelője volt gróf Apponyi politikai magatartásának. Ha őt aposztrofálni akarta volna, azt kérdezte volna, hogy 1899. június 30-án túl kompetensnek tartja-e az ott ülő pártot arra, hogy az ország legfontosabb összes gazdasági érdekei fölött határozzon, holott a mult esztendőben arra sem tartotta kompetensnek, hogy szolgálati fizetését kiutalványozzon? Nem aposztrofálta gróf Apponyit, de magyarázatot kért és azt nem kapta meg.

(Polónyi beszéde.)

Polónyi Géza: A törvényjavaslatot bíráló szándékok, hogy megfelelő törvényeknek, közigazgatási érdekeinknek, e törvényjavaslat biztosító előnyöket is ismerteti a paktumot, amelyhez szintén hozzájárult. Elismeri, hogy a kiegyezés gróf Apponyi felszólalása értelmében a mult állapotokkal szemben kétségtelenül előnyösebb, mert az ország önálló berendezkedése felett való joga inkább van biztosítva. A függetlenségi párt híve az önálló vámtérületnek, nem járulhat tehát e javaslatokhoz. Ámbar nem fogadja el, de örömmel üdvözlöi, mert e javaslatok halálhőrgessé az átkos kiegyezésnek. Meggyőződése az, hogy ez az utolsó törvényjavaslat, amelyivel Magyarország foglalkozik s foglalkozni fog a közösügyek tekintetében.

Polemizál az előadóval. Bizik-e abban az előadó, hogy autonóm vámtarifát létesíthető, hát akkor miért nem bizik a kereskedelmi szerződésben, amelyet a külállamokkal köthetünk?

Kérdi, hogy mi köze van az osztrák kormánynak ahhoz, hogy a magyar kormány 1910-ig egyezik meg az Osztrák-Magyar Bankkal? Semmi köze nincs ehhez az osztrák kormánynak.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Igaz, úgy is van! **Polónyi Géza:** Függetlenségi elvtársaihoz egy kérést intéz. Jogunk és módunk lett volna hozzá, hogy akkor, mikor a paktumot megkötöttük, félreálljunk volna s azt mondtuk volna, tessék ezt végrehajtani. De mikor észrevettük azt, hogy az osztrákok döntést akarnak provokálni a királynál, akkor odaálltunk s elveink feladására nélkül hozzájárultunk a paktum megvalósztatásához, csak hogy az osztrákok kényszerhelyzetbe ne juttassák ő felségét s hogy a magyar király szava fölött ne döntsön az osztrák oszár. Hogy ennek megakadályozása végett Kossuth s a függetlenségi párt hozzájárult, ezért Kossuthnak őszinte köszönetet mond.

A törvényjavaslat világosan előírja, hogy a lejártnélküli szerződések 1903-ban felmondandók. A jövőben pedig csak egy lejáratl fogunk kereskedelmi szerződést kötni. De szerződni fogunk külön-külön, mert 1902-ben nem vagyunk szövetségben Ausztriával. És ezért lappang a javaslatban az a remény, hogy 1903-ig sikerül majd a szövetséget helyreállítani Ausztriával. De szóló reméli, hogy nem sikerül és hogy akkor lesz cseh-német kérdés, mely a szövetség helyreállítását lehetetlenné teszi és így az önálló vámtérület életbeléptetése válik szükségessé. Miután a mai javaslat a régi rendszer szövegét jelenti, ő ezt a javaslatot az öröm bizonyos nemével fogadhatja. Szólv ezután kifejti, mennyire helytelen, hogy a külön egyezmények rendeletei uton léptetnek életbe, továbbá, hogy Ausztria mennyi lebézséget állít már most Magyarországot elé.

Beterjeszti a következő határozati javaslatot:

Miután kétségtelenül igazolva van, hogy a magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt országok és királyságok között az alkotmányos képviselő útján a kelet időben tolmondott vámszövetség megújítása nem lett, a kormány előterjesztéséből pedig az is kétségtelen, hogy a vámszövetségnek törvényszabta módon való megkötése nem is remélhető, miután végül az is kétségtelen, hogy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatnak törvényre emelkedése esetén az abban foglalt rendelkezések a kizárólag Ausztriától függő viszonyosság feltételéhez vannak kötve, ezen viszonyosság megszakításának esetén pedig a törvényjavaslat által szabott és 1907-ig terjedő határidőn belül, esetleg a legrovidebb idő alatt is szüksége merülhet fel annak, hogy az ország törvényhozása a külön vámsorompók felállításával biztosított önálló külön vámtérületnek nemcsak jogi, hanem tényleges berendezése felett is határozzon és így a kormánynak köteleességévé vált, hogy egyrészt mindazon akadályokat, amelyek az önálló vámtérület berendezését késleltethetik, elhárítsa — másrészt mindazon intézkedéseket, amelyek annak életbeléptetéséhez szükségesek, kellő időben és sürgetően elkészítse, — a képviselőház utasítja a kormányt, hogy haladéktalanul tegye meg mindazon előkészületi intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzet törvényhozása a külön vámsorompókkal biztosított önálló és külön vámtérület berendezését a viszonyosság megtagadásának bármely időpontjában akadálytalanul elrendelhesse és végrehajthassa, így különösen is utasítja a képviselőház a kormányt, hogy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatban a közös vámtérületre vonatkozólag felvett autonóm vámtarifára vonatkozó előmunkálatok kivül haladéktalanul tervezze

meg azon intézkedéseket, amelyek a külön vámtérület felállítására esetére nélkülözhetetlen, külön autonóm vámtarifának törvényhozási uton való életbeléptetéséhez szükségesek.

Végül kijelenti, hogy a maga és elvtársai nevében csatlakozik a Kossuth Ferenc által benyújtott határozati javaslatához is.

(A munkarend.)

Elnök: Indítványozza, hogy a Ház legközelebbi ülését holnap délelőtt 10 órakor tartsa és annak napirendjére a mai tárgyalás folytatása tüzessék ki. A továbbiakra néve — az este ha a Ház a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat tárgyalását befejezné — indítványozza, hogy utána tüzessék ki a következő törvényjavaslatok:

A cukoradóról szóló törvényjavaslat, a söradóról szóló, az égetett szesz folyadék után járó vámról szóló törvényjavaslat, a sör, az ásványvíz és a cukoradóról szóló törvényjavaslat, az osztrák-magyar vámtérület általános vámtarifájáról szóló törvényjavaslat, végre a magyar korona országainak pénzügyminisztere és a bíróalmi tanácsban képviselt királyságok és országok pénzügyminisztere között a bélyeg- és közvetlen illetékek stb. iránt létrejött egyezményről szóló törvényjavaslat.

Szóll Kálmán miniszterelnök: Tisztelt Ház! Hozzájárulok az elnök ur indítványához, hogy az este, ha a Ház holnap elvégezné a most tárgyalás alatt levő törvényjavaslat feletti tanácskozást, az általa felsorolt törvényjavaslatok tüzessék ki napirendre. De ezek tárgyalási ekonomijára nézve vagyok bátor egy indítványt tenni. Azt hiszem, e tárgyak annyira rokon természetűek, hogy magának a diskusszióknak könnyebbésére válnék és az egész vitának érdekében volna, ha e javaslatok együttesen vita alá foglaltatnának. (Általános helyeslés.) Így történt az a pénzügyi bizottságban is. E javaslatok egy elv alapján vannak konstruálva és oly szoros összefüggésben vannak, hogy a söradóról, a szeszadóról, a cukoradóról alig lehet beszélni úgy, hogy az egyik tárgynál a másik tárgyra is ki ne térjen az ember. (Helyeslés.) Kérem tehát indítványom elfogadását. (Helyeslés.)

Elnök: Ilyen értelemben mondja ki a határozatot s az ülést fél három órakor bezárja.

BELFÖLD.

A nyelbeütött bankkegyezmény. Bécsből táviratozzák, hogy az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa mai ülésében valamennyi szavazattal egy ellenében jóváhagyta a két kormánynak a bankszabadalomra vonatkozó javaslatait. Csak *Wiesenburg* főtanácsos jelentette ki, hogy a szabadalomnak a 14. §. alapján való meghosszabbításához nem járult hozzá. A *Newes Wiener Tagblatt* szerint a főtanács csak bizonyos kikötésekkel fogadta el a két kormánynak a bank vezetőségéhez intézett jegyzékeiben foglalt javaslatát. Az egyik kikötés szerint a bank elvárja, hogy a kormány az esetben, ha a reichsrat a 14. §. alapján adott szavazatát nem hagyja jóvá, visszatéríti az államadóságból már leirt részüket. A másik kikötés fenn tartja a banknak azt a jogot is, hogy az esetben, ha a jelenlegi megállapodás időnk előtte elveszti hatályát, kimondja a felszámolást. Ilyen értelemben állapította meg a főtanács a két kormány jegyzékeire adandó hivatalos választát. Az idézett forrás szerint a két kormány már hozzájárult a bank e választának anyagi tartalmához. Maga a bank a következő kommunikát adta ki:

A főtanács mai ülésében megállapította a bankszabadalom meghosszabbítása tekintetében küldött azonos jegyzékekre szolgáló választát és a viszonyok következtében még szükséges intézkedéseket. A főtanács határozatát valamennyi szavazatával egy ellenében hozta.

Az országgyűlési szabadelvű párt báró Podmaniczky Frigyes elnöklele alatt tartott mai értekezleten tárgyalta az átutalási eljárásról, a cukor-, sör- és szeszadóról, valamint a vámtarifa módosításáról és a bélyegkegyezményről szóló javaslatokat.

Neményi Ambrus a pénzügyi bizottság nevében behatóan ismertette a javaslatokat. **Lukács László** pénzügyminiszter bejelentette, hogy a szesz- és söradójavaslatokon bizonyos a lényegét nem érintő módosítások fognak szükségessé válni. Tervben volt ugyanis, hogy Ausztriában a sör- és szeszadót ugyanolyan magasra emelik, mint Magyarországon, e célból a javaslatok a termelési és fogyasztási adóknak egyesítését vették tervbe. Miután azonban időközben az osztrák kormány kijelentette, hogy a szeszadót emelni nem hajlandó, a söradónál is csak egy esekély kikerekített fogad el, a mi törvényünk is a régi — az osztráknak megfelelő — adótételt fogja megállapítani. Egyébként a sör- és szeszadók helyébe ma-

felelő adópótlékok lépnek, melyekre vonatkozólag a kormány a szükséges javaslatokat legközelebbi beérkezési szándékokkal. A szeszadónál az eredeti javaslat a közelebbi két campagnera külön, összesen egy millió forintot tevő kiviteli szuperprémiumot javasolt. Minthogy időközben azok a körülmények megszűntek, amelyek ezt a külön prémiumot megokolták, a kormány ezt az intézkedést eljelti óhajta.

Az értekezlet ezeknek tudomásul vétele után az összes javaslatokat egyhangúlag elfogadta.

Szóll Kálmán a kolozsváriakhoz. A kolozsvári szahadelvű párt is üdvözlölte *Szóll Kálmán* miniszterelnököt a kiegyezési kérdések rendezése alkalmából. A miniszterelnök az üdvözlésre meglehangú levélben válaszolt:

Különös örömmre szolgált — ugymond — bizalmuknak ily kitüntető módon történt kifejezése abból az alkalomból, midőn hosszú s fáradságos munka után sikerült az Ausztriához való vonatkozásainkat is olyan módon rendeznünk, mely legjobban meggyőződésem szerint jogos aggályainknak megfelel.

KÜLFÖLD.

Pátens Olaszországban.

Budapest, június 23.

Az európai államok rohamosan haladnak visszafelé. Franciaországban az utóbbi években a felekezeti és politikai reakció annyira elhaltalmsokott, hogy épp most a köztársaság összes híveinek kezét kellett fognia, hogy a szabadság és jog intézményeit megóvják. Ausztriában, amelyet a szabadság sohasem nevezhetett hazájának, a 14. §. uralma jellemzi a mostani korszakot és így tovább, csaknem végig az összes államokon. *Olaszország* sem emancipálhatta magát az általános reakció e szelleme alól. Az ellenék a kormány és többsége retragrad intézkedései ellen elkeseredett obstrukciót indított meg és tart fenn. Ezt most a kormány királyi pátenssel igyekszik megbénítani. A római hivatalos lap közlése szerint egy királyi rendeletet s annak magyarázatát a kormánynak a királyhoz intézett jelentését. *Umberto* király trónraléptekor senki sem hitte volna, hogy a *re galantuomo* valamikor alkotmány helyett pátenssel fog kormánykodni.

A királyi rendelet a következő:

1. szakasz. A rendőrség a köznyugalom érdekében eltilthat nyilvános gyülekezéseket és gyűléseket. A tilalom ellen vétőket a büntető törvénykönyv 434. szakasza alapján büntetik.

2. szakasz egy hónapig terjedhető fogság vagy 300 lirát terjedhető pénzbüntetés terhe alatt tiltja a lázító jelvények, zászlók vagy jelképek viselését vagy kitűzését.

3. szakasz megállapítja, hogy a belügyminiszter a törvény ellen vétő egyesületeken kívül azokat is felszólíthatja, melyek a társadalmi intézmények és az állami alkotmány felforgatására tettek törekednek. A felszólított egyesületek az államtanácshoz megalkulhatnak. Ha a felszólított egyesületek újból megalkulnak, a felbújtók és vezetők 8 havi fogságig vagy 1000 lira pénzbírságig terjedhető büntetéssel sújtattak.

4. szakasz. Ha három vagy több hivatalnok ügynök, vagy munkása a vasutaknak, a postának és távirónak, vagy a nyilvános gáz- vagy villamosvilágításnak elhatározza a sztrájkot, három hónapig terjedhető fogsággal, vagy 1000 lirát terjedhető pénzbüntetéssel, a felbújtók és vezetők hat hónapig terjedhető fogsággal vagy 3000 lirát terjedhető pénzbírsággal sújtattak.

Az 5-9. szakaszok a sajtóra vonatkoznak. A sajtótörvénybe ütköző vétségekre és a sajtó útján elkövetett büntetésekre vonatkozó összes büntető intézkedések a lapok szerkesztőire, az inkriminált cikke szerzőire és munkatársaira alkalmazhatók. Ha az inkriminált közlemények szerzői vagy munkatársai eltiltettek, akkor az illető lap szerkesztője nem büntetettik. A lapok és a nyomdak tulajdonosai mindenkor magánjogilag és egyetemlegesen felelősek lapjaik közleményének tartalmáért. Bünygyi vizsgálatokra vonatkozó iratok és rágalmaszai perek tárgyalásairól szóló jegyzőkönyvek és kivonatok közlése tilos. Ha idegen uralkodók vagy államfők vagy a Quirinálnál akkreditált diplomáciai képviselők megsértéséről van szó, a büntető eljárás a sérültnek tekintett személy panaszára indíttatik meg.

10. szakasz megállapítja, hogy a rendelet július 20-án lép hatályba. A rendeletet haladéktalanul a parlament elé terjesztik, hogy abból törvény alkotassék.

A királyhoz intézett jelentés, mely a rendelethez csatoloztatott, azt mondja, hogy a képviselőház az évi március 4-én igen nagy többséggel

elfogadta a politikai intézkedésekről szóló törvényjavaslat legfontosabb alapvonalait. Erre egy csekély kisebbség feladatává tette, hogy tervszerűen és nyilvánvalóan megakadályozza a javaslat végleges elfogadását és még a képviselőház házszabályainak indítványozott módosítása ellen is megkezdte az obstrukciót. Tekintettel e helyzetre, a kormánynak gondoskodnia kell arról, hogy a többség akarata és jogai érvényre jussanak. A minisztertanács ezért egyhangulag elhatározta, hogy a királynak az említett törvényjavaslat legfontosabb intézkedéseinek a parlamenti bizottság határozatának megfelelő szövegben, rendelet után való szankecionálását javasolja.

Mint hogy e rendelet július 20-án lép életbe, a parlament számára megmarad annak a teljes lehetősége, hogy azt alkalmazása előtt tárgyalja.

Az új francia kormány.

Budapest, június 23.

Gallifet tábornoknak hadügyminiszterré való kinevezése a legnagyobb esemény most a francia fővárosban. Gallifet köztudomás szerint könyörtelenül szigorú katona, akitől rettegett minden alantasa. A hetvenéves, óriás termetű tábornokot minden gyermek ismeri Párisban. Néhány évvel ezelőtt népszerűsége vetekedett a Boulanger tábornokéval. Gaston Alexandre Gallifet márki minden ízében katona. Közkezen forognak azok a fénynyomású képek, amelyek Gallifet meg van örökítve, amint Floing mellett lovasságát az utolsó elkeseredett támadásra vezette a porosz gyalogság ellen. 1886-ban Gallifet a lovasság főparancsnoka volt; ettől az állásától Boulanger még abban az évben megfosztotta; a szédelgő generális ösztönszerűen irtózott a derék katonától.

Berlinben, mint nekünk jelentik, nagy felhűstést keltett, hogy Gallifet elvállalta a hadügyminiszteri tisztséget. A német hadsereg vezérkarában jól ismerik az új hadügyminisztert és tudják róla, hogy kérelhetetlenül fogja üldözni azokat a tiszteket, akik az utóbbi időben kompromittálták magukat és „akik többet beszélnek a nyilvánosság előtt, semmint kellene.”

Csak kevesen tudják, hogy a boulangizmus veszedelmes napjaiban Gallifet hadügyminiszterjelölt volt. Boulanger akkor úgy megjéjdt, hogy Belgiumba menekült előle. Később aztán letettek arról a terrortól, hogy Gallifet-t bízzák meg a rend helyreállításával, mert politikai körökben őt még Boulangernél is veszedelmesebbnek tartották.

Mióta Gallifet nyugdíjban van, minden nyáron Marienbadban üdül. Tavaly is ott volt és a fürdőző társaság körében sokat forgott.

Az új kormány.

Páris, június 23.

Az új minisztérium megalakulása roppant szenzációként hét s az összes politikai körök különösen azzal foglalkoznak, hogy miként volt lehetséges, hogy Gallifet, aki a kommünt leverte, egy kalap alá került Millerandnak, aki még ma is dícsóti a kommünt. Valamennyi újság azt írja, hogy minden előhaladott baloldali párt támogatni fogja a kormányt, ha energikus akcióra szánja magát.

(A sajtó.)

A republikánus sajtó rendkívül szimpátiusan fogadja a Waldeck-Rousseau minisztériumot. Csak a nacionalisták és az antirevizionisták támadják az új kormányt, azt mondják róla, hogy Reinach szelleme kísért benne. Szerintük az új minisztérium oly tarka, hogy nyolc nap múlva meg kell buknia. Gallifet és Millerand nem fér meg egy kabinetben. Ezzel szemben a revizionista újságok azt mondják, hogy a legkülönbözőbb köztársasági elemek koncentrációja nagyon természetes s e szerint az új kormány nem politikai programot, hanem a köztársaság megvédésének programját, az anyagi és erkölcsi rend visszaállítását és a Dreyfus-ügy végleges elintézését tűzte ki feladatának.

A Figaro így nyilatkozik az új kormányról: A politika visszalép régi jogába, a kamara hétfői ülése kissé viharos lesz ugyan, de a többséget mégis meg fogja nyugtatni Gallifet jelenléte. Millerand szerezése ismerőseit inkább csodálkozásba ejtette, semmint mebotránkoztatja.

A Petit Bleu ezeket írja: Az új minisztérium

sokkal nagyobb, sokkal dícsőbb feladatot tűzött maga elé, sem hogy ne akadjon háromszázötven republikánus, aki támogassa. A kormánynak sok kiváló politikai tagja van s ez csak dicsérete válik; a köztársaság nagyobb erdeke elfelejtette velük a régi gyűlölséget.

A Petite République, amelynek főszerkesztője még tegnap Jean Dupuy volt, aki ma földmívelésügyi miniszter, így nyilatkozik: A Waldeck-Rousseau minisztérium a republikánus egyesülés programja alapján alakult meg. Az új miniszterek nevei arról tanuskodnak, hogy a kormány a köztársaságot megvédelmezni és a szenvedelmeket megfékezni akarja.

Az Aurore-ban Clémenceau ezeket írja: Régebben Waldeck-Rousseau ellen küzdöttünk, ma megtiszteltetés nekem, hogy kezemet az ő kezébe tehetem s hogy azt mondhatom neki: Szolgálja ön a köztársaságot s én önt fogom szolgálni. Ami Gallifet hadügyminisztert illeti, mondhatom, hogy a polgárháborúnak ezt a szigorú katonáját senki sem ítélte meg nálam keményebben. Ez az ember gyilkos; de most már láthatja, hogy a gyilkolás hiábavaló volt. Reméljük, hogy Gallifet jóvá akarja tenni, amit 1871. május 7-én vétett.

A Petite République-ben Jaurés a következőket írja: Helyeslem, hogy Millerand tárcát vállalt abban a minisztériumban, a mely a polgári köztársaságot proklamálja. Nagy veszedelem fenyeget bennünket, mert a katonák összeesküdtek ellenünk. Legnagyobb embereink szociális energiájára lesz szükségünk, hogy ezt a veszedelmet elhárítsuk és az a nap, a melyen majd azt mondhatjuk, hogy ez a veszedelem végképpen el van hárítva, a francia történelem legdicsőbb napjainak egyike lesz.

A Lanterne-ben, amelynek még tegnap Millerand volt főszerkesztője, Viviani, az új főszerkesztő a következőket írja: Vannak republikánusok, akik a döntő pillanatban meghátrálnak és a kabinetlakitást óvatossá visszautasítják. Ezek a republikánusok ma legnagyobb ellenségeink. Miért ijedtek meg annyira attól, hogy a hadügyi tárcát az ő emberükkel töltsék be? Nincsen ezeknek az embereknek annyi erkölcsi bátorságuk, hogy a katonai oligarkia ellen a szükséges intézkedéseket tegyék? Miért kényeztetik Waldeck-Rousseaut arra, hogy Gallifet támogatását keresse? Ez azoknak az embereknek a büne, akik a képviselőház folyosóján bátrak, de a telt mezején gyávák.

(A politikusok.)

A miniszteri listát a képviselőház folyosóján nem igen kedvezően fogadják. Millerand és Baudin neve különösen Méline híveit és a monarkistákat bántja. Gallifet pedig a nacionalistáknak és a szocialisták egy részének nem tetszik.

A Courier de Soir jelentése szerint Millerand úgy nyilatkozott, hogy az új kabinet tagjai a politikai programot háttérbe szorították, hogy a köztársaság ellenségei ellen küzdhessenek. Gallifet azt mondta, hogy szemére vetik 1871-iki cselekedeteit. Akkor a törvényt és az alkotmányt védelmezte, amint ma is, amikor a hadsereg kellenél többet beszél; a többség, a törvény és az alkotmány szolgálatában áll.

Az új miniszterek holnap délután öt óra körül az Elysée-palotában Loubet elnöklésével tanácskozára ülnek össze.

A miniszteri nyilatkozatban a kormány annak a hangzatosára fog szorítkozni, hogy a kabinet tisztán akar kikerülni a jelenlegi válságból. Arra fogja kérni a parlamentet, hogy tettei szerint, ne pedig a benne lévő személyek szerint ítélje meg s összetartásra fogja felszólítani a republikánusokat. Alig hogy a minisztérium megalakult, mindenféle híreket terjesztettek a közvélemény nyugtalanítására. Az a híresztelés, hogy a minisztérium elhatározta a kamara elnapolását, teljesen valótlan.

A hivatalos lap mai száma közli az új minisztérium kinevezését.

Páris, június 23.

(Mvt.) Politikai körökben a Waldeck-Rousseau-kabinet összelakítását sokféleképpen kommentálják. A különböző pártárvakat részint Millerand, részint Gallifet ellen áskálódnak, akik ketten az új kabinetben a legszűkebb ellentétben állnak egymással. A szocialisták között máris széccszió támadt Gallifet miatt. A párt tizenhárom tagja kivált és forradalmi szocialista-csoportot alakított. Programjában kimondta ez az új párttörvény, hogy a legtovábból sem akarja ugyan hátráltatni a Dreyfus-affér likvidációját, de első kötelességének tartja a munkások emancipálását és a forradalmi szocializmus megerősítését,

mert a republikánus bourgeoisie Gallifet erélyességében keresi a boldogulást.

Az új pártcsoport vezetője, Groussel, már a hétfői bemutató ülésen meg fogja interpellálni az új kormányt, Gallifetnek a kabinetben való szerepe miatt. A párt egy másik tagja a kormány általános politikája tárgyában fog interpellálni.

A hétfői ülésen, amikor a Waldeck-Rousseau-kormány be fog mutatkozni, nagy vita készül, de kétségtelen, hogy az új kabinet nagy republikánus többséggel fog rendelkezni.

Páris, június 23.

A képviselőház radikális-szocialista csoportja elhatározta, hogy a kormányt támogatja, ha megteszi a köztársaság védelmére szükséges intézkedéseket. E határozat következtében a pártcsoportból kilépett Pelletan elnök, Mesureur és még három tag, kik a kormány ellen foglaltak állást.

A tábornokok megrendszabályozása.

Hír szerint még a miniszterek nyilatkozása előtt megindítják az eljárást egyes katonatisztek ellen, akik szóval vagy írásban vétettek a fegyelem ellen. Azt hiszik, hogy Metzinger tábornok ellen nem fognak eljárni, de igenis Hardtschmidt tábornok és Saze ezredes ellen.

A Matin jelentése szerint Gallifet hadügyminiszter Zurlinden tábornok helyett Brugère tábornokot nevezi ki Páris kormányzójává, Boisdeffre és Gonse tábornokot elbocsátja a hadsereg kötelékéből, Pellieux tábornokot rendelkezési állományba helyezi és Roget tábornokot áthelyezi Párisból.

Az új miniszterek egyike így nyilatkozott a Matin tudósítójának:

— Kormányunk erős lesz s a közvélemény megnyugtatására fog törekedni. Helyre akarjuk állítani a tekintély elvét és a nyugalmat.

Páris, június 23.

Ma este hat órakor tartotta az új kormány az első minisztertanácsot, amelyen nagyfontosságú intézkedésekről és határozatokról volt szó. Politikai körökben beszélnek, hogy a képviselőház hétfőn, a meddő üléseit elnapolta, már befejezett tényekkel fog szemben állani. Hétfőig a hadsereg fővezetőségében is meglesznek a nagy személyváltások. Az új kormányt elhatározásaiban az a napirend vezeti, amelyet a képviselőház a Dupuy-kabinet bukásakor nagy többséggel fogadott el s amely a kormányt utasította, hogy a köztársasági intézményeket erélyesen óvja meg.

Az is bizonyos, hogy az ügyési karban is nevezetes személyváltások lesznek. Maga Bertrand főügyész és a főügyészhelyettes, aki az Esterházy- és a Paty de Clam-afférben olyan fures szerepet játszott, megváltik állásától.

A tábornokok közül nyugdíjazni fogják Gonset, Boisdeffret, Pellieux, ha ugyan a Paty de Clam ellen megkezdett vizsgálat szükségesse nem teszi, hogy ellenük is megindítsák az eljárást.

Az új Dreyfus-pör.

Quesnay de Beaupaire azt írja az Echo de Parisban, hogy a rennesi haditörvényszék elé két olyan tanuvallomást fog terjesztetni, amelyek megerősítik Dreyfus bűnösségét. A tanúk személye ki fog zárni minden kétséget.

Az Événement, Liberté és a Matin egybehangzó jelentései szerint a Sfax hadihajót a mai nap folyamán várják Brestbe. Az is meglehet azonban, hogy a hajó Saint-Maloban köt ki.

A New York Herald tudósítja számára külön hajót bérelt ki, mely Brestből a Sfax elé ment.

Páris, június 23.

Conard, aki szakértő volt a Dreyfus-pörben és aki a bordereaut Dreyfus írásának nyilvánította, kijelentette, hogy a megidézni a rennesi tárgyalásra, újra megvizsgálja a bordereaut és ha meg fog győződni arról, hogy 1894-iki következtetései tarthatatlanok, be fogja ismerni tévedését, mert utóvégre a szakértők sem csalhatatlanok.

Ellenben Vaurinard, a semmitűzők határozata és Esterházy boismerése ellenére fenntartja véleményét, hogy a bordereaut nem Esterházy írta. Ő — ugymond — mindig azt mondta, hogy gyártott okmányról van szó és ezt állítja most is.

Belhomme, a harmadik szakértő, szintén fenntartja Dreyfus bűnösségéről való meggyőződését. Mercier és Casimir-Perier — ugymond — ismerik a bordereau

INGYEN

és bérmentve küldi képes árjegyzékét
utazóbörönd és játékszerekről

FELDMANN ANTAL
verseny-bazára

Budapest, Kerepesi-ut 50/A. sz.

történetét, de ötölük senki sem fogja megtudni. Én teljesen átlátok a szitán és Rennesben olyan dolgokat fogok mondani, hogy el fognak képpedni.

Páris, június 23.

(*not.*) Sem Brestben, sem Rennesben nem tudják, hogy mikor érkezik meg Dreyfus. Hétfő előtt aligha ér ide, mert a párisi rendőrfőnök, akit Rennesbe küldött a kormány, csak vasárnap indul el Párisból. A rennesi rendőrség szemmel tart minden érkezőt.

Dreyfusné Rennesben özvegy Godardnénál fog lakni. Ez az asszony hetvenéves, dús gazdag özvegye egy rennesi fakereskedőnek; csak nemrég tért át a katolikus hitről a protestáns vallásra.

(18 : 36.000.)

Tizennyolc polgármester tapadta meg a semmitörvényű ítéletének kiragasztását Franciaországban. Tizennyolc ember akad Franciaországban, aki Dreyfusnak a rehabilitálásához nem akart hozzájárulni. Másfél tucat ember. Franciaországnak 36.000 polgármestere van.

(Picquart — képviselő.)

Páris város közsegélytanácsának vezérémberei elhatározták, hogy Páris legelső megüresedő kerületét Picquart ezredesnek fogják felajánlani. Ez a felajánlás egyértékű lenne a megválasztással, mert Párisban tudvalevőleg a közsegélytanács döntő befolyással van a képviselőválasztásokra. A kérdés csak az, hogy Picquart ezredes hajlandó lesz-e a politikai pályára lépni.

HIREK.

Budapest, június 23.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Június 30-án új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Kitüntetések.** A király *Strbac* Istvánnak, a horvát-szlavon-dalmát országos kormány báni tanácsosának, a Lipót-rend lovagkeresztjét, *Halagics* Ernőnek, a horvát-szlavon országos pénztár főnökének, a kir. tanácsosi címet adományozta.

— **A pápa egészsége.** A tegnapi biborosfelavatás alkalmával sok száz embernek szeme csüngött az öreg XIII. León, a Vatikán élőhalottján, a kinek egészségi állapotáról az utóbbi hónapokban állandóan riasztó hírek keringtek. A pápa a szemtanúk állítása szerint jó színben van. A tegnapi ünnepségen szédian vitte magát a terembe és a hosszantartó szertartást a fáradság minden jele nélkül végezte és végül erős hangon mondotta el az áldást. A pápát úgy megjelenésekor, valamint távozásakor is hosszantartó, élénk ovációkkal üdvözölték. A felavatási ünnepélyen sok idegen volt jelen. Az ünnepség után a pápa az új biborosokkal és udvari méltóságokkal társalgott. Dr. *Lapponin*nak, aki hogylété felől kérdezősködött, a pápa azt válaszolta, hogy jobban érzi magát, mint valaha.

— **Egyházi előléptetések.** A király *Zvada* Ferenc jabolnai plébánosnak a Boldogságos Szűz-Máriáról nevezett mérküti címzetes apátságot adományozta, *Kramara* János kis-ugyicsai, *Lovasser* János kochanóci és *Biringer* Ádám kolossi plébánost pedig a nyitrai székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjaivá nevezte ki.

— **Ünnepelt főispán.** *Marosvásárhely* polgársága pártkülönbség nélkül fényes ovációban részesítette tegnap este *Mikó* Árpád főispánt, aki most épült fel hosszas betegségéből. Zenés faklyamenetet rendeztek tiszteletére és lakása előtt nagy néptömeg éltette a népszerű főispánt, akinek az üdvözölő beszédekre adott válasza nagy lelkesedést keltett.

— **Uj tanfelügyelő.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a vallás- és közoktatási miniszter *Gulyás* Ferenc fővárosi segédtanfelügyelőt megbízta Somogyvármegye iskoláinak önálló felügyeletével.

— **Országos tüszöltő-kongresszus.** Az országos tüszöltő-kongresszusra, mely ez év augusztus havában lesz Brassóban, nagyban folynak az előkészületek. *Schuster* Károly brassói főparancsnok elnöklésével Brassóban rendező bizottság végzi a kongresszusi előmunkákat.

— **Az orvosgyógyászokról.** Az egyetemi klinikákon az előadások megszüntetése a napokban fognak hozzá a nagytakarításhoz. Ezért sem a belgyógyászati, sem a sebészeti osztályon nem vesznek föl új betegeket, s csak igen fontos esetben tesznek kivételt.

— **A kereskedelemügyi miniszter gyászja.** *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi minisztert súlyos csapás érte. Édesanyja ma reggel meghalt Kolozsvárott. A hetvenkilenc éves, általában tisztelt matróza már rég betegeskedett, állapota a hét elején annyira súlyosbodott, hogy a kereskedelemügyi minisztert és testvérét, *Hegedüs* István egyetemi tanárt táviratilag hívták édesanyjuk betegágyához. A miniszter feleségével le is utazott Kolozsvárra, ekkor már nagyon aggasztó volt édesanyja állapota, de a képviselőházi ülésnek megnyitálva kedden vissza kellett térnie a fővárosba. A szomorú hírt a képviselőház mai ülésén alatti kapta a miniszter, aki rögtön elhagyta az ülést és a miniszteri szobába vonult vissza. A miniszter gyászának gyorsan híre terjedt a Házban és *Szell* Kálmán miniszterelnök miniszter-társaival és számos képviselővel együtt sietett részvételét kifejezni a kereskedelemügyi miniszternek. *Hegedüs* Sándor a délutáni vonattal elutazott Kolozsvárra.

Kolozsvárról táviratozza tudósítónk, hogy délután három órakor a város közgyűlést tartott, amelyet gróf *Béldi* Ákos főispán nyitott meg. A közgyűlés egyhangulag elfogadta *Szvacina* Géza polgármesternek azt az indítványát, hogy özvegy *Hegedüs* Sándorné elhunytja alkalmából a közgyűlés jegyzőkönyvére nyilvánítsa részvétét. A temetésen testületileg képviselteti magát a közgyűlés, a ravatalra kezecskét helyez és a város házára kitűzi a gyászlobogót. — A temetés vasárnap délután négy órakor lesz.

— **Gróf Bülow.** *Berlin*-ből jön a hír, hogy *Vilmos* császár Bülow államtitkár grófságra emelte. Ez a kitüntetés a jutalom a *Karolina*-szigetek megszerzéséért és a *Samoa*-ügy szerencsés megoldásáért. Hasonló kitüntetésben részesült annak idején *Capri*, amikor a birodalomgyűlésben keresztülvitte a kereskedelmi szerződéseket. Bülow államtitkár a német államférfiak egyik legrokonszenvesebb alakja. Ugy beszélnek róla, mint a legszerencsésebb kezű politikusról, akinek minden sikerül, amibe csak fog. A parlamentben is pártkülönbség nélkül kedvelik. Szellemes szónok, aki pompásan érti a módját, hogyan lehet sziporkázó humorral az ellenzékét is megnyerni. Tegnapelőtt, a mikor a birodalomgyűlés a *Karolina*-szigetek megszerzéséről szóló szerződést tárgyalta, Bülow parlamenti sikereit egy fényes szónoklattal töltötte meg. Erről a beszédről mondotta tegnap herceg *Bismarck* Herbert, hogy méltó volt a boldogult vaskancellár legkiválóbb tanítványához, aki a mester nyomdokain halad ugyan, de egészen önálló nagy terveinek végrehajtásában. Gróf Bülow érdeme az is, hogy létrejött Német- és Angolország között a kereskedelmi szerződés és hogy a német birodalom viszonya a nagyhatalmakkal barátságossá változott, jöjjék 1896. óta a transvaali konfliktus miatt nagyon feszült volt. *Vilmos* császár, aki most *Kiell*ben van, távirattal értesítette Bülowot a kitüntetéséről.

— **A magyar államvasutak új igazgatója.** A magyar királyi államvasutak új igazgatójává az elhunyt *Csigy* János miniszteri tanácsos helyébe, a kereskedelmi miniszter dr. *Steina* József kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsost nevezte ki. Az új igazgató 1855. július 9-ikén született Tapolcán. Gimnáziumi és jogi tanulmányait a fővárosban végezte. 1883-ban nyerte el a jogtudori oklevelet a budapesti egyetemen. Két évvel előbb 1881-ben nevezték ki a kereskedelmi minisztériumba fogalmazógyskornoknak, a hol még abban az évben fogalmazó, 1887-ben miniszteri titkár, 1895-ben címzetes miniszteri osztálytanácsos és 1896-ban valóságos miniszteri osztálytanácsos lett. A minisztériumban mostanáig a vasuti és állami gyári ügyek szakosztályában a II. ügyosztály élén állott. Vasuti ügyekben kiváló szaktekinély, a kinek maradandó érdemei vannak a főváros közúti vasutainak fejlesztése körül. Egyébként általános tiszteletnek és szeretetnek örvend a fővárosi polgárság és pályatársai körében. Kinevezetésének alig terjedt híre a kereskedelmi minisztériumban, a kebelbeli ügyosztályok főnökei és tisztviselői mind testületileg tisztelegtek az új igazgatónál, aki az államvasutaknál az általános igazgatási ügyosztály vezetését veszi át. A minisztériumban az ügyosztály élén *Steina* utódja dr. *Papp* Árpád miniszteri osztálytanácsos lesz.

— **Katolikus írók és újságírók kongresszusa.** Szent-István napján országos kongresszust tartanak Budapesten a katolikus írók és újságírók. E tárgyban ma egy szűkebbkörű bizottsága az Országos Pázmány-Egyesületnek ülést tartott, dr. *Kiss* János elnökölte alatt. A bizottság feliratban mondott köszönetet József főhercegnek, mert az egyesület védeltségét elvállalta.

— **Merengés egy díszmü fölött.** Megjelent s tíz krajcáros bélyeg alatt keresztkötevényben megérkezett az első iskolai értesítő. Persze azt hiszik jámbor feleim, hogy egy kis füzetről van szó, amelyben az iskola igazgatósága tudtára adja az érdeklődőknek, hogy mit dolgoztak a mult esztendőben a gondjaira bízott emberanyagban, milyen volt a haladás, van-e visszacsúszás az eredményekben, ha van, hát: miért? s még néhány miért, amire a pennás ember röviden, tizenöt-husz nyomtatott oldalon megfelel, Dehogy, az első értesítő, és ilyen lesz a többi is, kereken tizenkét nyomtatott ív. Illusztrált műs tartalma a következő: Az igazgató ur gyászünnepi beszéde Erzsébet királyné felett. Egy tanár ur beszéde az április tizenegyedik nemzeti ünnepén. Egy nyolcadik osztályú tanuló beszéde kedves társaihoz ugyanezen az ünnepén. Egy tanár ur *nyolcven oldalra terjedő* értekezése valami tanulmányi kirándulásról. Ez a mű illusztrálva van körülbelül ötven képpel. Egy szerény M. K.-nak nevezett ur értekezése egyéb tanulmányi kirándulásokról. Mig idáig eljutottunk, *széles* oldal fogott el a kötetből, tehát körülbelül fele. Azután az iskola iskolai dolgai következnek, és pedig a tanárokról, tananyagról, dalárdáról, önképzőköréről írott cikkeket s végül egy csomó tabella, amin az van kimutatva, hogy Iksz János hány tárgyból bukott, s Ypszilón Istvánnak hány egyese volt. Ez az átlag értesítő, amihéz körülbelül hasonlítani fog a többi is, a szombathelyi királyi katolikus főgimnáziumból került hozzánk. Kissé könnyelműen küldték el nekünk a tisztelendő tanár urak, mert kénytelenek vagyunk néhány igazságot konstatálni abból az alkalomból, hogy ez az illusztrált díszmü az asztalunkra került. Első sorban azt, hogy ilyen értesítőre semmi szükség sincs. Se az iskola nem veszi hasznát, sem általában a pedagógia. Minek az a sok értekezés a tanár uraktól? Ha jó a professzor urak írása, elhelyezhetik másfelé is folyóiratban, újságban, ha nem jó, hát minek kiadni? Ki olvassa azt el? S ilyenkor értesítőérés táján ezer számar iratik a sok professzor-értekezés széles e hazában s mindre akad pénz, az Isten tudja honnan, hogy napvilágra kerüljön az értesítő jövöltől. Nincs szükség az értesítő rubrikás részére se. Az egyik gyerek számára fölösleges és durva megalázás az, hogy a rossz bizonyítványa a világ elé terjesztetik, a másik gyerek szorgalmának és jó tanulásának se szabad azt a jutalmat adni, hogy a másik rovására földiesérjék. Legyen szorgalmas és tanuljon jól, mert az a tisztesség és az okosság az iskolában, de a nyilvános kidiesérés esetleg elbizakodottá, esetleg pökhendivé teszi, kellemetlen figurát csinál belőle. Ezek az elvi kifogásaink. De vannak gazdaságiak is. Manapság, amikor még ezer és ezer gyermek iskola nélkül téufereg abból az egyszerű okból, hogy nálunk a tanulás általában drága s mert neki nincs pénze rá, valósággal lelketlenség annyit sok pénzt kidobni az értekezésekre és a rubrikákra. Számoljunk csak egy kicsit. Ez a díszmü körülbelül ilyenforma költségvetés szerint készült el s jutott el mindazokhoz, akikről az iskola igazgatósága feltételezi, hogy érdeklődnek az értekezések iránt. Nyomda (ezer példányt számlítva) 500 forint. Címlap 30 forint, körülbelül 50 kislés 3 forint = 150 forint, portó, küldőndő 30 forint, összesen 710 forint. — Ezzel a pénzzel 10 olyan szegény fiut fogadhatott volna be falai közé az iskola, akit csak azért volt kénytelen visszautasítani, mert nem tudott fizetni. S bizony áldásosabb lett volna ez az áldozat, mint amit a díszmüre fordítottak. És most méltóztatásuk elképzelni, hogy micsoda summára szaporodik a sok hétszáz forint az egész országban. Hány gyermek tanulhatna ezen az ablakon át kidobált pénzen. . . . Szóval: a koszoru-megváltás böles intézményének mintájára csinálnak a pedagógus urak is értesítő-megváltást. Mint a halottnak nem kell a csinált virág, ugy nem kell nekünk élőknek az értesítő. Persze legkevesébe az értekezések.

— **Az adóemelés miatt.** A nagyváradi polgárság körében rendkívül sokan panaszkodnak adójuk aránytalanul magas emelése miatt. Sűrűn előfordul száz percentes emelés is, és ennek folytán az adókövető bizottság elnöke, *Nemethy* Károly tekintélyes ügyvéd lemondott harminc évig viselt tisztéről. Lemondásának oka az is, hogy Szilvássy helyettes pénzügyigazgató levélben szemére vetette, hogy megengedhetetlen módon védelmére kel az adózó felelnek, sőt befolyásolja az adókövető bizottság tagjait is, pedig az elnök csak szavazategyenlőség esetén avatkozhatik bele. A polgárság akcióra készül az adóemelés ellen, abban bizva, hogy a pénzügyigazgatóság nem képviseli a pénzügyminiszter intencióját.

HUNGARIA-vasfürdő

Budapest, VII., Nyár-utca 7. szám. Gőz- és kádfürdők. Nyitva reggel 5-től este 9-ig.

— **Rátótra megy a debreceni bika.** A törvényhatóságok mostanáig is udvariasak és kedvesek voltak a hatalmasokkal szemben, de az ajándékozásban nem jutottak a diszklevélnél tovább, amiben a diszpolgárság adatik tudtára a kegyelmes urnak. Új metódus szerint dolgozik a gavallér Debrecen. Valami nagyon szépet akart adni Széll Kálmánnak a kiegyezés jutalmul. Valami olyat, aminek örüljön 6 excellenciája, ami nem sablon — s nagy fejtörés után abban állapodott meg a magisztrátus, hogy neki adja a Hortobágy büszkeségét, a város legszebb bikáját. Az akarja mondani Debrecen, hogy: hóhó kegyelmes ur, nem a siementhal, hanem a magyar bika az igazi. A miniszterelnök tudvalegőleg csupa idegenországbeli híres bikákkal nyeri el a díjakat mindenfelé. No majd meglátjuk, hogy micsoda érdemeket és dícsérő okleveleket szerez új gazdjának a magyar.

— **Utóan pofokodó képviselők.** Párisban történt ez az épületes dolog. Rouanet szocialista képviselő nemrégiben a képviselőházban leleplezte Morinaud képviselőt, akinek a keze alatt Algirban elszakadt valahogy egy negyedmillió. Morinaud már rég kereste az alkalmat, hogy Rouanetval ezért a kellemtelen dologért leszámoljon. Tegnapelőtt a kocsi-korzon meglátta Rouanet fogatát, föluggrott a hágcsóra, s vádlóját jobbról-balról fölképelte, mondván: — Nesze negyedmillió!

Rouanet előrántotta revolverét, de kocsisa gyorsan a lovak közé csapott, úgy, hogy a felpofozott képviselő kénytelen volt az inzultust elnyelni. Este aztán nyilatkozatot tett közzé, amelyben azt mondja: nem fogja a sikkasztót azzal rehabilitálni, hogy párbajozik vele. Egyszerűen följelenti a törvényszéknél.

— **Házasság.** Szép ünnepepy folyt le ma délután a Deák-terti ev. templomban. Singer Frigyes, a magyar államvasut nyug. igazgatója és neje mint aranylakodalmások az ottár előtt új fogadalommal erősítették meg ötvenéves frigyüket. Horváth Sándor lelkész emelkedett beszédben üdvözölte az ünneplő párt.

Heller Ármán, a Heller és Littmann cég tagja Kolozsvárról eljegyezte Berger-Politzer Irénkét Ráckevevöl.

— **Politikai amblió.** Ily címmel csufolja ki a Figaróban Capus a miniszterjelölteket s a miniszterfogdosó államférfiakat, akik a mostani válság alkalmából aktuálisak voltak. Ime a karcolat:

A politikus: Ismétléljk, kérem. Önök arra kérnek ...

Egy kollegája: Hogy fogadja el a belügyi tárcát.

A politikus: A bel ...

A kollega: Ha ugyan nincs nagyobb kedve a klügyi tárcához. Ez is rendelkezésére áll.

Egy másik kollega: Vagy talán a pénzügyit óhajta?

A politikus: Bocsánat, uraim, de ugy-e azt akarják, hogy miniszter legyek?

A kollegák: Azt.

A politikus: Röviden felelek: soha!

A kollegák: Óh!

A politikus: Nem leszek miniszter soha!

A kollegák: Miért?

A politikus: Hogy miért? Mert ha az ember egyszer miniszter volt, aztán már fokról-fokra sülyed lefelé. Aztán már csak miniszterelnök lehet. Később a képviselőház elnöke! Majd nagykövetté kellene lennem, s egy szép napon megkérnének, hogy legyek a köztársaság elnöke. Ime, így sülyed az ember engedményről-engedményre. Nem ezért lettem politikus! Én, uraim, karriert akarok csinálni!

— **Tizenkét ember pusztulása.** Brestben tegnap két halászbárka felfordult a kikötőben. A halászok közül tizenkettő a tengerbe fulladt. — Ez az a város, amelyben újra tárgyalják Dreyfus kapitány pörét. Az antirevizionisták persze jó ómennek tekintik ezt a szerencsétlenséget — a maguk szempontjából. Pedig hát mindössze: — éhes volt a tenger.

— **Új részánya.** Aradról jelenti egy táviratunk, hogy ott a környéken, Mária-Radna, Ternova és Nagyág községekben néhány régi réztárnát fedeztek föl, melyek a jelen század eleje óta el voltak zárva. A tárnakban igen gazdag rézereket találtak. A rézet több intézetben megvizsgálták és a vizsgálatnak jó eredménye volt. A réztelep kiterjedése mintegy 12 kilométer és harmononál több szabad turzási kör van rajta. Legközelebb turzó társaság alakul a telep teljes kiaknázására.

— **Betegség, nyomor.** Valesk Vencel csehországi születésű ötvennyolc éves munkást nagyon ekese-ditette folytonos betegeskedése, dolgozni már alig tudott, sokat küzdött a nyomorral és a felesége szemrehányásokat tett neki nyomorgásuk miatt. A szerencsétlen ember ma reggel Róza-utca 10. szám alatt levő lakásán egy nagy konyhával mellette szurta magát. A mentők még élve vitték a Rókusba.

— **Leégett versenylátáló.** Marcheggból jelentik, hogy Pálffy herceg majorjában tüzet fogott egy

istálló teteje s a padlásra halmozott takarmánnyal együtt földzatul esett a pusztító elemnek. A kár körülbelül 2000 forintba rug. Ottó főhercegnek 30 versenylóva volt az istállóban, de ezeket mindjárt a tűz kitérésekor biztonságba helyezték. A tüzet nagynebezen lokalizálták.

— **Si non e vero ...** A párisi Figaro tegnapi száma elég ötletesen írja le az ünneplést, melyben Jókai a Dalma előadása után nemrégiben részesült.

Ösmeretes, hogy az ifjuság kifogva a kocsiból a lovakat, a költő pesti lakása felé kezdte vonatni. Jókai kiszólt, hogy már a Svábhegyen lakik, mire a lovakat ismét befogták és a kocsit elrobogott.

Ez a tény.

A Figaro a következőképpen adja elő a jelentéketlen incidenst:

Mulatságos jelenet játszódtott le a napokban Budapesten, egy Jókai Mór tiszteletére rendezett díszelőadás után. A lelkes ifjuság kifogta az agg költő kocsiját elől a lovakat és szünni nem akaró éljenzés közben elvontatta őt a lakásához.

Az ünneplőt férfi hiába igyekezett tiltakozni, szava elveszett a tömeg dörgő kiáltásaiban.

Végre, mikor a kocsit már megállt a ház előtt, szóhoz juthatott Jókai, mondván:

— Kösönöm kedves barátaim jóakaró figyelmüket, de már három hónapja nem lakom ebben a házban!

— Annál jobb! — kiáltotta az ifjuság — legalább tartósabb lesz a gyönyörűség!

És a lelkes menet ismét megindult, keresztül az egész városban, egészen a költő új lakásáig.

Igy deformálódnak a dolgok, amíg Budapestről Párisba jutnak.

— **Halálozás.** Dr. Kírcz Jakab, a szolnoki főgimnázium fiatal tanára három napi betegség után tegnap Szolnokon meghalt. Halála általános részvételt keltett. Temetésén tanártársa, Nográdi László mondott magas szárnyalású beszédet.

— **Elintéztett afférek.** A képviselőház mai ülésén — mint az más helyütt részletesen olvasható — Ugron Gábor az összeférhetlenségi bizottság jelentéséről szólva, ezt mondta:

— Legyenek bírák a bizottságban és ne kopók; igazságot szolgáltatassanak és ne vadászatot rendezzenek!

Az összeférhetlenségi bizottságnak azok a tagjai — Rudnyánszky Béla, Dóza Endre, Ragályi Béla és Apáthy Péter, — akik a tegnapi határozathoz hozzájárultak, a kopó kifejezést magukra nézve sértőnek találták, ezért megbízták Gajári Ödönt és Forgách Antalt, hogy kérjenek lovagias elégtételt Ugrontól a sértésért. Ugron Gábor a segédeknek rögtön kijelentette, hogy ő csak egy vadászati hasonlattal élt és nem volt sértő szándéka. Az ügyet ezzel a nyilatkozáttal elintézték.

Ugyancsak a képviselőházban intézték ma el békésen egy másik affért is. Helvai Ferenc országgyűlési képviselő Gajári Ödönnel és Forgách Antallal provokálta Polónyi Gézát, mert a főváros tegnapi közgyűlésén azt mondotta róla, hogy valótlan állított. Polónyi kijelentette, hogy Helvai tévedésben van, mert ő a „valótlan mondot” kifejezést arra értette, aki Helvainak a nevezett dolgot mondta. A megbízottak megelégedtek ezzel a magyarázattal és az ügyet befejeztesnek nyilvánították.

— **Sikkasztó könyvelés.** Dr. Spitz Sándor és Sebők Jakab, a Hygieia felszámolás alatt levő fémiparészvénytársulat elnöke és igazgatósági tagja tegnap délután jelentést tettek a főkapitányságnál, hogy Spitz József dengeloi születésű, husz éves könyvelő, aki a részvénytársaság Váci-utca 13-dik szám alatt levő irodájában volt alkalmazva, nevükre 1300 forintnyi hamis takarékpénztári cheeket váltott be. A rendőrség rögtön megindította a nyomozást és ma délelőtt a sikkasztó és okirathamisító könyvelőt Hernád-utca 32-ik szám alatt levő lakásán letartóztatta. A hitlen hivatalnokot bekísérték a főkapitánysághoz, ahol vallatásra fogták. Kihallgatásakor Spitz beismerte, hogy dr. Spitz Sándor és Sebők Jakab nevére öt ízben hamisított postatakarékpénztári cheeket. Bünső üzemeltet néhány hónap óta folytatta. Kétháromszáz forintba kiállított cheeket hamisított, amelyeket időről-időre beváltott és az sikkasztott összeget nagy úri passzióinak kielégítésére használta fel, csupán a lóversenyen 800 forintot játszott el.

— **Beszakadt bánya.** Liptó-Szent-Miklósról jelent levelezőnk, hogy a szomszédos Dabrava antimónbányában nagy szerencsétlenség történt. Egy bányáuregben, amelynek falazata nem volt jól alámasztva, munkásokban nagy kódarabok hullottak le. A munkások menekülni igyekeztek, de míg mielőtt kiérték volna, a tárna nagy robajjal üszedült. A veszedelem pillanatában nem lehetett még határozottan megállapítani, hogy hány munkás dolgozott az illető tárnában. A hatóság felügyelete alatt rögtön megkezdtek az ásásokat és remélik, hogy az elle-

metett munkások közül néhányat még élve fognak feltalálni. A község hétszáz főnyi lakossága rémes izgatottsággal lesi az ásátás eredményét, mert sok családnak kenyérkeresője került a gyilkos közet alá. A bánya Demuth Károly vállalkozó tulajdona.

— **Ezer székely cseléd.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara titkára, László Gyula szép akcióba kezdett a székely leányok érdekében. Brosúrt írt, amiben elmondja, hogy micsoda rémületes nagy azoknak a székely leányoknak a száma, akik itthon nem jutnak kenyérhez, tehát kivándorolnak a hazából, legtöbbször Oláhországba, s jó részük tönkre is megy az idegenben. László Gyula úgy akar segíteni a bajon, hogy cselédnek ajánlja be a székely leányokat. A derék igyekezetet rokonszenvvel támogatja a sajtó is és így esett meg az, hogy néhány nap alatt több mint ezer család fordult Lászlóhoz azzal a kéréssel, hogy küldjön neki székely cselédet. Ilyenformán csakugyan itthon lehet tartani őket, csak még az a kérdés, hogy a nagy idegen városban hogyan válnak be a cselédorsban. ...

— **Országos pincérgyűlés.** Az érdekeltek impozáns részvétele mellett folyt le Szegeden az országos pincérgyűlés, tanuságot téve arról, hogy a magyar pincérség egységes szervezet és egységes fejlődés mellett igazán számot tevő társadalmi tényezővé válhatnék. Tervezett egyesületük alapszabályainak letárgyalása intelligenciát és szakavatottságot árult el, másrészt szervezkedésük hazafiság dolgában példaadó lehetnek sok más munkásosztálynak, amelyeknek pedig sokkal bővebben jut ki a társadalom által nyújtott előnyökből.

A gyűlés a Stefánia-terti kiosk vendéglőjében folyt le. Előnként egyhangulag Kass János szegedi szállodást, a lelkész Gólmann Mátást (temesvári kiküldött); jegyzővé Jákó Józsefet, a szervező bizottság titkárát választották meg; míg az elődó tisztelet Tóth Endre, az alapszabálytervezet szerzője töltötte be. Az alapszabályok humánus és kulturális rendelkezéseiből a hazai pincérség egyesítésén kívül ki kell emelnünk a kebelbeli ingyenes helyközvetítés, önszegélyezés, betegszegélyezés, a szakoktatás és önképzés feladatait. A jelentősebb pontoknál élénk vita fejlődött ki, s Kass elnöknek, Szűsz Miksának, Tóth Kálmánnak és Jákó jegyzőnek több rendbeli módosítását fogadták el. Az alapszabályok letárgyalása után határozatba ment, hogy a szervezőség Szegedről Budapestre tétessék át. E végül egy központi bizottság választatott Budapest székhellyel. A tagok névsorában előfordulnak: Gundel János, Glüök Frigyes, Kommer Ferenc, Förster Konrád szállodások, Mitrovácz Adolf, Török István, Aczél Béla, Kappel Sándor, Böhm Emil főpincérek nevei. E központi bizottság feladata lesz a szervezkedés további vezetése, első sorban az alapszabályoknak jóváhagyás végett való felterjesztése; az alakuló kongresszus előkészítése és egybehívása. Aztán Kass elnök lelkes szavakban kitartásra buzdította a megjelenteket, reményét fejezte ki, hogy az Országos Pincér-Egyesület nagyon rövid idő alatt meg fog alakulni. Végül felolvasták az üdvözlő táviratokat. A gyűlés után nagy banket volt, amelyen lelkes szavakban éltették Kass elnököt és általában a mozgalom derék vezetőit.

— **Életunt tanár.** Az összekötő vasuti hid közelében ma reggel a pesti oldalon egy férfi holttestét fogták ki a Dunából. Egyik zsebében egy Guthell Ádám nyugalmazott tanár nevére szóló névjegyet és több levelet találtak. Guthell június 18-án tűnt el Garay-ter 16-ik szám alatt levő lavásáról. A vakok intézetének volt tanára; a szerencsétlen ember néhány év óta súlyos idegban szenvedett, amely miatt kénytelen volt nyugdíjazását kérni. Június 13-án meghalt a felesége s a beteg ember a Garay-ter 16-ik számú házában a második emeleten lakott Dóra leányával, aki fővárosi tanítónő. Másik leánya Ilona, Lufer Kamill óbecsei föld-birtokosnak a felesége. Guthell betegsége az utóbbi hetekben annyira aggasztóvá vált, hogy a háziorvosa naponként föl látogatott hozzá. Vasárnap este vacsora után, szokásától eltérve, sétálni ment. Azóta nem látták többé. Ma reggel, amikor a holttestét megtalálták, a rendőrség rögtön értesítette Guthell Dórát, aki tanuk kíséretében rögtön kiment a rákoskeresztúri temető halottasházába. A szerencsétlen leány keserves zokogással borult édesatyja holttestére.

— **Végzetes féltékenység.** Kassa egy szomszédos községében borzasztó családi dráma játszódott le a minap. Lovrek György már régen gyanazkodott, hogy valaki járogat a feleségéhez, de csak nem tudta rajta csipni az asszonyt. Vasárnap délután azt mondta a feleségének, hogy kimegy a szőlőbe és az éjszakát is ott tölti. Hat óra tájban utnak is indult, de csakhamar visszalahozott s elrejtőzött a szérűben. Tíz óra után valaki halkan kopogott a kiskapun, azután be is lépett valaki az udvarra. Nem sokára a konyhaajtó s kinyílt s kilépett rajta az asszony, aki az istálló felé tartott. Lovrek előugrott rejtekéből s a kezégyében levő karóval elkezdte ütni a feleséget vélt szeretőjét, aki a második ütés után összeesett. Az asszony erre jajveszkelni kezdett s kiáltott, hogy a szeretőnek vélt ember Lovreknek az atyja volt.

Zivatarok. *Sárváralja-Ujhelyről* táviratozza tudósítónk, hogy Toronyán és vidékén ma nagy jégeső volt, amely a szálló-termést teljesen tönkretette. A vidéken általában nagyon sok az eső s a gazdák nagyon aggodnak a termés miatt.

Ma délután egy óraker *Veresecen* nagy jégeső s vihar volt. A villám agyonütötte *Éder József* verseci polgárt.

Linsből táviratozza tudósítónk, hogy este kilenc és tíz óra között nagy vihar és felhőszakadás volt. A villám háromszor csapott be a villamos hegyi vasutba és kétszer a városi villamosvasutba. Emberéletben nem esett kár. — *Felső-Ausztriában* sok helyütt volt felhőszakadás. A villám több községben nagy károkat okozott. — *Bécsben* a Reichsstrassén a villám három telefonvezetéket szétrombolt. Estefelé a zápor megint megered.

— **Little Tich.** Ós-Budavára világhírű vendége 2—3 nap mulva befejezi vendégszerelését, mert eddig az igazgatóság fázadozásai oly irányban, hogy más oldalon vállalt szerződésai alól feloldassék, célhoz nem vezettek. — Az előadások esős időben is megtartatnak.

(x) **A beszélő újság** — nyáron. A *Telefon Hírmondó* igazgatósága a holt szezon alatt is változatlan buzgalommal munkálkodik azon, hogy publikumának a kitűnő hírrelgálat mellett szórakozást is nyújtson. E céljának elérése végett naponta délután 1/4 óraker egy érdekes *tárcát* olvasat fel, 1/2 óráról 7-ig pedig az *Erzsébeti*en játszó *katonazenekar* hangversenyét közvetíti. Este — az operaház zárva lévén — s mivel a művésznők és művészek távolléte miatt házi hangversenyeket sem lehet rendezni, 8 óráról 11 óráig felváltva közvetíti *két cigánybanda* és *egy katonai zenekar* játékát. Ezekkel az intézkedésekkel — úgy hiszik — nagyban hozzájárul a *Hírmondó* ahhoz, hogy azok, akik a nyarat a fővárosban kénytelenek tölteni, kevésbé érezzék a holt ideny unalmát.

A jókedvű statisztikus.

— Jelenet. —

Egy angol statisztikus kiszámította, hogy a világon évenként fogyasztott sör 1 mérföld széles és 3 mérföld hosszú tavat alkotna. 120 millió ember fulladhatna bele, egész Amerika megfürödhethetne benne.

A vén újságíró: Tehát ön a hírlapírói pályát választotta. Mit akar irni?

Az ifju: Szeretnék statisztikát csinálni. Ez mindig imponált nekem. Ugy átszámítani...

A vén: Hja ugy! Ezt ugy hívják nálunk, hogy a *jókedvű statisztikus*. Ilyen már van. Az a mogorva, dühös ur ott a sarokban... az a jókedvű angol statisztikus, akiről annyit olvasott a Különlélek közt. De adhatok tanácsokat én is.

Az ifju: Kérem...

A vén: Például csinál az ember borstatisztikát.

Az ifju: Honnan?

A vén: A fejből. Ha az ember előtt könyv van, az nem kunszt. Az ilyen statisztika csak ugy eszébe jut az embernek, mint a novella. Tehát kezdjék el. Az emberek egy évben megisznak...

Az ifju: Hány litert?

A vén: Kis bohó! Ha literekben dolgoznánk, rögtön rajtacsipnének. Annyit isznak, hogy ha az eső lenne, tízenégy napig, hét óráig és tizenkilenc 1/2 percig esnék.

Az ifju: Honnan tudja?

A vén: Honnan? Sehonnan. Hát mért volna én jókedvű statisztikus, ha ezt valahonnan tudnám. De menjünk tovább. Át kell számítani. A literket méterekké, a kilót literré stb. Abból a bormennyiségből ha csupa papír volna, 4.761,572 irkát lehetne csinálni. Ha vessz változnék, hat és fél Eiffel tornyot lehetne csinálni belőle. Ha csupa pénz volna, négyszázötvenhat egész hat tized bankigazgatót lehetne fizetni vele. Ha... de most maga folytassa, lássam, megértette-e?

Az ifju: Ha... ha a föld Isten kalapja, ugy abból a borból 4.672,346 bokrétát lehet rája illeszteni.

A vén: Pompás! Tovább.

Az ifju: E bormennyiségtől az egész finn-ugor népcsalád berugna, s ha dinamittá változnék, egész Európát föl lehetne vele robbantani.

A vén: Jó. És ha petróleum volna?

Az ifju: A meglevő lámpákba négyezer évig elég volna.

A vén: És ha árvapénz volna?

Az ifju: Hatszázhusz sikkasztó kellene hozzá. Sőt tovább megyek: ha mindez a bor hamisítva volna, a hamisító négyezeröttszáz évig volna érte bezárva. Szóval...

A vén: Szóval ön pompás jókedvű statisztikus. Ezennel fölveszszük. Fizetése tíz forint husz krajcár, megél abból egy bojtár.

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjár nem felelős a szerkesztőség.)

Járványok idején és minden időben semmi sem biztosítja jobban az egészséget, mint a **JÓ ÉS EMÉSZTŐKÉPES GYOMOR, meg a TISZTA IVÓVÍZ.** Kiváló eszköz erre

a mohai „Ágnes” forrás

természetes szénsavdús ásványvíz, mint föl-telentli tisztá, kellemes és olcsó asszall és étrendi savanyvíz: dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak a **biztos övszer fertőző elemek ellen**, de egyszerűs mind serkentőleg hat a **gyomor szervezetre**: emésztőképességét helyreállítja és fokozza, valamint minden **kóros behatástól megóvja.**

Kedvelt borviz.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. cs. és klr. udvari szállító, Budapest, V., Erzsébet-tér 8. sz.

Kapható minden gyógytérben, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

FŐVÁROS.

(*) **Tanító-jelölések.** A közoktatásiügyi bizottság ma délután az *elemi iskolai* 4 igazgatói, 49 osztálytanítói és 45 osztálytanítónői állásra a következő jelölést tette:

az igazgató-tanítói állásra: első helyen: Horváth László, Mönke Béla, Schön József, Velössy Lipót; **második helyen:** Agotai Béla, Hauser Ferenc, Rácz Ödön, Grenzner Antal;

harmadik helyen: Nagy Lajos, Neuhold Ferenc, Farkas Elek, Fökuti Sándor. Az igazgató-tanítói állásra szavazatokat kaptak még: Moussong Géza és Révhegyi Ivan.

A 49 osztálytanítói állásra: első helyen: Csernik Gabor, Szerencse József, Kemény János, Füle János, Havas Mihály, Dobos Béla, Horváth Gyula, Latvén Gyula, Gutvinsky Lipót, Vinyovszky János, Dietz Elek, Bednorik Antal, Iharossy József, Gurka Béla, Seenger Rezsó, Stenz István, Obják Károly, Erdős Géza, Porenka János, Nagy Ede, Szatmári János, Hajós Fülöp, Zerezensky Károly, Kindlovics Pál, Nemeth István, Cherven Géza, Mészök József, Kempf Zoltán, Kurucz Károly, Ember Jenő, Trenkuez János, Simanszky Vilmos, Kollányi Ignác, Baka Bernát, Bartos Gyula, Serr Mihály, Kaprozay Mihály, Révai Adolf, Eller Ferenc, Mátyus Jenő, Vrabély Mihály, Wohlhardt Károly, Zádor Jenő, Somogyi Béla, Bártai János, Glasz Adolf, Lohr Lajos, Kovács Gyula, Hoffer Lajos.

Második helyen: Lutzenbourger József, Kovács Gábor, Stokovszky Matyas, Teleki Lajos, Földes István, Pusztai Károly, Kovács Jakab, Serr Gyula, Kémény Rezsó, Bardi János, Gajdos Antal, Máthé János, Podó Oszkár, Zsedényi Aladár, Shaneschitz László, Osztoics Dániel, Ledniczky Lajos, Dóry Pál, Aga Kornél, Saskó József, Ceillag Dezső, Erös Jenő, Máhai Emil, Egyedi Sándor, Baka Matyas, Keresztes Adolf, Józsa Dániel, Szellő Sándor, Kovács Alajos, Miklós Dénes, Horváth János, Ács Ödön, Arndt István, Müller Rezsó, Kovári Ernő, Vámberi Lipót, Stompai Sándor, Fényes Ferenc, Emberezer János, Langer Géza, Irczing Imre, Mochó Géza, Szántó Samuel, Zsiga Géza, Keleti Adolf, Molnár István, Erdős Ede, Nagy Béla, Dobos János.

Harmadik helyen: Grünfeld Páter, Kardos Samu, Arany Lajos, Ivan Andras, Molnár Gyula, Kaláz Benedek, Vadász Vilmos, Majos István, Rosenberg Vilmos, Duffek József, Lendvay Ferenc, Barton Imre, Hrivnyák János, Ivan János, Takács János, Szöllösi Géza, Hittig Gyula, Dibasz Oszkár, Takács Arnold, Kolombán István, Vörösvary Béla, Végh Gábor, Ujjalussy Andor, Weszler Samu, Mézes János, Nagy Dániel, Szűcs Jenő, Barány Árpád, Cséry József, Halász István, Soós Gergely, Ferenczy József, Rózsa Károly, Bozó József, Embö Gyula, Rózsa Ignác, Sandi Ferenc, Szeretana Nándor, Szűsz Lajos, Soós Adolf, Péteri Gyula, Schöberli Antal, Boschant József, Tallenbüchl Tivadar, Asztalos Gyula, Dallos Sándor, Garami Zsigmond, Pastinszky József, Czumlích István.

A 45 osztálytanítónői állásra. Első helyen: Wezely Aranka, Melléky Gezané, Veimes Valéria, Császár Emilia, Farkas Margit, (Petrus) Gomböcs Irma, Breier Arminné, Virányi (Dükk) Henriette, Lengyei Ilona, Bednárz Mária, Dolesock Mária, Stojanovics Milica, Relkovics Demetria, Horváth Irma, Páncsics Emilia, Vegh Julia, Tóth Adél, Rupp Irén, Péter Anna, Robicsek Olga, Mocsary Viola, Ordógh Angyalika, Veinmann Luiza, Müller Ilona, Dornauer Józsa, Barna Jolán, Buxbaum Irén, Sróbl Margit, Platz Ilona, Hirschler Katica, özvegy Plané-ter Guidoné, Vágner Ilona, Szervánszky Gizella, Kollman Mária, Fleshut Mária, Hahn Irma, Szalkay Elvira, Szabó Gizella, Veisz Vidor Ede, Farkas Olga, Szabó Erzsébet, Pinter Anna, Rakosi Margit, Smitt Ilona, Lakics Olga.

Második helyen: Szilágyi Irma, Kovács Józsa, Léber Emilia, Petrik Olga, Leicut Leopoldina, Rotsok Paula, Virányi Margit, Szabó Gizella, Mener Aranka, Szammer Ilona, Szende Vilma, Fischer Frida, Friedliber Róza, Fischer Alice, Úrai Mária, Sneider Mar-

git, Polák Antónia, Puskásy Erzsébet, Klein Jolán, Horváth Jolán, Szabasziány Amália, Sillingner Szidónia, Soós Elvira, Devescser Irén, Bidermann Erzsébet, Peller Margit, Komjáthy Paula, Jakab Gizella, Fráter Zsófia, Halász Róza, Záborszky Ilona, Polásosek Klótild, Zombory Rózsa, Egyény Jolán, Berényi Valéria, Valdbauer Mária, Nagy Augustza, Löwinger Sarolta, Vogl Irma, Gyurmann Mária, Elmann Anna, Fischer Sarolta, Sriba Emma, Hoffer Ilona, Svare Róza.

Harmadik helyen: Szám Mária, Groschitz Mária, Stammer Jolán, Doby-Jakovits Anna, Pabler Irén, Schneider Ilona, Svoj Erzsébet, Vancsik Irén, Janits Mária, Szemek Mária, Angyal Malvin, Vasek Mária, Fridrich Zelma, Kirikogló Irén, Kóhalmi Irén, Oltai Izabella, Szantankovics Helén, Záborszky Anna, Manó Margit, Schüll Eugenia, Ujlaky Gizella, Straub Irén, Pietraseozky Aranka, Kiss-Koós Margit, Lindner Margit, Popa Mária, Schmidt Ilona Luiza, Janusz Gizella, Boskó Tina, Timkó Blanka, Lénárd Matild, Molnárné Rakosi Zsófia, Zipfing Katalin, Litéráti Gyuláné, Lomor Mária, Vajdits Mária, Mottl Iza, Móré Etelka, Sebestyén Ilona, Meguser Mária, Szakáts Teréz, Lenkey Emma, Hajdu Emilia, Hofekker Anna, Lung Józsa.

A választás hétfőn, június 26-ikán délelőtt lesz a tanácsülésben.

(*) **Adókvetés.** A fővárosi adókvető-bizottságok e hónap 24-ikén (szombaton) a következő új helyrajzszámú házakban összeirt adókötelekre vonatkozó III. osztályu keresetadó-javaslatokat forjáék tárgyalni, ugymint: az I. kerületben a tabáni 10.659 —10.890.; az IV. kerületben az 509—511.; az V. kerületben a) bizottsága a 712.; az V. kerületben b) bizottsága az 1126—1142.; az VI. kerületben a) bizottsága a 3923—3925.; az VI. kerületben b) bizottsága a 3298—3306.; az VII. kerületben a) bizottsága a 4994.; az VII. kerületben b) bizottsága a 4346—52/15. b. c. b. 12. —4347—52/b. c. b. 16.; az VIII. kerületben a) bizottsága az 5830—5837.; az IX. kerületben a 9247—9273.; az X. kerületben a 8631/188—8631/403. házszámig.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Salamith premierje. A *Kisfaludy Színházban* holnap, szombaton lesz a bemutatója a *Sulamith* című keleti operának, amely egyik érdekes alkotása a zenei irodalomnak. A keleti dalmű, amelyről mai színházi rovatunkban a *Kisfaludy Színház* igazgatója, *Kövesy Albert*, érdekes cikkekét ír, egészen új kiállításban és díszletekkel kerül színpadra. Az exotikus darabtól az igazgató nagy sikert remél, ugy hogy a jövő hét egész műsorára kitűzte.

Szabadagolt karmester. *Dienzl Oszkár*, a *Fővárosi Nyári Színház* karnagya megrongált egészségének helyreállítására végezt néhány heti szabadságra Abbáziába utazott. A karmesteri teendőket ez idő alatt *Donáth Lajos*, a Magyar Színház karnagya végzi a budai szinkörben.

Sulamith.

— A *Kisfaludy Színház* keleti operája. —

Budapest, június 23.

Ha valaki a *Kisfaludy Színház* mai színeljűt meglátja, önkénytelenül így fog felkiáltani:

— Opera a *Kisfaludy Színházban*! No ezt — nem nézzük meg!

Öszintén megvallom, erre el vagyok készülve, de biztat az a remény, hogy lesznek olyanok is, akik előadás után azt fogják mondani:

— Ezt érdemes volt megnézni!

Nem az igazgató beszél belőlem, — aki talán anyagi haszonra spekulál, — hanem a fordító, vagy mondjuk rendező, aki a darab szépségein lelkesülve a maga eredetiségében kívánta ezt a fenséges operaszöveget bemutatni a közönségnek. És hozzá az a csodálatosan szép keleti zene, a legősregibb templomi motívumokból, amely jellemzetesen simul a szöveghez, mindmagaannyi kiapadhatlan forrásra a zsidó melódiáknak.

A darab szerzője *Goldfaden Dávid*. Ismeretlen név nálunk, de annál jobban ismerik *Moszkvában*, *Pétervárott*, *Kieuban*, *Lembergben*, *Varsóban*, hol a saját színházában adatta elő saját darabjait, amelyekhez a zenét is maga szerlette.

Többnyire bibliai tárgyú darabokat irt, amelyekre külön társulatot szervezett. Alig van darabja, amely kétszáznál kevesebb előadást ért meg. A többek között a következők darabokat irta: *Ráchel*, zenés melodráma, *Izsák feláldoztatása*, opera, *A boszorkány*, operette, *Babbi Jodemann*, bohózat.

Darabjai közül a *Sulamith* magaslak ki, ugy forma, mint kidolgozás tekintetében. Öngyenis darabjait képekben irta meg. *Izsák feláldoztatása* például Ingyven képből áll. Nagyon természetes, hogy ez a mostani modern színpadi technikának nem felel meg. Ezekon a hiányokon a fordítónak kell segíteni.

A *Goldfaden Dávid* darabjaihoz partitúra vagy zongorakivonat nem kapható. Én magam ugy jutottam *Sulamith* zenéjéhez, hogy három hónap óta keresem, kutatom azokat a helyeket, ahol azok az előadók élnek, akik a *Sulamithban* ezeltől közreműköd-

tek. Mikor vagy 6-8 előadót nagy nehezen felfedeztem, magam köré gyűjtöttem őket, leénekeltem velük az egész operát kottáról-kottára, meghangszereltem, a héber szövegkönyvet lefordítottam, s ma este színré hozom.

Hogy miért próbálkozom a Sulamittal, annak egyszerű a magyarázata.

Tapasztaltam, hogy a közönség szereti a különlegességet egy zenében mint a szindarabokban. Egyik évben a realizmus, másik évben a romantizmusért hevül, majd az orosz, majd a japáni zenéért lelkesül. Én a zsidó irodalmának egy gyöngyszemét hívtam segítségül, hogy ez mennyiben jogosult, azt a mai este, a kritikus urak, és a mindenható közönség fogja eldönteni.

Kövesy Albert.

MŰVÉSZET.

□ **Mannheimer Gusztáv 800 forintja.** Mannheimer Gusztávnak van is, mincson is 800 forintja. Ez a 800 forint nem olyan közönséges 800 forint, mert ezzel a 800 forinttal a főváros tartozik a derék művészeknek. Vagy talán nem is tartozik. Ahogy vesszük. De a főváros, ez a kis Abdera, maga-magának tartoznék azzal, hogy Mannheimer Gusztávnak a 800 forintot kifizesse. A dolog ekként áll:

A főváros 1896. szeptemberben Vilmos német császár Budapestre érkezése előtt több diadalkaput állíttatott fel, amelyeknek tervezését művészekre bízta. Az egyik legszebb diadalkaput, a kerepesi uti Manheimer Gusztáv festőművészt tervezte és pedig — díjtalanul. De a főváros a világról sem akart beleszólni a művész nagylelkűségébe és a szép munkáért önként 800 forintot ajánlott fel a művészeknek. Mannheimer most már kezdte várni a honoráriumot, sőt még ma is várja. Ahányszor megsürgette a dolgot, mindannyiszor azt a választ kapta, hogy még sem adnak neki 800 forintot, de majd más uton kárpótolni fogják. De az abderai urak erről a kárpótlásról is megelégedtek, amiért a művész most per utján akarja követelését behajtani.

Ez a története ennek a fura 800 forintnak.

□ **Petőfi-relikviák.** A Petőfi-Társaság tagjai között mozgalom indult meg Petőfi-ház építésére és az alapösszeg gyűjtésére már ki is adták az íveket. A díszesnek tervezett épületben helyezik el majd Petőfi összes műveit és kiadványait, az összes kritikákat a művekről, a költőre vonatkozó életrajzokat, mindannyit az összes nyelveken, amelyekre lefordították, a költő kéziratát és a Petőfi ábrázoló festményeket, ha nem is eredetiben, de másolatban, rajzokat, fotografiákat és metszvényeket, a szoborműveket részint eredetiben, részint gipszöntvényekben és a Petőfi-relikviákat. A festményeket és szoborműveket a képzőművészeti osztályban helyezik el, a könyvtár pedig a könyveket és kéziratokat tartalmazza. A Petőfi-ház oly nagy lesz, hogy benne a társaság üléseit is tarthatja.

A Petőfi-dombormű bizottsága legutóbbi ülésében elhatározta, hogy az Aradi Zsigmond által készített és kararai márványba formált Petőfi-domborművet a közönséghez intézett felhíváshoz híven a Petőfi-Társaságnak ajándékozza. Minthogy a szobormű vételára nem gyűlt össze, a feloszló bizottság felhatalmazta Fernady Józsefet, a Magyar Földhivatalvezető ügyészét (Kossuth-utca 3.), hogy a szobormű céljaira szánt hazafias adományokat átvegye és a művésznek kiszolgáltatassa.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Gabona-uzsora.** Gyuláról táviratozza levelelőnk, hogy a vérszói gabona-uzsora-ügyben a gyulai törvényszék három napig tartó tárgyalás után mind a tizenhárom vádlottat felmentette. A védő dr. Berényi Armin volt.

§§ **A szobelyi mérgekverők.** Temesvárról telegrafálják: A szobelyi pörben ma leginkább az tűnt fel, hogy majdnem valamennyi tanu visszavonta a vizsgálat során tett vallomását. Különösen Korin ellen nem mernek szólni egy szót sem, még azt sem, hogy hallomásból tudják, hogy mérgekkel kereskedett. Végre az elnök kivezetette Korint a teremből, valahányszor rá vonatkozólag intézett kérdést a tanukhoz. Zimcsárd volt az, aki a pácson mutogatta a mérget és biztatta barátját, hogy mérgezze meg ők is férjeiket. Ezt szemébe mondják ma Urszika és Csorán vádlottak. Urszika így fakad ki:

— Hiába szabadkoztok, mindnyájan megöltétek az uratokat, mint magam is.

A hetedik vádlott, Lifa Potruné esete igen érdekes jelenetekre vezetett. Most ötödöszor van férjénél, alig győzi elcsorolni elhalt férjét, de csak a negyedik férjének. Lifának megmérgezésével vádolják.

Legujabb.

Az új francia kormány programja.

Páris, június 23.

A *Havas-ügynökség* jelenti: Az új kormány ma délután öt órakor tartotta *Loubet* elnöklete alatt az első minisztertanácsot, amelyben általános körvonalakban megállapították azt a *kormány-nyilatkozatot*, melylyel a kormány hétfőn be fog mutatkozni a parlamentnek. A nyilatkozat végleges szövegét a vasárnap délelőtt tartandó minisztertanácson fogják megállapítani. A kormány nyilatkozata rövid lesz és azt fogja mondani, hogy a kormány főleg arra a célra alakult, hogy a köztársasági intézményeket megvédelmezze.

Waldeck-Rousseau miniszterelnök közölte, hogy ma este *körrendeletet* fog intélni a *prefektusokhoz*, melyben köteleességüké teszi, hogy politikai ügyekben a legnagyobb részrehajlatlansággal járjanak el, hogy a közrendet veszélyeztető minden incidenst elnyomjanak és hogy a köztársasági kormányhatalom rendes funkcionálásáról gondoskodjanak.

Gallifet hadügyminiszter kijelentette, hogy a *tábornoki kart* körlevélben fel fogja szólítani, hogy a *hadsereg minden rangfokozatu tagjait figyelmeztessék a fegyelem feltétlen tiszteletére.* A hadügyminiszter javaslatára a minisztertanács elhatározta, hogy állásától elmozdítanak néhány magasabbrangu tisztet, kik a fegyelemmel össze nem egyeztethető manifesztációkat rendeztek.

Loubet elnök elé terjesztették aláírás végett azt a rendeletet, melylyel *Lépine*t *rendőrfőnökké* nevezték ki *Blanc* helyébe, akit államtanácsossá neveztek ki. (*Lépine* tudvalevőleg már volt rendőrfőnök, még pedig a *Dreyfus-pör* tárgyalása idején. Hivatalánál fogva ott volt a tárgyaláson, de még az ítélelhozatal előtt eltávozott. Még ott a tárgyaló teremben mondta, hogy reá a tárgyalás menete azt a benyomást tette, hogy a *Dreyfus* a hadbírság fel fogja menteni. Ezt a nyilatkozatát megismételte a semmitűzőek előtt is.)

Páris, június 23.

Deviüdenek, aki holnapután a *Hoche-ünnep* alkalmából *Versaillesban* hazafi-meetinget rendez, megtiltották, hogy a köztéren beszédet mondjon.

TÁVIRATOK.

London, június 23. Az esti lapok jelentése szerint a *Shropshire-gyalogezrednek* *Portsmouthban* állomásozó 2-ik zászlóalja parancsot kapott, hogy haladéktalanul készen álljon *Délafrikába* való hajózásra. A *Shropshire-gyalogezred* ezredese megcáfolja ezt a jelentést.

Konstantinápoly, június 23. A szultán báró *Calice* osztrák-magyar nagykövetet a szolanlik után kihallgatáson fogadta.

Szocialista forradalom Belgiumban.

Brüsszel, június 23. Arra a hírre, hogy a kormány keresztül akarja erőszakolni a klerikális választási reformot, a szocialista párt vezetője kimondotta az általános munkástrájkot és elhatározta, hogy forradalmi mozgalom indít. A mozgalom élén harminchárom képviselő áll. A kormány megtett minden óvintézkedést. A helyőrséget szaporították, a gárdaesapatokat és a rendőrséget konszignálták. A helyzet fenyegető.

A botrányfészekből.

Bécs, június 23. A városházán viharos ülés volt. Liberális részről azt indítványozták, hogy a városi tanács irjon fel a kormányhoz a választási reform és az új községi statutum jóváhagyása és császári megerősítése ellen. *Lueger* az indítvány kihozta a sodrából és egymásután rendreutasította a szabalyvüparti szónokokat, többtől a szót is megvonta, ami a keresztény szocialistáknak és a karzat közönségének nagyon tetszett. Meg is tapsolták érte *Lueger*et, aki erre még jobban belemelegedett és a szocialdemokratáknak odakiáltotta:

— Csöcsellé! *Himpeller*sereg!

A keresztényszocialisták és a karzatot elhelyezett antisemita percekig tapsoltak *Lueger*nek.

Steiner és *Gessmann* ryalázkodásai annyira fel-

ingerelték a liberális városatyákat, hogy nem engedték őket szóhoz jutni.

Az indítványt a többség elvetette, ellenben elfogadta *Lueger* javaslatát, hogy irjon fel a város a kormányhoz a választási reform és az új statutum megerősítése érdekében.

A napirend megállapítása körül megint éles szóharc támadt. A keresztény szocialisták szidták a liberálisokat, mire a kisebbség tüntetőleg kivonult. Az antisemiták és a karzatok közönsége utánuk kiabálta:

— Pfüj zsidók! Pusztuljatok ki, rongynép! Így végződött az ülés.

Felsőszécsény és a belga képviselőházban.

Brüsszel, június 23. A képviselőházban ma viharos jelenetek voltak, amikor azt az indítványt tárgyalták, hogy a választási törvényt a július 5-iki ülés napirendjére tűzzék ki.

Vandervelde szocialista kijelentette, hogy a törvény arcátlan.

Smeets szocialista azt mondta, hogy a királyi bünrészes a miniszteriumnak.

Az elnök felszólította a szónokot, hogy tartsa tisztelőben a király személyét.

Demblon szocialista közbekiáltotta: *Tiszteletni kell, ami tiszteletreméltó.*

Vandervelde a királyra tett megjegyzéseért rendreutasították.

Demblon kijelenti: Nem hittük, hogy ezt a botrányos törvényt be fogják nyújtani. Nincs joguk ily törvényt előterjeszteni. Evvel kigunyolják az alkotmányt. A kormányhoz fordulva így szól a szónok: Önök lázadók! A kormány-nak vissza kell vonnia a javaslatot.

Lorand haladóparti szintén tiltakozik a javaslat ellen. Minthogy a tárgyalás határnapja feletti szavazásnál a baloldal elhagyta a termet, a képviselőház határozatképtelenné vált. Az ülést erre berekesztették.

A békekonferencia.

Hága, június 23. A békekonferencia első bizottsága ma teljes ülést tartott, amelyen *Soltik* gróf korvett-kapitány, osztrák-magyar szakmegbízott jelentését tárgyalták. Az az indítvány, hogy a bizottság mondja ki a tengeralatti torpedók, buvárnaszádok és sarkantyus hajók használatának eltiltását, nem talált egyhangú hozzájárulásra. Ezután a bizottság áttért *Muraviev* gróf körlevelenek első pontjaira, melyek oly nemzetközi megegyezés kérdését tárgyalják, mely szerint a szárazföldi és tengeri haderő tényleges létszáma bizonyos határidőn belül fel ne emelkedik. E tárgyan *Jilinski* ezredes és *Scheine* fragett-kapitány orosz megbízottak, terjesztettek elő indítványokat. A bizottság hétfőre halasztotta az ülést.

Szibéria.

Fétevár, június 23. A szibériai deportáció megszűntetésére szolgáló intézkedések végett kiküldött bizottság elnöke a *Journal de St. Pétersbourgban* tőlhívat tesz közzé, amelyben felszólít mindenkit a belsőföldön és külföldön egyaránt, hogy erre a kérdésre vonatkozó tapasztalásait közölje a pétevári fogházak igazgatóságával.

A számai béke.

Washington, június 23. *Tripp* számai bizottság egyik hivatalos távirata megerősíti a Reuter-ügynökség tegnapi ápiai jelentését. A külügyi hivatal meg van elégedve a bizottság programjával, de nem tartja véglegesnek, hanem úgy vélekedik, hogy a programot a hatalmaknak jóvá kell hagyniok. A királyi méltóság megszüntetését kétségtelenül jóvá hagyják a hatalmak, ha bizonyosságot szereznek róla, hogy olyan kormányzót fognak választani, aki garanciát nyújt arra, hogy a lakossággal szemben pártatlan lesz.

Gyilkosság az utcán.

Szofia, június 23. Tegnapi nyílt utcán meggyilkolták a szobránje elnökségének egyik alantas hivatalnokát. A gyilkosok állítólag szocialisták.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, június 23. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négy százalékos magyar aranyáradék —. Magyar koronárjadék —. Osztrák hitelrészvény 221.—. Osztrák-magyar államvasut 146.25. Déli vasut 30.40. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz 216.20. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, június 23. Árfolyamok májusra. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 221.30. Osztrák-magyar államvasut 146.—. Déli vasut 30.20. Osztrák arany —. Oslaz járadék 94.85. Laura-kohó 269.60. Harpeni 208.80. Discont 196.—. Alpesi —. Bécsi bankgyűléslet —. Nyugodt.

New York, június 23. *Liszt* helyben 2.85. *Buza* júliusra 81.2/3, szeptemberre 81.2/3, decemberre 83.—. *Tengeri* júliusra 39.4/8.

Chicago, június 23. *Buza* júliusra 74.1/8. *Tengeri* júliusra 34.2/8.

KÜLÖNFÉLEK

Az üdvösség . . .

Az üdvösség se kell szívemnek,
Ha az üdvösség nem te vagy!
De a pokol minden tüznél
Több kínba dobhat egy szavát.

Te vagy az élet. Bizva benned,
A lelkem úgy szeret, remél!
Ne engedő, hogy úgy vesszessék el, mint
A fáról letépett levél!

Dura Máté.

+ Goethe szétszédése. Különös vadvirágokat hajt ma már az a tudománynak csufolt erőszakoskodás, amely minden nagyságot rendellenességre és lelki nyavalyákra akar visszavezetni. Valami dr. Ladger nevű ur, most, hogy Goethe százötvenedik születésnapjának évfordulóját akarják megünnepelni, csodálatos nagyképséggel bizonyítja, hogy mindaz, amit száz esztendő óta mézédés költészetnek tartott a világ, nem más, mint egy bomlott agyu, terhelt ember szellemének a szüleménye. A világ-bontó érvek közül nagyon fontosak a következők: Goethe nagyatyja nagyképsésködő külön volt, Kornélia pedig, a nagy költő huga, eszelős. Az is halomra dönt minden eddigi Goethe-imádatot, hogy a költő nyolcvan esztendő alatt tizenhárom volt Karlsbadban, háromszor Marienbadban, kétszer Teplitzben és Karlsbadban. Az meg, hogy Pymontban és Franzensbadban is nyaralt — feltétlenül gyanus. Aztán az se felejtendő el valahogyan, hogy egyszer vért hányt, egyszer meg pláne hashártyagyulladásban betegedett meg. Azonkívül már gyerekkorában elégedetlen volt a sorsával, tulérzékenységével kinozta iakolatársait. Erőt vett rajta a Werther-láz s öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott. A tea felizgatta, dohányozni sosem szokott volt, a sok sör pedig nyomta az agyvelejét. Aztán nem ideges bolond-e az is, aki olyan bolond mód beleszeret Itáliába? Ladger ur tovább is folytatja érveinek felsorolását, de Ladger urról százötven évvel a születése után aligha fogja valaki kutatni, hogy micsoda rendellenességek és lelki nyavalyák bántották életé során.

+ Angol drámaírók jövedelme. Az már régi dolog, hogy az irodalomnak egy ága se jövedelmez oly szépen, mint a színművészet. Példa erre a következő statisztika is. Ha Angliában valakinek kétszázszor adták a darabját, bizton számíthat 50—60.000 forint évi jövedelmre. G. R. Simsnek két darabja évenként 35.000 forintot jövedelmez. Drámaírói pályáján eddig már öt milliót keresett. Sullivan, a Mikádó zenéjének szerzője, szövegírójával együtt 75 milliónyi vagyont gyűjtött. Thompsonnak Régi házak című darabja tizenkét éven keresztül évi két milliót juttatott. Végül Barrie, a Kis miniszter szerzője ta-

valy hatvanezer forint tantiémet kapott. Érdekes, hogy Sidney Jones, a Gésák szerzője, csupán Budapestről kilencezer forintot kapott a darabjéért. Képzhetni, mekkora a jövedelme, ha elgondoljuk, hogy a Gésákat az öt világrész minden nagyobb városában adják.

+ Zola a regényről. Száműzetésében Zola tudvalevőleg négy könyvből álló regényciklust kezdett meg a Surrey grófságban Angolországban, s a ciklus első része a Termékenység, amely mostan jelenik meg. Azután következnek majd a Munka, az Igazság és Igazságosság. Ez alkalmából Vízetly Ernő, Zola barátja és fordítója az Evening Newsben elmondja egy vele folytatott beszélgetését. Zola többek között a következő érdekes dolgokat mondotta arról, hogy miért választotta az elbesszélőformát eszméinek a terjesztésére:

— Regényeimet mindig magasabb célból írtam, s nemcsak azért, hogy szórakoztassak. A regényről, mint a gondolatok kifejezésének egyik eszközéről nagy a véleményem s azért választottam ezt a formát, hogy elmondjam a világnak azt, amit a szociális, tudományos és lélektani kérdésekről kívánok közölni, amelyek a gondolkodó embereknek foglalkoztatják. Tehettem volna ezt más formában is, de a regény legujjabb fölemelkedett már arról a helyről, amelyet az utolsó században a szépirodalom asztalán elfoglalt. Akkor nagyon szerény helyen húzódtot meg a mese és az idill között, ma azonban mindent magába foglalhat és mert ez meggyőződésem, azért vagyok én regényíró. Meggyőződésem szerint a világ gondolkodásához bizonyos adalékokat kell csatolnom bizonyos kérdésekről s erre legjobb formának tartottam a regényt.

+ A reklám multja. A reklám nem új dolog már a klasszikus korban is virult a reklám, sőt még a mainál is élelmesebben csinálták. Pompeji és Herkulanum romjainak ásatásánál egész falakat találtak, amelyek reklámcélokra szolgáltak. Egyik hirdetésben egy modern és teljes komforttal berendezett fürdőt ajánlottak a közönség figyelmébe. Megállapították azt is, hogy minden háznak egy oldalfalát hirdetések kifüggesztésére használták. Sőt Plinius költőket is emleget, akik munkáiknak nagy elterjedését a kitűnő reklámozásnak köszönhették. A reklám kifejezés a clamare (kiáltani) szóból ered. Megírták, hogy az utcákon feltűnően öltözött fiatal urak rémesen ordítva dicsőítették egyik-másik kereskedő cikkeit. A rikkancosok különösen a középkorban szerepeltek és némely városban különös szabádmak mellett folytatták mesterségüket. Találtak egyebek közt egy királyi rendeletet, amelylyel VII. Lajos megengedi Berry városának, hogy tizenkét városi rikkancost szerződtessen. A hírlapi reklámozás újabb eredetű. A XVII. század elején megjelent amsterdami újság a legelső, amely hirdetésekét közölte. A mi századunkban kezdődött a művészetnek reklámcélokra való felhasználása. Ma már kiváló művészek festik

a különböző reklámlaplátokat. Fred Walkerről beszélük, hogy fürdőző nőket ábrázoló képét, amely egy szappangyár számára készült, egy amerikai nábob tizezer fontért vásárolta meg, de kikötötte, hogy a reprodukciókat nem szabad reklámcélokra használni.

+ Cselédválság Dél-Afrikában. A rabszolgák felszabadítása óta Dél-Afrikában is nagy a cselédválság. Nem azért, mintha a fekete leányzók gögüsek volnának és nem akarnának szolgálatba állani, hanem azért, mert bizony ők buták, lusták és falánkak, a fekete fickók pedig, akiknek inasi és szolgálai szerepet juttatott a sorsuk, furfangosak, szemtelének és roppant szeretnek lopni. A cselédműzériákon odalent Dél-Afrikában tehát behozattal próbálnak segíteni magukon a háziasszonyok. Rendesen Németországból, Hollandiából és Angolországból hoznak maguknak cselédet, de legjobban szeretik a németeket. Azok hazulról hozzá vannak szokva a súlyosabb munkához és a kisebb igényekhez. Még a legdurvább munkára is vállalkoznak, amit az angolok nem hajlandók éppen megtenni, azoknak kis kuktákra van szükségük. De hát semmi se tökéletes a világon, a német cselédnek is van hibájuk. De ez a hiba azután olyan nagy, hogy minden érényűket ellensúlyozza a háziasszonyok szemében. Tudniillik ők férjhez mennek. Minthogy pedig ilyen esetben Dél-Afrikában a cselédnek kötelezettsége megszűnik, sokszor még a drága utiköltségek is kárba vész.

— Három esztendő óta minden tavasszal hozatok magamnak cselédet Németországból — panasolja egy urhölgy — s mindig ugyanazt a szomorú tapasztalatot tettem. A hajón a lányok beleszerettek valakibe, a vasuton eljegyezték magukat s alig voltak nálam egy hónapig, már férjhez is mentek.

A Háziasszonyok Klubja Johannesburgnak a tanácshoz fordult segítségért, hozzon rendeletet ez ellen az állapot ellen, tiltsa el az importált cselédnek, hogy addig ne menjenek férjhez, amíg legalább egy esztendőt nem töltöttek szolgálatban. De hol van az a tanács, amely megtilthatná akár a cselédszivnek is, hogy ne nyilják, ha jó a szép kikelet?

+ Tengeri alagutak. Ugy látszik, ez a század végéig kedvező vállalkozása. Az Angolország és Írország között való tengeri alagut dolgában a minap Londonban, a parlament helyiségeiben nagy gyűlést tartottak, amelyen megvitatták a tervet technikai és pénzügyi szempontból. A gyűlésen jelen volt három volt ir alkirály is, akik szintén melegen támogatták a tervet. Az alagut Anglia földjén, Portobellónál kezdődne és a Magee szigetig, az Antrim grófságban, a tenger alatt haladna. A két hely között a távolság huszonnégy angol mérföld (36½ kilométer), de arra számítanak, hogy az alagutnak harmincegy angol mérföld hosszúnak kell majd lennie. A tenger a két hely között majdnem mindenütt átlag százhetven méter mély s az alagut építésé az állás millió forintba kerülne. Ehhez hozzájárul husz millió kamat, mert

SZEZON.

Ezer egy forint.

— Egy fürdővendég levelei. —

I.

Előhang.

Felső-Árnyas, június 22.

Légy üdvözölve büszke város,
S te, borsos főztü Kis-Pipa,
Köszönt egy ösmerős, ki már most
Soká nem jár a Hangliba!

A mindig hűs Márványenyasszony
Tán sír a hű vendég után,
S ki tudja, hány búbjós asszony
Fürkész utánam Ós-Budán!

Mulatnak-é a jó barátok
Megemlékezve néha rám? —
Oh hányszor gondolok tirátok
A gyógyház árult udvarán!

Ti éltek! Mig én itt a bársony
Füvön sütkérezvén hason,
Sülök mint marhahus a nyáron
S fürdőzők Felső-Árnyason.

Ti köztetek, magyar Peturok,
A rosszkedv nyáron át örök,
Buták a Svábhegyen a jourok
És untatók a szinkörök!

A mesterek az unalomban
Ha itt tölt'nének egy napot

Nem színdának tovább e honban
Se színházat, se hírlapot!

Két hegy között óriási katlan
És benn egy tenger unalom,
Utánöz — és le-írhatatlan,
Míról jelenleg szól dalom.

Unalmilag Kant volna vertes,
Legyőz minden ember fiát;
Legyőz akár száz pályanyertes
Jambusban írt tragédiát.

Szóval m'ért koptassam hiába
Tovább Kuhn Károly-tollamat,
Soknak elalszik itt a lába
A leghosszabb séták alatt!

Igen! Az olvasó ne szidja
E gyengéd túlzásért dalom,
De Felső Árnyas azt tanítja,
Hogy mindent bír az unalom!

S ha kérditek, derék barátok,
Ki mert aján'ni ily helyet;
Az orvosom, — fejére átok! —
Walsin lesz doktor Schwartz helyett!

Walsin! Mert ő még tisztá jellem,
Idézett ur mellett, a ki
Árnyast, megaukultálva mellem,
Mint végszükséget mondta ki.

De arról, hogy ez ur mily álnok,
S hogy észjárása mily ravasz,
Egész külön szakaszt csinállok,
Aztán a publikum — szavaz!

Csak megkövetném olvasóim
S a többi tisztelt címeiket.

Nem bánom most, ha rossz, ha jó rim,
Csak gyűjtök gyilkos rimeket!

S e gyilkos kedvre hogyha rávall
E dal, természetes nagyon,
Versemnek miudegyik sorával
Egy percemet ütvén agyon!

II.

A panama.

Nemrégiben, hogy látni kezdtem,
Hogy tél helyére nyár oson,
Egy reggelen, — tán sejtve veszttem, —
Meglátogattam orvosom.

Sajnos, midőn hozzá belépek,
Hállom, hogy más beszél velem; —
Figyelmemet tehát a képek
Kötötték néhány percere le.

Majd a tükörben arcom éle;
— Ámbátor nem vagyok hiú —
Mig jött a doktor végre, s véle
Egy rőtszakállu férfú.

Ő távozott és én beléptem,
S kitűnt, hogy korjaim nagyok,
Szerencse, hogy ma jöttem éppen,
Mert holnap már halott vagyok,

Ha nem jövök! Mert bár nem érzem,
A baj mellem s szívembe szúr
S belül titokba' már ma vérzem! . . .
Igy szóllott ő, a doktor úr.

Magam hogy eddig nem kíméltem,
Most élhetek vizes vason:

körülbelül tíz esztendeig tartana, amíg az alagut elkészül. Forster, aki a gyűlésen elnökölt, kifejtette, hogy az alagutat már politikai fontossága miatt is meg kellene csinálni, nem is számítva azt, hogy a pénzügyi eredmény is valószínűleg nagyon kielégítő lesz. A mérnökök, akiknek véleményét megkérdezték, csak abban látnak nehézséget, hogy hogyan lehet majd az ötven kilométernél hosszabb tenger alatti alagutat szellőztetni. A gyűlés végén egy bizottságot választottak, amely a kincstár első lordjával megállapítsa a terv részleteit.

† **Paderowsky alibije.** Paderowsky nem nyírat le a haját, tehát nem házasodott meg. Legalább angol babona szerint ahhoz, hogy valaki megházasodjék, okvetlenül szükséges, hogy levágja a haját. És egy angol újságíró kérdésére Görllitz Hugó, a híres zongoraművésznek jó barátja azt jelentette ki, hogy Paderowsky nem vált meg a hajától, sőt még azt is mondotta, hogy május 31-én, vagyis azon a napon, amikor Paderowsky állítólag megnősült Varóban, más helyen volt vele. A művész alibije tehát világos, s így senkinek sem volna oka gyanúsítani, hogy már nem legyenyember, ha ez a jó baráti körből jött denenti nem volna egy kissé aggályos. Lehet, hogy most már nemcsak primadonnák titkolják el azt, hogy a házaset szent kötelékébe léptek, hogy továbbra is osztatlanul megőrizték a közönség imádatát, lehet, hogy némely művész is varázsa titkának egy részét abban érzi, hogy nem köztölte le magát egyetlen egy nőböz. Talán így gondolkozik Paderowsky is és azért talán mégis csak lenyíratja a haját május 31-ikén. Mindenesre házasságának ügye ezek után még mindig titokzatos.

† **Csirkeápoló macska.** Egy német faluban él Morgo, a kandur. Békés agglégény, aki családtalanul éli ugyan le napjait, de idealista. Mint ilyen, élete főfeladatának tekinti, hogy idegen népség csemétéinek legyen védője, ápolója, elárult csirkeknél akarja elveszteni anyjukat pótolni. Főnyalábolja a csipogó csirkeket s még azért sem haragszik, ha megkarmolják az orrát. Óraszámra élül a morózus agglégény az idegen család puha fészékében és testével melengeti a kis árvékat.

† **A büntettek statisztikája.** Az olasz statisztikai hivatal a napokban könyvet adott ki a büntettekről. A vaskos kötet külön fejezetekben tárgyalja a különféle büntetteket. A Lopás című fejezetből kiténik, hogy a büntetteknek ebben az ágában Németország viszi el a pálmát, 222 elítélttel 100.000 lakos között; ezután jön Olaszország 154-gyel, Angolország 147, Belgium 128-cal, Franciaország 112-vel, Magyarország 77-tel, Ausztria 60-nal, Spanyolország 56-tal. A többi államokban olyan keveset lopnak, hogy igazán nem érdemes őket felemlíteni. Gyilkosság dolgában már Spanyolország az elsőség. Magas rekordját csak Olaszország közelíti meg, Franciaország és

Németország nagyon mögöttük maradnak. A szemérem ellen való vétség kategóriájában első helyen van Belgium 15-11-dal 100.000 között, utána következik Németország 14-03-dal, Franciaország 9-77-dal, Ausztria 9-18-dal, Magyarország 6-52-dal, Olaszország 3-78-dal és végül a szemérmes Albion, Angolország 1-70-dal. A lelkiismeretes munkából még az is látni való, hogy a bűnösök száma minden országban, évről-évre növekszik.

† **A tüdő és a nikotin.** Feltűnő dolog, hogy a dohány élvezete aránylag milyen ártalmatlan. Ha azt a nikotin mennyiségét, amely egy középnyag-ságu szivarban van, nem füstalokban szívók be, okvetlenül kényelmetlenül éreznék magunk. Hogy ez a szivarzás alkalmával nem történik, csakis abból magyarázható, hogy a máj, az epe s a vesehártály nagyban ellentállnak a mérges anyagoknak. A tüdő amelyet a szivaros embert leginkább foglalkoztat, szintén nagy mértékben áll ellent a nikotinnak. Ezt a tényt Roger, a párisi orvosi kar tanára igazolta be. Roger ugyanis nyulakat ojtott be, még pedig azoknak olyan ereit, amelyek a tüdőhöz vezetnek. Kitűnt, hogy a nikotin ereje jóval meggyengült, amikor már keresztül járta a tüdőt. A pipás emberek tehát ne igen féljenek attól, hogy a tüdejük sínyli meg a dohányzást.

† **Gyorsvonatok versenye.** Csikagó és Omana között az állam gyorspostát akart berendezni, s erre a célta 750.000 dollár szubvenciót ígért a vasuti társaságnak, amely a postát elvállalja. A szubvencióért két társaság versenyzett s hogy a döntés igazságos legyen, egy héten át versenyeket tartottak a négy száz kilencvenkét mérföldnyi távolságra. A szubvenciót annak a társaságnak ígérték, amely a postát leggyorsabban és legbiztosabban szállítja Omanába. A társaságok a legkitűnőbb lokomotivokat és kocsiakat vették elő s bámulatos gyorsaságot értek el. Az állomásokon pontosan följegyezték a rekordokat. *A vonatok gyorsasága sohasem volt kevesebb hetvenhárom kilométernél óránként, de néhol száznyolcvanhat kilométernyi gyorsaságot is elértek.* Végül a Burlington-Compagnie maradt győztes. Az amerikai lapok nagy meglepődéssel konstatálják, hogy bár örült gyorsasággal mentek, a vonatokat még sem érte semmi baleset. Persze nagy fogadások történtek az egyik vagy másik fél győzelmére s a vasutak mellett levő városokban a lapok külön kiadásban adtak hírt a versenyről.

† **Képek a jelenből.**
A vendéglóban:
— Pincér, fizetél!
— Pa'uccsajon kérem!
— Volt három dekagramm ólomeukrom, három dekagramm kőem, két dekagramm egyéb vegyi anyagom, kilencvenkét dekagramm vizem, összesen egy liter borom.
A ganyon:
— Nos Mari, meg vagy elégedve az új lelyeddel?

— Na, tudod, ezt most még nem mondhatom meg, az első napokban az uraságok mindig olyan szeretetreméltóak.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

† **Az utolsó-prolongáció.** Az utolsó ellátás tegnap vette kezdetét. Az utolsó napok politikai eseményei következtében az igények jelentékenyen apadtak és az ellátás nagyon könnyű volt. A prolongációs kamatláb a kulisszban 5¹/₂, a bankoknál 5¹/₂ százalék. Berlinben az utolsó-kamatláb 5¹/₂ százalékról 5¹/₂ százalékra esett.

† **A gazdaszövetség Hegedüs Sándornál.** A mai reggeli lapok nem költözték helyesesen azt a választ, amelyet Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter a magyar gazdaszövetség tegnap nála járt küldöttségének a Dalmáciába nagy mennyiségben bevitt vámentes gabona ügyében adott. A miniszter nem azt mondta, hogy ebben az ügyben már intézkedett és kérdést intézett már az osztrák kormányhoz, hanem azt mondta, hogy az ügyről van már tudomása és erre vonatkozólag anyagot is gyűjt, de arra kérte a küldöttség tagjait is, hogy ők is gyűjtsék a kellő adatokat és bocssák ezeket annak idején rendelkezésére, hogy abba a helyzetbe jusson, hogy a kellő lépések iránt határozhasson.

† **A cukorkontingens.** A cukorfinomítók bizottsága június hónapra a kontingens 2 százalékát bocssította eladásra és megadóztatásra.

† **Szövetkezetek alakítása Nyitra megyében.** A Nyitrai Megyei Gazdasági Egyesület újabb három szövetkezetet létesített, és pedig egy hitelszövetkezetet Nyitra-Szucsányban, ugyanott egy fogyasztási szövetkezetet és egy fogyasztási szövetkezetet Korocon.

† **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Waschek Károly kereskedő Mistek, Mandelbaum Malke kereskedő Krakkó, Mayer József esernyőkereskedő Prága, Kohn Jakab ruhakereskedő Bécs, Drakosch József cipőkereskedő Pola, Frimn Jakab szaló Bécs, Bornhard Róbert vegyeskereskedő Heiligenblut, Mayer és Bruck vasbútokereskedő Budapest (Károly-kürt 4.), Domány Antal kereskedő Gyöngyös, Slaby Antal Bécs.

† **Szesszárak.** A kontingens nyersszesz ára Budapesten 17.— forint pénzben, 17.25 forint áruban. Bécsben a nyersszesz ára 18.40 forint pénzben, 18.60 forint áruban.

† **A budapesti marhavásár.** A június 20-ikére, csütörtökre kitűzött marhavásárt a Péter és Pál-ünnep miatt egy nappal előbb, szerdán fogják megtartani.

† **Borjuvasár.** (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvény-társaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borju 910 darab, leölt borju — darab, növendékmárha 16 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Árjegyzések: Belföldi élő borju 30 — 37 krtól 38 — 44 krajcárig, kivételesen — krajcárig, elsőrendű — krajcárig, növendék márha 20 — 25 kr. Élő bárány — forintig páronként. Da-cára a kis felhajtásnak, a vásár élénk volt.

reteten kívül, semmi jelét nem tapasztalta még nála valami más fajta szeretetnek?

— Ó, arra még csak gondolni sem merek! — felelte Nolenné, kezét idegesen összekulcsolva — olyan könnyen tévedhet egy leány, s rá nézve végtelenség válnék a tévedés.

— Azt hiszem, eléd esse van ahhoz, hogy komoly tévedésbe ne essék — mondotta a bíró — és úgy gondolom, hogy önző okosság nem fogja őt visszatartani, ha olyan férfit szeret majd meg, aki méltó hozzá. De azt akartam kérdezni — folytatta, hangjában leplezett aggodással — vajjon nem tudja-e talán... nincs-e önnel valami oka arra a föltevésre, hogy már talált valakit, akit mindenki másnál különbnek tart.

— Sohasem gondoltam erre. Soha eszembe se jutott — mondotta Nolenné aggodalmasan, miközben tágra nyílt szemmel meredt a bíróra. — Erre a lehetőségre pedig nagyon is kell már számítani, Paula korához mérten érett és egyike New York legszebb leányainak. Ön sokszor viszi társaságba, nem lehetetlen hát, hogy bámulói akadtak.

— Igen, igen, önnel igaza van. Most, hogy ön beszél erről, belátom, hogy megeshetett ilyesmi. De ő még senkiről sem beszélt nekem s bizonyos vagyok benne afelől, hogy szólt volna, ha...

A bíró itt közbe szólott:
— Ne nagyon bizakodjék ebben; az olyan egészséges, tiszta lelkű leány, mint amilyen Paula, nem igen jut mindjárt arra a tudatra, hogy szerelmes. Ez megeshetik, még mielőtt maga is tudná, s csakis imádójának a vallomása ébresztheti fel a valóságra. Addig nem számíthat arra, hogy szóljon önnel, akkor pedig már elhatározta magát, s a megbeszélés már késő lesz.

— De hát tanácsolná nekem, hogy megkérdezzem? Nem kelthetné az benne olyan gondolatokat, amelyekre nem jött volna rá különben?
— Ez nem lehetetlen. De hát miért ne

REGÉNY.

A más büne

(3) — Amerikai detektívregény. —

Írta: JULIAN HAWTHORNE.

MÁSODIK FEJEZET.

A kérő.

Nolenné, akinek arcán töprengő, méla szomorúság ült, leánya nevének az említésére megélnékült s várakozással nézett a bíróra.

— Paula most tizenyolc esztendő — jegyezte meg a bíró. — Ha rá gondolok, szinte lehetetlennek tetszik ez nekem, pedig ugy van! Visszaemlékszem rá, mint kis gyermekre, akit én a karjaiban tartott s úgy érzem, mintha azóta nem sokat változtam volna; Paula most már nő és sokkal erősebb jellemű, mint némely asszony, aki kétszerte idősebb nála! Milyen csudákat teremt az idő!

— A legjobb leány a világon! — mondotta az anya gyöngéden.

— Nagy készséggel ismerem ezt el magam is — felelte a bíró.

— Olyan erős, olyan okos, olyan hűséges és egyenes lelkű! folytatta Nolenné — és semmi hüvösség, semmi kellemetlenség nincs benne. Ha érzéseit fölkeltek, csupa tűz, csupa láng. Bizonyos vagyok benne, hogy senki még úgy nem szerette még a testvérét és anyját, mint ő Percy-t és engem.

— Elbisszem. És a gyermeki és testvári sze-

S két hónapig, ha kedves éltem, Pihenjek Felső-Arnyason!

Tengernyi pénzt kölcsönbe kértem, Hogy átnyaraljam a nyarat;
S pénzemből hogy Arnyasra értem, Ezermegegy forint maradt.

És ezzel, minthogy még az óra Nem járt csupán csak dél felé, Felmentem néhány drága szóra A fürdőorvos úr elé.

S míg egy tükörbe nézegettem Magam, (bár nem vagyok hiú) Egyszerre csak feltűnt megettem: A rói szakállú férfiu!

És most mindenki nézi végre Schwarz doktor úrnak gyógytanát, Két tudós orvos hozta létre A leggaládabb panamát!

És én most Arnyason bezárva Ástom át a szép nyarat, Itt élek, mint magányos árva, Amíg zsebembe pénz marad!

S mint egykor Seherzáda tette, Megírom, míg az éj setét, Ezermegegy forint felette Búbánatos történetét.

S am'ért egy telt zsebet kímélt, Majd lát rá doktor úr hatást, Csak otvassa, ha ez ma tetszett, A holnap esti — folytatást!

Latako Andor.

Budapesti sertes-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertes-konzumvásár árjegyzése 1899. junius 22-én. Készlet 165 darab. Erkezett 1045 darab. Összesen: 1610 darab. Eladott 776 darab. Maradt 834 darab. Napj árak: 120-160 kgr. sulyban 43-44 krajcárig, 220-280 kgr. sulyban 42-44 krajcárig, 320-380 kgr. sulyban 41-44 krig. Öreg nehéz páronkint 400-560 kilos 40-41 krajcárig. Malacok -30 krajcárig fölönkint. A vásár hangulata lanyha volt.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, junius 23.

A buzaüzletben csendes forgalom mellett 17.000 métermáza került eladásra változatlan áron. Egyéb gabonaművekből a forgalom csekély volt és az árak nem változtak.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 300 mm. 81 k. 10 frt 50 kr, 100 mm. 80-5 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 80 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 79-5 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 80 k. 10 frt 35 kr, 100 mm. 79-5 k. 10 frt 35 kr, 200 mm. 80 k. 10 forint 30 kr, 200 mm. 80-5 k. 10 frt 30 kr, 100 mm. 80 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 79-8 k. 10 frt 45 kr, 100 mm. 79-5 k. 10 frt 15 kr, 300 mm. 78-5 k. 10 frt 15 kr, 200 mm. 78-7 k. 10 frt 20 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 35 kr, 100 mm. 78 k. 10 frt 40 kr, 200 mm. 77 k. 10 frt 40 kr, 100 mm. 77-5 k. 10 frt 25 kr, 109 mm. 71-8 k. 8 frt 75 kr.

Fehérmegyei: 100 mm. 78 k. 10 frt 35 kr. Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 10 frt 20 kr, 350 mm. 78-5 k. 10 frt 30 kr, 1000 mm. 79 k. 10 frt 30 kr, 100 mm. 79 k. 10 frt 20 kr, 1300 mm. 78-5 k. 10 frt 17 1/2 kr, 100 mm. 78 k. 10 forint 20 kr, 200 mm. 77 k. 10 frt 05 kr, 100 mm. 77 k. 10 forint 20 kr, 100 mm. 77 k. 10 frt 10 kr, 100 mm. 76-5 k. 10 frt 15 kr, 100 mm. 75-5 k. 10 frt 15 kr.

Felső-magyarvidéki: 200 mm. 79 k. 10 frt 10 kr, 200 mm. 77-5 k. 10 frt 15 kr, 200 mm. 76 k. 9 frt 95 kr. Dunavideki: 1900 mm. 76 k. 10 frt 02 1/2 kr, 3440 mm. 74-4 k. 9 frt 95 kr. Bácskai: 100 mm. 76 k. 10 frt 25 kr, 100 mm. 76 k. 10 frt 15 kr, 150 mm. 71-5 k. 9 frt 50 kr. Bánáti: 2160 mm. 75-6 k. 10 frt. Szerbiai: 800 mm. 77 k. 9 frt. Németországi: 700 mm. 79 k. 8 frt 25 krajcár.

Mind 3 hónapra. Zab: 200 mm. 5 frt 70 kr. Rozs: 100 mm. 7 frt 25 kr. Kézpénzfizetés mellett. A készrú hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint, kézpénzben 100 kilogrammonkint - A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with 4 columns: Item (e.g., búza, tiszavideki, posztvideki), Quantity, Price 1, Price 2. Lists various grain types and their market prices.

Table with 4 columns: Item (e.g., Rozs, Árpa, Zab), Quantity, Price 1, Price 2. Lists grain prices and other market items.

A határidőfuzlet folyamán a következő kötések történtek: Buza októberre 9.55-9.59-9.62-9.60-9.53, Rozs októberre 7.56-7.68-7.59, Zab októberre 5.82-5.80, Tengeri júliusra 4.64-4.61-4.63, Tengeri augusztusra 4.74-4.72, Tengeri májusra 1900. 4.87-4.85, Répce augusztusra 12.90.

Table with 4 columns: Item (e.g., Déli egy óraker), Quantity, Price 1, Price 2. Lists prices for various goods.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde hangulata alapján véve nyugodt volt, de lényeges javulás az árfolyamokban már azért sem állhatott elő, minthogy a prolongáció küszöbén állunk s a kishitű spekuláció félvén az ellátás nehézségeit, amugy is gyenge pozíciót vélt realizálni.

A helyi piacon lényeges változások nem állottak be, azon néhány kitést, melyet megfigyelni volt alkalmunk, csak olcsóbb árak mellett lehetett észközölni.

A déli tőzsde lényegtelen eltérést tüntetett fel. A hangulat bécsi piaci eladásokra inkább gyengének volt mondható.

A zárlat ismét lefelé törekvő. Valuták és ércváltók forgalomnélküliek. Az előtőzsde kedvező.

Jegyzetek: Jelzálogbank 244.25-244.50. Leszámitoló-éank r-t. 254.25-255. — Rimamurányi vasmű részvény 301. — Osztrák hitelrészvény 354.50-355.10. Osztrák-magyar államvasuti részvény 343.75-344.30. Közúti vasut részvény 369. — 369.50 forinton.

A déli tőzsde gyengébb. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 382.50-383. — Jelzálogbank részvény 244.50-245. — Leszámitoló-bank 256.50-257. — Osztrák hitelrészvény 355. — 355.25. Osztrák magyar államvasut 344. — 344.25. Közúti vasut részvény 369. — 369.50 forinton. Az utótszde bécsi és berlini eladásokra mérsékelt forgalom mellett lanyhán zárlat. Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 355.30-353.25. Magyar hitelrészvény 382.75-381. — Osztrák-magyar államvasut 344. — 340.75 forinton. Délutáni zárlat: Osztrák hitelrészvény 350.10-350.10.

Table titled 'Leszámitoló árfolyamok' showing exchange rates for Magyar általános hitelbank, Osztrák hitelintézet, Budapesti bankgyesület, etc.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Table with 4 columns: Item (e.g., Allamadósság, Magyar Államadósság), Quantity, Price 1, Price 2. Lists official closing rates for various bonds and securities.

Table with 4 columns: Item (e.g., Más kölesönk), Quantity, Price 1, Price 2. Lists prices for various types of bonds.

Záloglevelek és kölesönkötvények.

Table with 4 columns: Item (e.g., Jelzálogbank nyar. kötvény), Quantity, Price 1, Price 2. Lists prices for mortgage bonds and other securities.

Elsőbbségi kötvények.

Table with 4 columns: Item (e.g., Adria elsőbbségi kötvény), Quantity, Price 1, Price 2. Lists prices for first mortgage bonds.

Bankok részvényei.

Table with 4 columns: Item (e.g., Bankgyesület), Quantity, Price 1, Price 2. Lists prices for bank shares.

közölhetnék meg a dolgot a másik végéről. Nincs-e az ön ismerősei között egy fiatalember sem, aki különösen érdekli a Paula iránt? — A fiatal emberek, ugy látom, mind dőlnek, de semmi különöset nem figyeltem meg, ha csak nem Percy barátja, Martin... — Martin Bálint, a fiatal angol? — Igen. Percy elhozta néha hozzánk. De már az, hogy barátja Pereynek, magában véve is megkülönbözteti őt a többitől. — Hogyan? — Hát ugy, hogy gyakrabban jön. Ha csak a barátság révén történne ez, akkor hihetném csak, hogy látogatásainak más a jelentősége. — Nem vagyok egészen meggyőződve arról, hogy Percy iránt való barátsága változtasson az ő látogatásainak a jelentőségén. Mindenesetre nem lehetetlen, hogy azért szegődött Percy barátjává, hogy Paulához való közeledését megkönnyítse magának. — Nyiltszívű, őszinte fiatal embernek látszik, nem azok közül való, akikről ön talán fölteszi, hogy átlatokon járnak. A bíró nevetett. Milyen csendő, megnyerő kacagása volt. — Ön elfogulatlan és a világ nem ismerésében épp oly kevéssé hasonlít egy apácához, mint egy férjes asszonyhoz, aki a newyorki társaságban él — mondotta. — Biztosítanom, hogy egy szerelmes ifjút sem büntetésre valónak, sem képmutatónak nem tartanak azért, ha egy-két hadicselt használ, hogy imádottjának a közelébe férközhessék. Még azt is megbocsátanám Martin urnak, ha csak színelte a barátságot Percy iránt, hogy bizalmas viszonyba jusson önökkel. Nem, ha a kivételekről szólunk, akkor más álláspontól kell őket tekintenünk. Mit tud Martin magánviszonyairól s hazájában való társadalmi állásáról? — Azt hiszem, hogy nagyon jók. Ugy

mondja, hogy esaladjának nagy birtoka van Cumberlandben. — A legöregebb fiu ő? — Ugy gondolom, hogy a második. — És mit csinál Amerikában? — Nem tudom! De hisz most, mint tudja, sok angol fiatal ember jön át nevelésének a befejezésére. — Igen, csak hogy egyik-másik, mielőtt idejua, má csinason ki van nevelve — jegyezte meg a bíró szárazon — Angolországban a legöregebb és a többi fiu között olyan a különbség, mint a gazdag és a szegény ember között. Az elsőszülöttség jogánál fogva a birtok és a készpénzvagyon legnagyobb része az elsőszülötthe száll, a többi fiu, ha tud, szerez állást a hadseregben, az egyházban, az államnál, de kevés alkalmas közül a tudományos pályára. azt pedig nem látják szivesen, ha nemesnek a fiu kereskedőnek megy. A hadseregnek és az egyháznak persze nineson helye mind a jelentkező számára, s az eredmény az, hogy kidobnak a világba minden esztendőben egy esomó fiatalembert, aki nevelésénél és hajlamánál fogva semmi másból nem ért. mint a semmittevéshez, ahhoz azonban nines módja, hogy becsülettel módon folytathasson henyé életet. Megalkotják a kalandorok egy osztályát, van kellemes módoruk, műveltségük, jól beszélnek, jól festenek, kitünő partnerek kártyához, biliardhoz és senki sem tudja, hogy miből élnek. Mások aztán átjönnek ide olyan okok miatt, amelyeket csak ők tudnak. Nagyon kellemes a velük való ismeretség, de jó, ha nem nagyon bizunk bennük. — Csak nem akarja ezzel azt mondani, hogy Martin ur — kalandor? — kérdezte Nolenné meghökkenve. — Semmi esetre sem; mert éppenséggel

semmit sem tudok róla, sem jót, sem rosszat. Hogy ismerkedett meg vele Percy? — Valahol a klubban került vele össze, azt hiszem. — Ez lehet jó is, rossz is, mindenesetre lassabé, hogy óvatosnak kell lennie. A szokások, amelyek a fiatalembereinknek megfelelnek, nem valók szükségképpen az idegeneknek. Martin urat nevelhették jobban, ő lehet simább, nyugodtabb, mint az ön ismerőseinek kilenteződésére és lehetőleg mégis csak jobb, ha Paula kisasszony ezek közül megvalakíhez feleségül, akár a legkevésbé szeretetreméltóhoz, mint Martin urhoz. — Szeretném, ha látná őt s megítélné, vajjon megbízható-e — mondotta Nolenné komoly aggodalommal. — Nagyon szivesen vállalkoznám erre, de... ennek van egy akadály. Különös körülmények miatt ugyanis nem vagyok alkalmas pártatlan véleményadásra. — Ó, attól nem tartok! Az uram mondta nekem, hogy éppen ön az, akinél pártatlanabb ember nines a világban. — Ha elfogadjuk is, hogy az ő vélekedése elfogulatlan volt, még akkor sem mernék például olyan bíróságban elnökölni, amelynek egy barátom gyilkosa fölött kell itélkeznie. — Nem értem. Martin ur bizonyára senkit sem gyilkolt meg. — Ezt magam sem hinném. Csak hasonlatot mondtam. De Martin ur talán olyasvalaminek az elérésére vágyakozhatik, amiért az ön szívem is sóvárog. A bíró egész lényén határozott zavartság mutatkozott. Nolenné elámultnak látszott. Sejteni kezdte, hogy mind ennek mögötto lappang valami, de hogy mi, azt nem tudta kitalálni. (Folytatás következik.)

Takarékpénztárak részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Belvárosi, III. kerületi, etc.

Biztosító társaságok részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Belső biztosító társ., Belső élet- és járadék-biztosítási intézet.

Gőzmalomok.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Concordia, Elő Budapesti, Erzsébet.

Bányák és téglagyárak részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Brandl bánya, Budapesti téglagyár, Egyesült téglagyár.

Vasművek és gépgyárak részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Császári gépgyár, Danubius, Ganz.

Könyvnyomdák részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Athenaeum, Franklin, Kosmos.

Külföldi vállalatok részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like All. waer. & leeuw, Anstalt villamos, Elő magyar selyemgyár.

Közlekedési vállalatok részvényel.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Adria tengzserhaj., Bpesti közúti vas., Ideig. részv.

Sorsjegyek.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Baszília, osztr. felb., nver. jegy.

Pénzmekek.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Veri arany, 20 frank arany, 20 márkás.

Külföldi váltók (látra).

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Amsterdam, London, Német piac.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table with 3 columns: Name, Value, and another Value. Includes entries like Aranyárjék, Koronajárjék, Magyar hitelbank.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezon szerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Table with 3 columns: Commodity, Price, and another Price. Lists various agricultural products and their market prices.

A bécsi gabontőzsde.

Eős, június 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Buza öszre 9.50. Rozs öszre 7.74. Zab öszre 6.12. Buza május-júniusra 10.-10.05.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzde szilárd külföldre, az utolsó-prolongáció simán folyt le.

A déli tőzsde szilárd. A zárlat gyengült. Bécs, június 23. (Magyar értékek zárlata.) 4% arany járadék 119.-.

Bécs, június 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4% papír járadék 100.10. Osztrák aranyjádék 119.45.

Osztrák hitelintézeti részvény 354.25. Unionbank 315.-. Osztrák Länderbank 236.-.

Bécs, június 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 352.12.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, június 23. (Tőzsdei tudósítás.) A nyugati tőzsdék jelentéseire a tőzsde szilárdan nyílt meg.

Berlin, június 23. (Zárlat.) 4% osztrák aranyjádék 101.30. Elő magyar vasút 147.-.

Hamburg, június 23. (Zárlat.) 4% osztrák aranyjádék 99.40. Osztrák aranyjádék 100.90.

Frankfurt, június 23. (Zárlat.) 4% osztrák aranyjádék 100.15. Osztrák-magyar bank 153.-.

Páris, június 23. (Zárlat.) 3% francia járadék 101.02. Osztrák járadék 95.40.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Június 23. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Óreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül).

Kivonat a hivatalos lapból.

— Június 23. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Róza Károly okleveles polgári iskolai tanítót a szegedi Állami segélyezett I. polgári iskolához a XI. fizetési osztály 3-dik fokozatába segéditanítóvá nevezte ki.

puji lakost az orvosai m. kir. adóhivatalhoz dijas adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gallauer Lujza úpesti állami polgári iskolai igazgató-tanítóként jelenlegi minőségében a szilagy-somlyói állami felső leányiskolához.

Névváltoztatások. Kiskoru Pereszélyi Eszter palánkai illetőségű ugyanottani lakos Ormaira, Liebenritz József kir. kataszteri hiteltisztó mérnök kolozsvári lakos, valamint kiskoru leányai Margit és Gabriella Endrőfai, Scherer Ferenc tati néptanító, valamint kiskoru gyermekei Johanna, Ferenc, Ilona, Erzsébet, Róza, István, Alojzia és Béla Szerecsre változtatták nevüket helygimnáziumi engedéllyel.

Pályázatok. Végrehajtói állásra a szarvasi járásbíró-ságnál 2 hét alatt. — III. oszt. postahivatal Branyicskán (Hunyad vármegye) 3 hét alatt. — Fogalmazói állásra a pozsonyi pénzügyigazgatóságnál 2 hét alatt.

Napirend.

Naptár. Szombat, június 24. — Római katolikus: János szület. — Protestáns: Iván. — Görög-ország (június 12.) Onufrius. — Zsidó: Tham. 16. Sabbat, Balok. — A nap két reggel 3 óra 48 perccel. — Nyugszik este 7 óra 44 perccel. — A hold két este 8 óra 34 perccel. — Nyugszik reggel 4 óra 36 perccel.

A miniszternek nem fogadnak. A VIII. kerületi fű polgári iskola zárszenteselési ünnepe reggel fél 10 órakor a jőzsefvárosi plébánia templomban. A magyar uszó-egyesület nemzetközi uszó-versenye a Lukács fürdőben. Nemzeti Múzeum: Képtára és a néprajzi osztály (Csillag-utca 15.), nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Iparművelési múzeum zárva. Tépnelógiai iparmúzeum zárva. Az új országgyűlési kupaacsarnok megtekinthető délelőtt 10-11 óráig. Deák mauzólium a kerépesi-uti temetőben, nyitva délelőtt 9 órától délután 6 óráig. Szabadalmi levéltár (Erzsébet-kerület 19.) nyitva délelőtt 9-11 óráig. A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva délelőtt 10-11 óráig. Iparművelési Múzeum könyvtára zárva. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12 óráig. Déltűn 3-8 óráig. Áradalmi könyvtár nyitva délután 3-8 óráig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9-11 óráig.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. — Budapest, június 23.

A légnyomás minimuma Ausztria és Magyarország felől húzódtok s kiterjedésben megnövekedett; a maximuma is Finnország fölött van, azonban délnyugaton is emelkedett a légnyomás. Az idő a kontinensen esős, a hőmérséklet délkeleten magas, nyugaton ellenben süllyed.

Vizállás.

Table with 3 columns: Location, Date, and Value. Lists various locations and their corresponding values for a competition or measurement.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ,
M. KIR. OPERAHÁZ.
NÉPSZÍNHÁZ.
MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szünet.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1899. évi június hó 24-én.

Az „Arany Kakas”.

Bobózat 3 felv. Irták Blumenthal O. és Kadelburg G. Magyarosította Fái J. Béla.

Személyek:

Szikra Julis Haraszthy H. Kiárka	Nógrády
Fürge Antal Hegedüs	Dr. Gyárfás
Daohlmayer Szathmáry	Müller
Erzsi Varsányi I. Flóris	Tapolczai
Liza Rostagni	Treszka
Horváth Gál	Körömös A. Kazaliczky
- Kedzete 7¹/₂ óraker.
- Vasárnap A férj vadászni jár.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.
a Krisztinavárosban.

Szombat, 1899. évi június hó 24-én.

Ujházi Ede ur vendégfelléptével.

Lengyel zsidó.

Színmű 3 felvonásban. Irtá: Erekmán-Chatrian.

Kedzete 7 óraker.

Vasárnap d. u. Jáfet 12 felesége. Este Ujházi Ede ur vendégfelléptével Strike.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Szombat, 1899. évi június hó 24-én.

Két ember tragédiája.

Kedzete 7 óraker.

Ős-Budavára.

Ma szombaton, június hó 24-én

Little Tich új alakításával bővített műsor.

„Loie Fuller”, „Prima ballerina” stb.

8 óraker „A Gógagymnasium”

10 óraker nagy nemzetközi variété előadás.

1/10 óraker „Oh azok a klubok”

1/11 óraker „Tilosban.”

Rosetti ünnepély.

Belpép díj este 7 óráig 30 krajárok, azontul 50 kr.

Mérsékelt árú belpép jegyek a dohánytözsdékben.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérli.

A mulató 16 fokra szellőztetve van.

Kedzete 1/2 óraker, vége 12 óraker.

Ma

„Salon-Pitzelberger”

operette 1 felv. Offenbach J.-től.

Blasel Károly ural mint vendég.

Továbbá szenzációs siker

„La belle Jane Valdér”

az ő szecesszionisztikus, plasztikus állásaiban, ugymint a bájos

Miss Charmion

egyetlen és felülmúlhatlan előadásában:

„Levetkőzés a levegőben” vagy „Egy boudoirjelenet a léghintán.”

Az újkor legdivatosabb, leg pikánsabb és legbájosabb látványossága.

Les Welton, Les Jové és a kitéző júniusi műsor.

Fényképezés.

Van szerencsém a t. szak- és műkedvelő fényképezés urak szives tudomására hozni, hogy helyben egy fényképezési cikkéből teljesen felszerelt és rakatár megnyitottam. Nagybani bevarás által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy t. vevőimnek árulmat a lehető legutányosabban árulhatom. Kényelmesen berendezett laboratorium mindig rendelkezésre áll. — Szakértés ingyen. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek.

NAGY M. fényképezési cikkok rakatár
BUDAPEST, VII., Károly-körút 3. sz. I. em.
Telefon 10—61. sz.

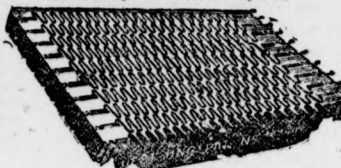
Lampionok. Coriandoli. Juxbazárok.

Kérjen ingyen és bérmentve árjegyzéket mindenféle nyári és díszítő-cikkokról, tűzlámpákról a Pichler W. Károly és társától, Bécs, VII./I. Mariahilferstrasse 74/B.

Szabadalmazott, fogazott tűzrostély

„UNICUM”

kemény neclöntvényből

40/100% szabad rostélyfelülettel!

Alkalmazható a legrosszabb tűző anyaggal, de különösen „porsszennel” való tisztálással előnyös.

Ez az elismerő levél!

Kapható:

POLLITZER és TÁRSA

BUDAPEST, VI., Gyár-utca 20.

Arjegyzék és prospectus bérmentve és ingyen.

Luser L. -féle turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható és győztes heilung-gőcs. Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellőltés végéig és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell.

1 doboz ára 60 kr. kellen.

Vidékre 50 kr. előzetes beküldése mellett bérmentve.

SCHWENE L. győztes heilung-gőcs. Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellőltés végéig és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell.

1 doboz ára 60 kr. kellen.

Vidékre 50 kr. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer. Budapest, Király-utca 12.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP-an PAP-an PAP-an

1 ószechajtható vasgőz s matrac	10.—	1 acél sodrony ágybetét	5.—
1 drb ronges paplan	1.70	1 levarott szalmamatrac	2.30
1 „cachmir paplan	2.50	1 „ matrac	2.50
1 „ satin cachmir paplan	3.50	1 Crinde Afrigue matrac	4.50
1 atlasz cachmir paplan	4.50	1 löször	12.—
1 atlasz selyem paplan	7.50	1 párnázott ruganyos matrac	16.—
1 fodros atl. sely. paplan	12.—	1 nagy szoba szőnyeg 300/300	2.5
1 jó vászon ágylepedő	1.20	1 ablak tunis függöny	1.50
1 drb jó vászon chiffon paplan	1.80	1 bouret ágyterítő	2.2
1 drb panel takaró pokróc	1.80	1 futószőnyeg méterenként	25
1 drb jó lőnékréc	1.50	1 krtól 4 krtig.	

GICHNER JANOS és TÁRSA

paplan, matrac és kárpitosru gyárakozó, szőnyeg, függöny- és asztalterítő stb. nagy vái ászékben.
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.
Arjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.
Nem tetsző árulmat kicserélünk, vagy a pénzt visszadjuk

bank- és váltóüzlet részv. társ.
Budapest, V., Dorottya-utca 12.

700,000 korona nyerhető:

1 darab Osztrák hitel sorsjegy-igérvényrel.		arák
Muzás július 1-én. Főnyeremény 300,000 korona.	frt	6.50
1 darab Bécs városi sorsjegy-igérvényrel.	frt	5.—
Muzás július 1-én. Főnyeremény 400,000 korona.		

A kettő együtt csak **11 frt.** frt 11.50
Postai megrendeléseknél portóért 15 kr. küldendő.

Pénzkölcsön

sorsjegyekre és értékpapirokra, majdem a teljes árfolyamig.

Zálogban levő sorsjegyek általán kiváltatnak és azokra nagyobb és olcsóbb előleget adok, vagy átveszem a sorsjegyeket a napi áru — mint a hivatalokban egykorra vannak — és a tulajdonos ugyanazon sorsjegyeket visszavohet tőlem apró részletfizetés mellett.
Ifj. SCHÖN ÁRMEN bankháza (Alapítvány 1884-ben.)
BUDAPEST, Erzsébet-körút 48. sz. alatt (a Royal nagyszállodával szemben).
Vidéki meghívásokra különös gond fordítottak.

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Alakult 1845-ben.
Az összes nyeresémenyek a biztosítottak tulajdonát képezik.
Kivonat az 1898. évi üzleti jelentésből:

Aktívák összége	1,099 millió korona
Évi bevétel	227 „
1898-ban a biztosítottaknak kifizetett	107 „
1898-ban kötött új üzleték összége	760 „
Tiszta fölösleg 1898. végén	132 „

Az 1898-ban a biztosítottaknak kifizetett nyeresémosztalékok összége **14 millió koránára rugott.**
A New-York a művelt világ összes országában bír főkökkel.
Referenciák Magyarországon:
Magyar Általános Hitelbank.
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, Erzsébet-körút 9—11., New-York palota.

Szigeti Lajos
szígyártó, nyerges és bőrdíbdős.
Cs. és kir. udv. szállító. — Ó fensége József főherceg és Coburg herceg udv. szállítója.
Budapest, VIII., Muzem-körút 10.

Tulhalmozott árulkozólat és helyszétké miatt leszállított ázakon adom el raklatron lévő kész árulmat. Raklatron van jelenleg 200 lóra való különféle, szebbnél szebb 10- és kocsil szeszámán ezüst, nikkel- és sárgaréz-vezeték, 100 lóra való civi és 140 lóra való tiszti előírások nyergeszer, különféle angol- és belföldi gyártmányú pekróccok, lóháló, istálló-szerelvények, ostarok, lovaglőveszők és botok. Nagy választék a legjobb minőségű utazó-bőröndök, táskák és necessárekből, minden létezőnek és annak megfelelően, 10- és szákszmitálzó-eszközök. Az üzletben elhárított árúk jószágár kezkesedem, miután minden áru személyes felügyelet alatt kózzul.
Tartalék tisztáratnak nyergeszereket kölcsön is adok.
Képes katonai és civil árjegyzéket bérmentve küldök.

„Adria”

magyar királyi tengerhajózási részvény-társaság

Vezérigynöksége: HOFFMANN S. és V.
1899. július havában a következő gőzöskök indulnak:

Honnan	Hová	Gőzös neve	1899. július
Fiume	Tanger, Pernambuco, Bahia, Rio de Jan, Santos	Nagy Lajos	1
„	Liverpool	Egyptina	1—10
„	Hull, Newcastle o/T.	Kólpino	1—10
„	Bordeaux* St-Nazaire	Zichy	1—10
„	Hamburg	Pergamon	5—15
„	Liverpool	Veria C. L.	5—15
„	Rotterdam,	Deák	5—15
„	Gibraltar, London	Rákóczy	10—20
„	Antwerpen	Beross	15—25
„	Hull, Newcastle o/T.	Finland	15—25
„	Liverpool	Algeria	15—25
„	Rouen*		15—25
„	Barcelona, Valencia*	Szent-László	25
„	Tanger, Pernamb. Bahia	Báthori	29
„	Rio de Janeiro, Santos*	Austria	21—31
„	London	Pavia C. L.	21—31
„	Liverpool	Zrinyi	21—31
„	Algier*, Glasgow*	Mátyás király	21—31
„	Rouen		

* Amennyiben a gőzös elindulása előtt 8 nappal Tanger, Algier és Gibraltar kikötőbe elegendő rakományt be nem jelentett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot e kikötőket nem érteniti.
A *gal jelölt viszonylatokban a gőzös Fiuméből kiindulva Triestet is érinti.

Honnan	Hová	Gőzös neve	1899. július
Liverpool	Triest-Fiume	Alsatian	1—10
Rotterdam	„	Báthori	1—10
Antwerpen	„	Stofania	1—10
Hullva	„	Petőfi	1—10
Hull, Newcastle o/T.	„	Draco	1—10
Liverpool	„	Cypria (C. L.)	5—15
London	„	Wm. Bailey	5—15
Newcastle o/T	„	Jókai	10—20
Liverpool	„	Andalusian	15—25
Rouen	„	Kálmán király	15—25
Glasgow	„	Széchenyi	21—31
Hull, Newcastle o/T.	„	Volturno	21—31
Liverpool	„	Samaria (C. L.)	21—31
London	„	Narva	21—31
Bordeaux	„	Zichy	25/7 5/8

Középtengeri szolgálat.
Fiume—Malta—Sicília—Marsellé vonal. Fiuméből: Tisza 6-án, Szapáry 12-án, Árpád 20-án, Andrásy 27-én, indul Marsellébe. — Marselléből: Árpád 2-án, Andrásy 9-én, Adria 16-án, Tisza 23-án, Szapáry 30-án indul Fiuméba.
Tyrrhenai vonal.
„Buda” gőzös minden szerdán délben Marselléből Genuába, minden csütörtökön este 8 óraker Genuából Nápolyba, minden szombaton d. u. 4 óraker Nápolyból direct Marsellébe.

VASBUTOROK DIVATÁRUK. PENZSEKRENYEK GYERMEK-RUHÁK. FA-BUTOROK. KALAPOK. UTAZÓ-CZIKKEK. CZIPÓK. EZÜST-ÉKSZER.

PARISI NAGYÁRUHAZ!

BUDAPEST. VII. KEREPESI UT. 38.

NÁSZ-és ALKALMI AJÁNDÉKOK.
TELJES KONYHA-BERENDEZÉSEK.
KÉPES NAGY ÁRJEGYZÉK INGYEN és BÉRMENTVE.

FEGYVEREK. JÁTÉK-ÁRUK. INGA-ÓRAK. DISZMŰ-ÁRUK. ZSEB-ÓRAK. CHINA-EZÜST. ESERNYŐK. SZÖVETEK. KOSÁR-ÁRUK.

FOGAK 2 frttól a nélkül, hogy a gyökert el kellene távolítani, szájpaddal és a nélkül is (hidmunka.) Foghuzás fájdalom nélkül (Cocain injectio.) Igen tartós fogtömés. — **Fogkoronák** gyökerekre illesztettek, melyek a szájpaddalást fölöslegessé teszik.

Fogorvos Dr. NEUFELD.
Május 1-től Kossuth Lajos-utca 14. szám.
Vasár- és ünneppapokon d. u. 4-ig.

KRÓNIKUS

Viszketeg, mindenféle sömör, ótvár, bőrhámítás, test-, kéz-, lábizzadás ellen orvosilag ajánljatik az Erényi-féle „Ichthol-Salicil.” mely ezen bajokat a test bármely részén alaposan gyógyítja. Használati utasítással ára 3 korona.

„MAKACS”

Csusz, köszvény, derékfájás, hasagatások, szakgatás, szurás, máj-, lép-, gyomordaganat ellen biztos készítmény az Erényi-féle

„NERVIN”

Postán megrendelhető: Erényi Béla gyógyszer-táraból Szabadszállás 5. (Pestmegye). Budapesti főraktárak: Török József, Király-utca 12. Dr. Budai Emil, Városház-tér. Dr. Egger, Váci-körút 17.

!! Óvakodjunk az értéktelen utánzásoktól!!

Antiszeptikus s higienikus HOLGY-ÓVSZER.

Teljesen biztos hatással.

Használatban kíméletes és nem kellene többé semmiféle gyöngédtelen és ártalmas gumi- és spongyacikk.

Ára 1 doboznak, használati utasítással 1 frt 50 kr. Postautalványon előleges 1 frt 75 kr. beküldése után bérmentve kapható a főtálatónál:

László József gyógyszerész
Maros-Ujvár (Erdély).

Főraktár Budapest: TÜRÖK JÓZSEF gyógytára Király-utca és KERPEL LIPÓT gyógytára Lipót-körút 28.

!! Orvosilag igen ajánlva!!

Egészségi fehérmemű

chappe- és bourett-selyemből,
a bel- és külföld számos orvosi tekintélyétől a legjobb és higiénice legtekélyesebb alsóruhának javallva és elismerve, nélkülözhetetlen mindenkinek, turistáknak, sporthoz és utazáshoz, nyáron és télen is megfelelő minőségben hordható, rendkívül tartós, könnyen mosható, 2-50 krtól feljebb minden árban kapható. Nagy választék a leggyeszerűbbtől a legdivatosabb mintáig.

Valódi minőségben kapható a selyem-fehérmeműgyárban:

Pohrer & Huscher, Asch, Csehország.
Saját gyártmányú női- és férfifehérmemű, női bluzok. Saját szövőgyár. Eladás méterenként.
Tessék ingyen és bérmentve Aschból képes árjegyzéket, mintákat stb. kérni.

Orvosi rendelő intézet

súlyos krónikus betegségek gyógyítására
Budapest, V., Váci-körút 18.

Számos súlyos betegség, amelyek eddig legnagyobb gondot okoztak az orvosnak a amelyek tudományának tehetetlensége zátonyra jutott, immár

Dr. KOVÁCS I.
egyet. orvostudor Hámopata

új hámopatai gyógymódja által eredményteljesebb kezelésben részesülhetnek. Páratlan gyógyhatásának bizonyult a Hämötherapia:

Asthma, szív- és gyomorbántalmaknál; Kőszvény, sápkórúság és hólyagbántalmaknál;
súlyos **légbajok** (migrain, álmatlanság, szédülés, hysteria és Neurasthenia) **makacs vér- és bőrbántalmaknál.** (Utóbbi betegségeket chemiai orvosságok mellőzésével, saját találmányu belégzési gyógymódjával gyógyítja.)
Egyetlen és legbiztosabb védelem: **Szélhűtés, kezdődő vakaság és elmezavar ellen.**

Rendelés naponta 9-11-ig és 3-7-ig. — Levélre válaszol. — Meghívásra beteget látogat (a vidéken is). — Kivánatra külön rendelés.

M. kir. Államvasutak. Üzletvezetőség Miskolc. 14963/III. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. Államvasutak Ruttika állomásán a vendégfői üzletre 1899. évi december hó 16-ától számítandó 3 évi időtartamra ezenel nyílváros pályázatot hirdet.

A vendégfői bérletre vonatkozó felhívásnak, hogy szabályszerűen beérkezett, valamint kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatok folyó évi július hó 23-án déli 12 óráig a m. kir. Államvasutak miskolci üzletvezetőség titkári hivatalához e cím alatt: „Ajánlat a ruttikai pályavendégfői bérletére 14963. számhoz” lepecsételt borítékban tértívny mellett nyújták be.

Az ajánlattevő köteles a miskolci üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál f. évi július 27-én déli 12 óráig bánatpénzében 500 frtot készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vételni nem fog.

A vendégfői bérletre vonatkozó feltételek a miskolci üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (II. emelet 25. ajtószám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevők 51 feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eitéró ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

A m. kir. Államvasutak miskolci üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlati bérösszegre, szabadon választhasson.

Miskolc, 1899. június 17.
Az üzletvezetőség (Utány. nem díjaztatik.)

EGY MILLIÓ

korona főnyeremény.
Évenként 12 húzás.

Ezen hirdetésre való hivatkozással és 2 részlettel, azaz 5 frt 32 kr.-nak hozzájárulása ellenében kiszolgáltatam az alatt felsorolt sorsjegyek 36 óra szóló részleteit 3 havi nyugtával, vagyis

5 korona 32 fillért ingyen adok és a részleteken felsorolt sorsjegyek már a legközelebbi húzáson, július 1-én is résztvesznek!

A sorsjegyek a következők:

1 darab 30/0-os Osztrák földhitel-nyereményjegy
1 darab Osztrák vörös kereszt-sorsjegy.
1 darab Olasz " " " "
4 darab Józsv-sorsjegy.

BEIFELD JÓZSEF bankháza
Budapest, Károly-körút 1. sz.
Alapított 1874. Alapítótott 1874.

Herczeg Terenc
új könyve:
Egy leány története.
Ára 1 frt 80 kr.
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

Poloskák, svábbogarak, csótánybogarak, molyok, hangyák, bolhák, legyek, stb.-ket

rovartirtóporom

dobozokban 1 frtjával, kisebb 55 és 30 krjával. Azonkívül ajánlom különlegességeimet, u. m.: Különlegesség teljesen mérgetelen

sváb- és csótánybogár-irtópor csak 1 frtos és kisebb 55 kros dobozokban. E por rögön és oly módon hat, hogy egy órával alkalmazása után az összes sváb- és csótánybogarak elpusztítva kiseperhetők.

Fulgurin Az egyetlen foltirtó, mely foltok hátrahagyása nélkül a poloskák költésével együtt láthatólag és tökéletesen kiirtja. Fulgurin mindenütt és minden károsítás nélkül még a legfinomabb kárpiton (tapétán) vagy a mögött is sikeresen alkalmazható. Fulgurin valódián csak 18 kros üvegekben és 1 frtos literes palackokban. Mindkettő ecsettel eláttva.

Molyokat és molyfárgeket irtó por csak 1 frtos, 55 kros és 30 kros dobozokban. Elpusztíthatlan **méghatítók**, melyek segítségével a rovar, moly vagy oroszbogárpor egyformán szétszóráható és a legkisebb hasadékokba belövelhető. Egy darab ára 40 krajcar.

Cs. és kir. sz. a maga nemében egyetlen hatású **patkány- és egéirtő szer** (Nem mérge! csakis rágóállatoknak halálos.) Egy bádog doboz ára 1 frt, 6 doboz 5 frt o. e. Vidéki megrendelések 1 frton alól nem eszokosultunk. Nagyban vevők Jutányos árlengedésben részesülnek. Az összes fentnevezett gyártmányaim megfelelő magyar és német használati utasításokkal el vannak látva. Valódi minőségben, nagy és kisebb mennyiségben kaphatók.

REISS B. magyar kir. szék. vegyészeti termékek gyára, Budapest, VII., Király-utca 41. szám.
I-ső emelet.

hová minden írásbeli megrendelés intézendő.
Főraktárak BUDAPESTEN: Kálai Sándor, VII., Király-utca és Károly-körút sarkán; Böhm Károly, V., Nagy-körny-utca 12., Kócsay E. és társa, V., Váci-ut 14. sz., Frankl-éle vasútványban és VII., Kerepesi-ut 50. sz., a Népszínház átellenében; Takács Lajos, IV., Kossuth Lajos-u. 19.

Magyarországon a legtöbb fűszerkereskedésben. — Tessék csak „REISS B.”-féle hazai gyártmányt kérni!

40582. VIII./2.

Borárverési hirdetmény.

A tarcali m. kir. vincellérskola s a vele kapcsolatos állami szőlőtelepek több évi termésü borai

folyó évi július hó 3-án délelőtt 10 óraker

kezdődő nyilvános szóbeli árverésen eladásra bocsátatnak.

Az árverelők kötelesek a megvenni szándékolt borkészlet kikiáltási árának 5 százalékát az árverelés megkezdése előtt a vincellérskola igazgatósághoz bánatpénzzel letenni.

A borok minőség és termelési hely szerint csoportosítva árvereztetnek ol. Az egész eladó készlet 650 hl., becsértéke hektoliterenként 16 és 70 forint között váltakozik. A borok cukor-, szesz- és savtartalomra elemezve vannak.

Az árak hordó nélkül értendők; a hordók hektoliterje 2 frt 60 krral számíttatik.

Az árverés megkezdése előtt írásbeli zárt ajánlatok is adhatók be, melyekhez szintén 5 százalék bánatpénz esatolandó.

Az eladandó borok az alatt irt igazgatósnágnál való egyszerű jelentkezés mellett előzőleg is megzilelhetők. Ugyanonnán bővebb felvilágosítások szerezhethők.

Tarcalon, 1899. június hóban.

A m. kir. vincellérskola igazgatósága.

Most jelent meg!

Korhadt fakesztek

Irta: **Rákosi Viktor.**

A szabadságharcunk névtelen hőseiről szól ez a kötet, akik korhadt fakesztek alatt, szerszét az országban alusszák siri álmukat. Erdékes, sőtétlen színezett, fantasztikus novellákban vezető élénk a szerző a nagy nemzeti eposzt, s hang, felfogás, feldolgozás amnyira új és eredeti, hogy ez a könyv a maga nemében páratlan a magyar irodalomban.

Ára 1 frt 40 kr.

Postai bérmentes küldésel 1 frt 50 kr., ha az összeg előre utalványoztatik.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

József-körút 18.

2 frtig terjedő megrendelések csakis az összeg előleges beküldése ellenében teljesíttetnek.

Most jelent meg!

Korhadt fakesztek

Irta: **Rákosi Viktor.**

A szabadságharcunk névtelen hőseiről szól ez a kötet, akik korhadt fakesztek alatt, szerszét az országban alusszák siri álmukat. Erdékes, sőtétlen színezett, fantasztikus novellákban vezető élénk a szerző a nagy nemzeti eposzt, s hang, felfogás, feldolgozás amnyira új és eredeti, hogy ez a könyv a maga nemében páratlan a magyar irodalomban.

Ára 1 frt 40 kr.

Postai bérmentes küldésel 1 frt 50 kr., ha az összeg előre utalványoztatik.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában.

József-körút 18.

2 frtig terjedő megrendelések csakis az összeg előleges beküldése ellenében teljesíttetnek.

Minden szó egyszeri beiktatása post betűkből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-kört 18. szám.

Levélbeli tudakozásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számlát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK

és ELŐFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLO részére

a kiadóhivatalban József-kört 18., valamint a következő dohánytársaságokban:

Breuer nővérek, Teréz-kört és Podmaniczky-utca sarkon.

Nemesek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Weitzfeld Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 50.

Deutsch Miksaé, Andrássy-ut 38.

Schwartz hirdetői iroda Marokkói-utca 2.

Sopronyi V. dohány-nagy-tőzsde, Kerepesi-ut 1.

Menyecske 24.

Szokva vagyok ahhoz, hogy hölgyek az idő állása szerint változtatják érzelmeiket (lévén az a szobik nemnél valóban olyas kormányozható valami) — s éppen azért nem tettem magamévá rögtönösen a proposícióját, hanem párnám alá téve aludtam néhányat reá s végzetül csakugyan nem fogadom el. Ha azt hiszi, hogy félreértem, úgy csak egy-két névvel. Én jóformán a kezdetől fogva tisztában voltam, mivel levelezés a mióta úgy véletem, sőt megadtam, hogy kívül... nohát bocsánatot kérek, csak nem gondoltam egy percig sem, hogy valami hátsógondolatim lennének! Most csak meg van egy kissé rebenne, hogy multkorai változtatott hirdetésemet olvasta, azonban ez csak muló ijedség lézen, a mi már el is múlt, mire soraimat olvassa. — Éppen ezért nem tartom meg az autodatét — hacsak ugy nem, hogy ketten vesznék részt benne. Várom válaszázt és csókolom kezeit.

Katica!

Nézzé kedves nagysád nekem nincsen sem kedvem, sem időm, hogy ma személy, holnap tárgy-neveket változtassak csupán azért, hogy végre megérjem felültessem. Ha szándékos komoly — úgy az enyém is az s ilyenformán megértvén egymást majd fog kegyed utat és módot találni, hogy engem mikor akar megláthasson. Addig is béke veünk.

Intelligens

önálló ifjú szórakozás céljából csinos nővel óhajtt levelezni esetleg megismerkedni. Feleletet kér „Polonius” névre a kiadóba. 2384

ANYA-KÖNYV

Esketés! Ügyvivőség (VII., Erzsébet-kört 7.)

a házassághoz szükséges összes okmányokat és engedélyeket szerzi be. Továbbá jogtanácsos utján eljár utlevél, névgyararok, katonai, törvényesítési, örökbe fogadási, mindennemű külföldi stb. ügyekben. Kérvényekről pontos információkat nyújt. Ügyvezető: margitai, sámsóni és menyői Margitay Zoltán.

Cicámmak

levele van poste restante. Jelige: Hadgyakorlat. 4455

Szöke.

Drága Emmuskám, választ nem kapok. Csak nem haragszik. Izenje meg, hogy hol találkoztunk Emmuskám, hogy lehetséges-e vagy nem, választ epedve várom Angyalkától is, hogy találkozhatunk-e vagy nem. Üdvözlí hű udvarlóját K. A. 6726

Szöke asszony

a bicikli sportot saját tapasztalatomból ismerem legjobban, mivel nem csak kedvelem, de gyakorlom is. A kérdés azonban egészen más t. i. azt hiszem hibás címet adott mivel nem gondolnám, hogy férfi névre kérje egy szöke asszony a levélét. Erre nézve kérem szives felvilágosítást — s igérem, hogy nem maradok adósa. 6796 „Derús napok”

Egy 70.000

lakossal bíró vidéki városban intelligens vedő körül, 12 évi fennállás után, elköltözés miatt egy férfitársaból szabad kézből, azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4494

Szolid

jó családából való fiatal leány ajánlkozik uri családnak gyermekek mellé. Cim a kiadóban. 2372

Egy csinosan

butorozott szobáé egy gyermektelen családnál a Lipótkört és Andrássy-ut közlőben azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 2365

Ügyes szabó

ajánlkozik házba és házön kívül is mérsekkelt díjazásért. Cim a kiadóban. 2341

10 frrtal

lakótárs. Kerestetik elegáns alkalos külön bejárta szobába egy intell. ur mellé egy vagy két ur szobátársul havonta 10 frrt lakbér mellett a szoba bármely percben elfoglalható. Cim a kiadóhivatalban. 2344

Két ur keres

intelligens családnál elegáns butorozott két szobát első vagy második emeleten lehetőleg a főrdőszobával. Ajánlatok „Julius” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2376

Született angol

hölgy francia és angol lelkűek ad mérsekkelt árért. Megkereséseket „Albion” jelíggel e laphoz kért, hol esetleg címe is megírdható. 2388

Ipari célokra

a legjobb és legolcsóbb a gagganai gézmotor. Árjegyzék ingyen. „Cyclop” vas- és gépipar Budapest, VII., Damjanich-utca 32.

Azonnal olcsón

kiadó nagyon szépen berendezett külön bejárta szalon házasságbával urakkal vagy hölgyeknek. 2367

Vasalón

elválhat házakban és házönkivül vasalást. Cim a kiadóhivatalban. 2368

Hegedűoktatás!

Kitűnő gyakorlattal bíró okleveles hegedűtanár alapos oktatást nyújt kezdőknek, valamint előrehaladottaknak. Cim a kiadóhivatalban. 4456

Bármínó

csontbántalmak, hasogatósság, szaggatások, derékfájás, csusz, közvényben szenvedők vegyenek 80 krajórért Erényi-féle „Nervint”.

Köhögésnél,

rekedségnél vegyen 30 krajórért Réthy-féle pemest-füccokorkát.

Egy betegség

fojtán nagy nyomorba jutott uri ember a mélyen tisztelt közönség kegyességéért eszedik. Jó bizonyítványok és ajánlatokkal rendelkezik, mint végzett gazdász (magyarul, németül és keveset franciául beszél, nőtlen) ajánlja magát valamely bizalmi vagy gazdasági állásra. Címe a kiadóhivatalban megírdható. 2382

Megay

Bohéme-törtéje a torták királya! 1 frrt 25 kr. bekiadás után Megay Róbert cukrász Miskolcon megküldi önnök bérmentesen. Kapható Budapesten Szemes Ede cs. és kir. udvari szállító és Szimon István uraknál. Budán Gaizler Béla, udvari szállító, Aradon Fejérgyula és Ring Zeig, Szombathelyen Kikaker János, Fehértomplon Stefanovic János, Nagyváradon Kádár János uraknál. 4429

Kiadó szoba

a Népszínház szomszédságában egy csinosan butorozott, két ablakos, tágas és világos, teljesen feregmentes szoba, tágas előszobával és külön bejárattal a lépcsőházból jutányosan kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2251

Szüneti szépírási tanfolyam.

Folyó évi július 3-án szépírási tanfolyamot nyitok, melyet augusztus végével fejezek be. Leikismeretes tanításon, valamint Pozsonyban a polg. és felső keresk iskolában alkalmazott módszerem folytán, még oly rossz írási szép írást sajátíthat el. (Próbairások ki vannak téve: Király-utca 35. és Teréz-kört 1.) A díjazás jul. és aug. hónapokra mindennapi óra mellett 15 frrt 50 kr. A tanulónk részára külön tanfolyam. Adler Jakab a pozs. polg. és keresk. iskola v. szépíró tanára. Irékeztési órák: 10—14g 4—7g. Lakás: Nagykorona-utca 4. III. em. 4464

Krónikus

viszketeg, bármínó sömör, bőrküritések minden fajta, test-, kéz-, lábizzadási ellen legjobb ajánlatok Erényi Béla szabászattól gyógyszerész leltől Salfeyl-készítménye, mely orvosilag ki van próbálva és legjobbnak találtott. A test bármely erősen biztos eredménytelenné használható. Ára 3 korona, utasítással. Postán megírdelhető: ERÉNYI BÉLA Szabászattal (Pestmegye) cim alatt. Főraktár: Török József gyógyszer Kártya-utca 12. sz.

Házmaster

fatal gyermektelen házaspár, kaucióképes, épület- és műasztalos alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2345

Villa

részletfizetésre.

az Ujpest-Palotai állomás és a villamos vasút közlővel közelében jutányos áron azonnal átvehető. A 4 szoba, fürdő és gyermekszobán kívül szép naggyümölcsös és virágkert is tartozik hozzá. Cim a kiadóban. 2340

Csinos fiatal

leány alkalmazást keres mint elarusító nő csemegeüzletbe. Cim a kiadóban. 2373

Cukrászdába

ajánlkozik szolid csinos fiatal leány elarusító nőnek vagy pénztárhoz. Cim a kiadóban. 2371

Legolcsóbb és legjobb szakácskönyv!!

Szögedi új szakácskönyv legújabb (4.) bővített kiadás. Írta: Szekula Teréz. Ára 2 forint helyett csak 1 frrt 50 kr. Megírdelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában. József-kört 18.

Valódi külföldi borok!!

A legjobb minőségű külföldi borok árusításának vállaltam el a fővárosi képviselőlet. Korcsmások, vendéglők, szállitások, kereskedők és magánfogyasztók a saját hasznukat látják, ha egy próba megírdelással kísérletet tesznek. Az árak jutányosak; a kitűnő minőség s a mai mostoha viszonyok mellett szinte potom árban kaphatók a Valódi külföldi borok! A címet akár szóbeli, akár írásbeli kérdésekre is megírdolja a Budapesti Napló kiadóhivatala.

Valódi külföldi borok!!

2248

Nagyon szépen

butorozott szalon kényelmes hálószobával együtt, mely két személynek is alkalmas, teljesen különbejárta, feregmentes és tiszta, egy-két urnak vagy hölgynek azonnal kiadó. Vidékről jövőeknek is. Cim a kiadóhivatalban. 2290

Oleas arany és ezüsteladás,

részletfizetésre is, valamint a legolcsóbb és legbiztosabb a. m.: arany férfi láncok grammja 85 kr., arany férfőrök 18 frrt, arany női ökrök 10 forint, gyémántgyűrűk, filberlők, broszitók, 6 frrt 50 kr-tól kezdve. 12 darab valódi ardest órással 6 frrt 25 kr., átkészítészervek 12 személyre 140 frrt, 6 személyre 75 frrtől kezdve. Gyémántok, gyémántgyűrűk, tálcsák és a szemécska valódi cikkek grammja 6 kr., minden darab hivatalos felmérésrel van ellátva. Vesznük zalognázi cédulákat. Grünberger A. Béla örökös! Budapest, Városház-tér 9. (Harris-bazár) I. em., ajtó 23. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kávé

Fiuméből közvetlen a tengeri hajóról szétküldve

1 tszak 4 kr. Rio kávé jó író ... 4,00

1 tszak 4 k. Portorikó kávé nagyszemű 5,00

1 tszak 4 k. Kuba kávé nagyszemű 5,75

1 tszak 4 k. Portorikó gyöngykávé n. sz. 6,12

1 tszak 4 k. Kók Jává gyöngykávé 6,80

elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül.

Meg nem felelő kávát kicsérélünk.

Árjegyzéket és látképes levelező-lapot kívánatra ingyen küld:

Fratelli Deisinger

Fiume. SCAFALO 231.

A magyarországi kávécsok bevásárlási forrása.

Vigyázz!!

Előnyös bérbeadás!!

Elutazás miatt III. emeletes uj bérház a VI. ker. egyik legszébb utcájában kitűnő feltételek mellett 3, esetleg 5 évre bérbeadó. Közlebbi cim a kiadóban. 2388

Viri.

Ein Hofrath und fünf Aerzte begutachten eidlich vor Gericht meine überraschende Erfindung gegen vorzeitige Schwäche! (Männer) Broschüre mit Gutachten und Dr. Garlitsurtheil als Doppelheft franco für 50 Kr. Markten. Paul Gassen, Köln a/Rh. Nr. 45.

Kárpitraktárak

Franczke János

Főüzlet: Kerepesi-ut 6. Fióküzlet: Irányi-u. 25. Ajánlja nagy raktárát bel- és külföldi kárpitokban; kávéházak, vendéglők, épületek és lakások kárpitítását helyben és vidéken is azonnal és jutányosan elvégzi.

Jogialapvizsgákra és szigorlatokra előkészítő. Sikér garantozva. Cim a kiadóban. 2381

BUTOR

jó, szolid kivitelben, előnyös részletfizetésre.

Náthán Ignác

kárpitos- és asztalosbutor egyedül főkortára VII. ker. Erzsébet-kört 23. Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve

Magy. kir. államv. igazg.

92414/C. II.

Hirdetmény.

Keletnémet-magyar vasuti kötelék. Nyomdahiba helyesbítés.

A folyó évi június hó 1-ével életbe lépett áru-díjzabás II. rész, 1. füzetének 191. oldalán a 17. sz. kivételes díjzabás táblájának utolsó rovatában a Mitrovic-Szavapartsproutai viszonylatokra nézve fennálló díjtel ezennel 353-ra helyesbítetik és azonnal érvényes.

Budapest, 1899. jun. 10.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részveszvasutak nevében is. (Utány. nem díjaztatik.)

Legolcsóbb, legegység vizsgálati jutalomkönyvek.

Filléres könyvtár.

Egy-egy kötet ára 25 kr.

Elbeszélések, tört. elbesz., mesék, regék, versek, fluknak és leányoknak. A kötetek igen szépen, mutatósan vannak bekötve és egy a tartalom, mint pedig kiállítás és ár tekintetében páratlanok a maguk nemében.

Szerkesztő: Pósa Lajos.

1. Mikszáth Kálmán Huszár a teknőben és egyeb elbeszélések. Képekkel ... 25 kr.

2. Bárony István J6 az Isten. Elbeszélések. Képekkel ... 25 kr.

3. Bodonyi Nándor Matyi meg Kati. Mese. Képekkel ... 25 kr.

4-5 Madarassy László A kis hadsereg. Történelmi elbeszélés. Sok képekkel ... 50 kr.

6. Pósa Lajos Haza. Szabadsg. Hazafias költemény és szavalmányok. Képekkel ... 25 kr.

7. Fáy J. Béla A kínai órák. Az aranytollu tyúk. Két mese. Képekkel ... 25 kr.

8. Margitay D. Illés gróf és Olga görkisszony. Képpel ... 25 kr.

9. Murai K. Komédiás Palkó. Róka Pál fursangjai. Két tréfás történet. Képpel ... 25 kr.

10-12. Jókai M. A medvék országában. Elbeszélés. Képpel ... 75 kr.

13. Hetyei Gábor. Mondák. Regék ... 25 kr.

14. Szalai Emil A zöld madár. Mese sok képpel ... 25 kr.

15. Bodonyi N. A kistoronyai lelkész. Elbeszélés. Képpel ... 25 kr.

16-17. Madarassy L. Harc az állatokkal. Elbeszélés. Képekkel ... 50 kr.

18. Magyar költők Irák többben. Arcképekkel ... 25 kr.

19. Gyermekszínház. Három egyfelvonásos szindarab ... 25 kr.

20. Gárdonyi Géza Tarkabarka története. Képekkel ... 25 kr.

21-23. Gaál Mózes. Mindent a házért. Történelmi elbeszélés ... 75 kr.

24. Tábori Róbert Vidám történelem. Vig elbeszélés képpel ... 25 kr.

25. Árpád népe. Képek hazánk ezredéves múltjából. Irák: Sebők Zs. Pósa L., Tábori R., Gaál M., Kemecey J., Egri Gy., Tutesk A. Sok képpel ... 25 kr.

26-28. Malonyai D. A Nilus országból. Sok képpel ... 75 kr.

29. Herman Ottó. Sok vers, sok kép Gyerekek-ről-gyerekeknek 25 kr.

30. Kacelján Ödön. Három ajándék. Sok képpel ... 25 kr.

31. Tábori Róbertné Hét mese ... 25 kr.

32. Sebők Gyula. Eger a kaszárnyában. Sok képpel ... 25 kr.

33. Tábori Róbert Gábor Aron. Történelmi elbeszélés. Sok képpel 25 kr.

34-35. Herman Ottó A Csári és a Móri. Történetek az állatvilágból. Sok képpel ... 50 kr.

36. Herman Ottó Sereglőgye kisasszony emlékiratai. Képekkel 25 kr.

37. Herczeg Ferenc Az új nevelés. Elbeszélés. Képekkel ... 25 kr.

38-39. Madarassy László Mari és Tamás. Elbeszélés. Képekkel 50 kr.

40. Sas Ede Cirmos Cica királysága. 3 képpel ... 25 kr.

41. Gegus Ida Mesék 1 képpel ... 25 kr.

42. Benedek Elek Kis Miklós. 1 képpel 25 kr.

43. A szabadság hősei Képek az 1848-49. szabadságharorból. Képekkel. Szerkesztette Pósa bácsi ... 25 kr.

44-45. Andrássy Lidike Tarka könyv. Mesék, elbeszélések, versek 1. képpel ... 50 kr.

46. Gárdonyi Géza Mindentudó Gergely bácsi első könyve 1 képpel ... 25 kr.

47. Egri György Karika király haragja 1 képpel ... 25 kr.

48-50. Gaál Mózes Ballassa vités. Történelmi elb. Képekkel ... 75 kr.

51. Gauss Viktor Hegyenvölgyön. Képek az állatvilágból ... 25 kr.

52. Lőrinczy György Kis falum. Elbeszélés. 1 képpel ... 25 kr.

53. Sebők Zsigmond Erzsébet királyné 25 kr.

Minden kötet külön is kapható. — A gyűjteményt folytatjuk.

Megírdelésnél legelőször minden számtér 25 krt, és 2 krt portóra postautalványon előre beküldeni, ebben az esetben bérmentve küldjük meg a rendelt példányokat. Husz kottért 5 frrt.

Megírdelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalban, József-kört 18.

Most jelent meg!

Jukker-leány.

Írta PEKÁR GYULA.

Ára 1 frrt 50 kr.

Megírdelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalban, Budapest, József-kört 18. szám.